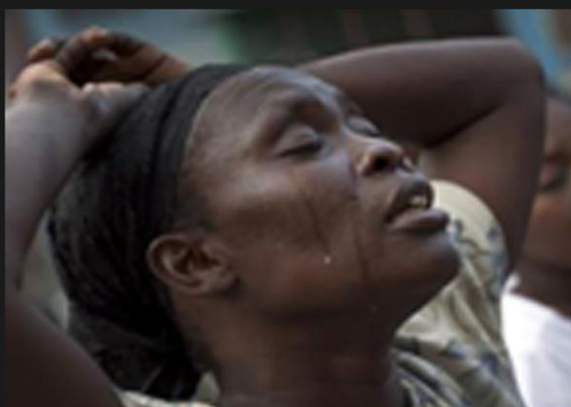

Het Leed van de Ander

De Effecten van de Representatie van Menselijk Leed

Masterthesis Samira Himmit
Studentnummer 280053
Begeleidend docent: Johannes von Engelhardt
Erasmus Universiteit Rotterdam
Erasmus School of History, Culture and Communication
Master Media en Journalistiek richting Media & Maatschappij
Studiejaar 2010/2011
Email adres student: 280053sh@eur.nl

INHOUDSOPGAVE

ABSTRACT	1
VOORWOORD	2
1. INLEIDING	3
2. THEORETISCH KADER	7
2.1. De berichtgeving en het publiek	7
2.1.1. De berichtgeving.....	8
2.1.2. Een mediagenieke ramp.....	9
2.1.3. Gemedieerd leed	11
2.1.4. Beelden in de berichtgeving.....	12
2.2. Het slachtoffer en het publiek	13
2.2.1. De kenmerken van het slachtoffer	14
2.2.2. Waar komt het slachtoffer vandaan?	14
2.3. De reactie van het publiek.....	16
2.4. Het leed van een individu of een groep	17
2.4.1. Het geïdentificeerde leed.....	20
2.5. De effecten van gemedieerd leed	21
2.5.1. Vormen van compassie	21
2.5.2. Afstand nemen van het slachtoffer	22
2.5.3. Compassion fatigue	22
2.6. Doneren	23
2.6.1. De media en doneren	24
2.6.2. Het verzoek om donatie.....	25
2.6.3. Wie geven er?.....	25
2.6.4. Aan wie wordt er gegeven?.....	26
2.7. Huidig onderzoek	27
3. METHODOLOGIE	30
3.1. Verantwoording van de onderzoeksmethode.....	30
3.1.1. Een experimentele setting	30
3.1.2. Externe en interne validiteit.....	31
3.1.3. Externe en interne validiteit en het huidige onderzoek.....	32
3.2. Operationalisatie.....	35
3.2.1. De voormeting.....	35
3.2.2. Het beeldmateriaal en de context	36
3.2.3. De nameting.....	39
3.3. Beslissingen tijdens de ontwikkeling van het experiment.....	41

4. RESULTATEN	43
4.1. Vooranalyses	43
4.2. De invloed van leeftijd en geslacht op de reactie van het publiek	44
4.2.1. Geslacht	44
4.2.2. Leeftijd	45
4.3. De invloed van westers leed en niet-westers leed op het publiek	46
4.4. De invloed van het leed van groepen en individuen op het publiek.....	48
4.5. De doneerintentie van het publiek	49
4.6. Het verband tussen de verschillende reacties van het publiek	50
4.6.1. De reactie van het publiek	50
4.7. De duur van gemedieerd leed en de reacties van het publiek.....	53
4.8. De voorspellende waarde van de kenmerken van het publiek en de condities	54
4.8.1. Compassie	54
4.8.2. Distantie.....	55
4.8.3. Schuld.....	55
4.8.4. Machteloosheid.....	55
4.8.5. Schaamte.....	55
4.8.6. Duur van het zien van leed.....	56
4.8.7. Doneerintentie	56
4.9. De invloed van de condities.....	56
4.10. Motivatie voor doneerintentie	58
5. CONCLUSIE EN DISCUSSIE	60
5.1. Conclusie	60
5.1.1. Conclusies uit de extra analyses	64
5.1.2. Generalisering van de bevindingen	65
5.1.3. Relevantie en consequenties.....	66
5.2. Discussie.....	67
5.2.1. Vervolgonderzoek.....	69
REFERENTIES	71
BIJLAGE A – VRAGENLIJST CONDITIE I.....	78
BIJLAGE B - VRAGENLIJST CONDITIE II.....	85
BIJLAGE C - VRAGENLIJST CONDITIE III.....	92
BIJLAGE D - VRAGENLIJST CONDITIE IV	98

Er zijn in feite heel veel manieren om gebruik te maken van de talloze gelegenheden die het moderne leven biedt om – vanaf een afstand, door middel van foto's – te kijken naar de pijn van anderen. Foto's van een gruweldaad kunnen aanleiding geven tot tegengestelde reacties. Een oproep tot vrede. Een roep om wraak. Of eenvoudigweg het verbijsterde, voortdurend door fotografische informatie op peil gehouden bewustzijn dat er verschrikkelijke dingen gebeuren. (Sontag, 2005, p. 14)

Abstract

In this thesis the difference in the reaction of the audience is explored when they are confronted by images of human suffering caused by natural disasters. The images are categorized in western and non-western suffering and the suffering of an individual or a group; resulting in a 2x2 between-subjects research design. Theories of media and psychology studies are used. The experimental setting in which the research is conducted thereby combines these two fields.

It is argued that the reaction of the audience does differ, after they have seen mediated suffering. Feelings of compassion, distance, guilt, shame, powerlessness and the willingness to donate are examined by means of a questionnaire that is developed using the E-prime program. The participants were confronted with an image of human suffering accompanied with the context of the image.

The results show that women have more compassion than men after seeing mediated suffering. Men feel more distance from the suffering other, they take less time to watch and read about the suffering other and they feel less intention to donate to them. Age does not contribute to differences in reaction when confronted by mediated suffering. On the other hand, the results show that the message itself can contribute to differences in reaction. The audience feels more compassion for individual suffering than for the suffering of groups and they feel more powerless when confronted with individual suffering than group suffering. There seems to be no straightforward difference in emotion between western or non-western suffering, however the western audience does feel more compassion for the western other than for the non-western other caused by feelings of distance. They also take more time to look at and read about the suffering western other than the non-western other.

Future research on the audience's reaction on the suffering other is recommended, because it can improve humanitarian reporting. Media and psychology studies could benefit from each others knowledge in this specific field. Although the sample used in the current study is valuable because of their intensive media use, a more diverse sample which resembles the population is recommended for future research.

Keywords: *mediarepresentatie van leed; effect op het publiek; compassie; doneerintentie; experimenteel onderzoek*

Voorwoord

Na er een jaar tussenuit te zijn geweest, besloot ik opnieuw te gaan studeren. Vol enthousiasme begon ik aan de master Media & Journalistiek. Na een reis van bijna zeven maanden, waarbij niets moest en alles mocht bleek studeren zo nu en dan best pittig te zijn. Begin dit jaar werd toegezegd dat ik mijn thesis over de mediarepresentatie van menselijk leed mocht schrijven, een onderwerp dat ik erg interessant vind. Johannes von Engelhardt werd mijn begeleider. Het schrijven van de thesis verliep in het begin wat moeizaam, maar de kritische, eerlijke, heldere en inspirerende feedback van Johannes heeft mij geholpen mijn thesis te schrijven. Ik wil Johannes dan ook bedanken voor de fijne begeleiding tijdens dit proces.

Daarnaast zou ik mijn vrienden en familie willen bedanken, in het bijzonder mijn ouders. Zij hebben mij gesteund en aangemoedigd tijdens deze periode. Ook zou ik Gerrit-Jan de Bie willen bedanken voor het mogelijk maken van de uitvoering van mijn onderzoek en Reshmi Marhe omdat ik altijd met mijn vragen bij haar terecht kon. Tot slot wil ik mijn studiegenoten, Kim en Laurens, bedanken voor hun gezelschap tijdens de lange uren in de universiteitsbibliotheek.

Na vele uren onderzoek en het noteren van mijn bevindingen, ligt hier mijn master thesis voor u. Ik hoop dat het onderwerp u net zo zal boeien als het mij deed.

Samira Himmit,
Augustus 2011.

1. Inleiding

Het zien van menselijk leed is niets nieuws voor de gemiddelde media consument. Krantenartikelen, televisiejournals en online nieuwssites houden het publiek vierentwintig uur per dag op de hoogte van de meest nieuwswaardige gebeurtenissen in de wereld. Om deze reden is de media consument binnen een mum van tijd op de hoogte van een natuurramp die zich aan de andere kant van de wereld heeft voltrokken. De berichtgeving gaat vaak gepaard met beeldmateriaal om de omvang van het leed te illustreren. De reactie van het publiek kan bestaan uit een opmerking als: 'Goh, wat erg...' en de desbetreffende pagina wordt omgeslagen, er wordt verder geklikt of er wordt ingegaan op het volgende nieuwsitem. Soms lijkt een ramp, crisis of conflict echter zo aan te spreken dat zowel het publiek als de overheid overgaan tot actie. Het publiek en de overheid kunnen besluiten geld te doneren aan het getroffen land of aan een doel dat zich inzet voor de verlichting van het leed van de slachtoffers. Ook kan de overheid besluiten in te grijpen in een conflict door militair optreden. De reactie van het publiek lijkt echter nogal te verschillen per ramp, crisis of conflict. Dit is een opvallend gegeven aangezien uit humanitair opzicht zou kunnen worden aangenomen dat het leed van het ene slachtoffer gelijk staat aan het leed van het andere slachtoffer. Maar waarom bestaat er dan toch een verschil in reactie? Het thema van de thesis zal zich rond deze vraag afspelen. Er is gekozen voor dit thema omdat gemedieerd leed aan de orde van de dag is en het een leefbaar onderwerp is. Daarnaast lijkt het van belang te zijn om meer inzicht te krijgen in de factoren die van invloed zijn op de reactie van het publiek omdat het leed van de getroffenen uiteindelijk niet ontkend kan worden.

Een treffend voorbeeld van een verschil in reactie van het publiek op een ingrijpende gebeurtenis wordt duidelijk wanneer de tsunami in Zuid-Azië vergeleken wordt met de watersnoodramp in Pakistan.

De tsunami vond plaats in 2004. De ramp trof vijf miljoen mensen en had 220.000 doden tot gevolg (NU.nl, 2010). De hoeveelheid media aandacht voor de verschillende getroffen Aziatische landen was aanzienlijk. Er werden zelfs telethons ingezet waar bekende Nederlanders aan deelnamen. Het publiek ging massaal over tot actie in de vorm van donaties. In totaal werd er 203 miljoen euro gedoneerd door het Nederlandse publiek aan Giro 555 van de Stichting Samenwerkende Hulporganisaties (SHO). Het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken droeg hier vijf miljoen euro aan bij (www.samenwerkendehulporganisaties.nl; Eindrapportage SHO, 2008). De reactie van het publiek op de watersnoodramp in Pakistan in 2010 was anders. Deze ramp kreeg tevens relatief veel aandacht in de media, maar in vergelijking met de media aandacht voor de tsunami leek dit een stuk minder te zijn. Het leek alsof het publiek minder geraakt werd door de

ramp. De ramp werd in de media wel vergeleken met de tsunami en de omvang van de watersnoodramp wat betreft het aantal getroffen werd groter bevonden dan die van de tsunami. Het dodental was echter minder groot. De watersnoodramp trof 13,8 miljoen mensen en de overstromingen kostten de eerste tien dagen 1600 mensen het leven (NU.nl, 2010). De reactie van het publiek leek echter niet te passen bij deze statistische gegevens met betrekking tot de omvang van de ramp. Zij gingen niet collectief over tot actie in de vorm van donaties zoals bij de tsunami wel het geval was. Het verschil in de hoeveelheid donaties tussen beide rampen is dan ook behoorlijk. In totaal werd er voor de watersnoodramp in Pakistan 27.5 miljoen euro ingezameld op Giro 555 en het Ministerie van Buitenlandse zaken droeg hier twee miljoen euro aan bij (Eindrapportage SHO, 2010).

Het genoemde voorbeeld met betrekking tot de watersnoodramp in Pakistan laat zien dat zichtbaarheid niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een groter effect. Globalisatie lijkt er echter voor te zorgen dat het leed van anderen beter zichtbaar is (Linklater, 2007). De hoeveelheid informatie die de media consument op een dag tot zich neemt zou er voor kunnen zorgen dat er een selectie moet worden gemaakt in de stroom van informatie die op hem of haar afkomt. Het lijkt van belang te zijn om meer inzicht te krijgen op de factoren die van invloed zijn op dit mogelijke selectieproces.

Daarnaast lijkt er een wisselwerking te zijn tussen de mate van media aandacht en de reactie van het publiek. Wanneer er veel belangstelling voor een bepaald onderwerp is lijken de media als reactie op deze belangstelling aandacht te geven aan het desbetreffende onderwerp. Dit verband kan echter ook omgedraaid worden; de hoeveelheid media aandacht zorgt ervoor dat het publiek belangstelling heeft voor een bepaald onderwerp (Bekkers & Wiepking, 2010b). De manier waarop de ramp gepresenteerd wordt door de media en wie de ramp treft lijkt controversieel genoeg van invloed te zijn op het effect.

De vergelijking tussen beide rampen is slechts een voorbeeld ter illustratie van het verschil in reactie van het publiek op gemedieerd leed. Er zijn talloze andere voorbeelden te bedenken die aangeven dat het publiek selectief lijkt mee te leven met de slachtoffers van getroffen gebieden. De media lijken hier ook een aandeel in te hebben. Sommige rampen, crises of conflicten worden namelijk niet eens door hen genoemd. Artsen zonder Grenzen ontwikkelen jaarlijks een lijst met de 'Top Tien' vergeten crises die nauwelijks aandacht krijgen. In 2009 bevatte deze lijst crises in Pakistan, Somalië, Jemen, Sri Lanka en de Democratische Republiek Congo waarbij burgers werden aangevallen, gebombardeerd en hen hulp van buitenaf werd ontnomen. Daarnaast worden de stagnerende bijdragen voor het behandelen van HIV en aids en de voortdurende verwaarlozing van ziekten tevens genoemd in de lijst (www.doctorswithoutborders.org). Doordat de slachtoffers niet genoemd worden door de media wordt het publiek de kans ontnomen om te kunnen reageren. Welke factoren zijn van belang in het teweeg brengen van een reactie wanneer er wel over een ramp wordt bericht en spelen bepaalde kenmerken van het publiek hierin ook een rol? Spreken

persoonlijke verhalen meer aan dan statistische gegevens en wat voor aandeel hebben de media hierin? Is het publiek in staat meer mee te leven met de slachtoffers naarmate zij zich meer met hen kunnen identificeren? Het Islamitische Pakistan lijkt verder van ons af te staan dan de getroffen landen in Azië die bekender zijn bij het Nederlandse publiek, mede doordat zij een populaire vakantiebestemming zijn. Wanneer er een ramp gebeurt in het westen, zou het publiek dan in nog grotere getale overgaan tot actie? Deze overdenkingen hebben geleid tot de volgende onderzoeksvraag:

Wat is het verschil in reactie tussen het publiek op gemedieerd menselijk leed bij natuurrampen en bestaat er een verschil in reactie tussen westers en niet-westers leed en het leed van een individu of een groep?

Met de beantwoording van de onderzoeksvraag wordt geprobeerd een eerste aanzet te geven tot het inzichtelijk maken van de oorzaak van een mogelijk verschil in het effect op het publiek bij de representatie van menselijk leed.

De theoretische relevantie van dit onderzoek is dat het verschil in effect vanuit de wetenschap van de psychologie wordt onderzocht. In de huidige literatuur van mediastudies over de representatie van menselijk leed lijkt er soms een stap te worden overgeslagen. De representatie van menselijk leed wordt goed in kaart gebracht, maar vaak volgen er speculaties op wat de mogelijke effecten van het gemedieerd leed zouden kunnen zijn. Er lijken onvoldoende empirische studies te zijn gedaan over dit onderwerp (Höijer, 2004). Het belang van het publiek is echter behoorlijk aangezien drie instituties afhankelijk van hen zijn (Höijer, 2004). Liefdadigheidsorganisaties zijn afhankelijk van het publiek als burgers die geld geven, beleidmakers hebben hen nodig voor de publieke opinie en de media zijn afhankelijk van het publiek als toeschouwers die aandacht geven aan hun teksten en programma's. De media spelen een bemiddelende rol tussen humanitaire organisaties, de politiek en het publiek. De effecten van de representatie van menselijk leed zijn echter lastig te meten als bedacht wordt dat de media consument een onderdeel is van een groep heterogene mensen die allen verschillende sociale en culturele ervaringen, interesses en achtergronden hebben (Höijer, 2004). Dit onderzoek is dan ook een uitdaging, maar deze complexiteit zou geen belemmering moeten zijn om het onderzoek niet uit te voeren. Het huidige onderzoek zal uiteindelijk een aanvulling zijn op bestaand onderzoek.

Door het aanzienlijke belang van het publiek is het zaak om ons op hen te richten als toeschouwers van humanitaire berichtgeving in de media (Höijer, 2004). Dit brengt ons bij de praktische relevantie van dit onderzoek: het verbeteren van het inzicht in de factoren die van invloed

zijn op de effecten van gemedieerd leed vanuit een humanitair oogpunt. Verschillende kenmerken in de berichtgeving die van invloed zouden kunnen zijn op de reactie van het publiek zullen in kaart worden gebracht. Deze kenmerken zijn vervolgens mogelijk van invloed op het doneergedrag van het publiek. Om meer aandacht te krijgen voor het leed van het slachtoffer zou rekening gehouden kunnen worden met de kenmerken van het nieuwsbericht doordat er in dit onderzoek geprobeerd zal worden om een verschil in effect te meten. Dit verschil kan uit een groter of een minder groot effect bestaan. Hoe groter het effect op het publiek zal zijn, hoe groter de mogelijke bereidheid van het publiek is om tot actie over te gaan. Met het huidige onderzoek wordt getracht meer inzicht te krijgen in de omstandigheden waarbij het publiek de behoefte voelt om in actie te komen bij de confrontatie met gemedieerd menselijk leed. Dit is relevant omdat slachtoffers van natuurrampen vaak in hoge mate afhankelijk zijn van de (nood)hulp die verstrekt wordt door internationale hulporganisaties uit westerse landen. Deze organisaties zelf zijn op hun beurt afhankelijk van particuliere donaties (Wiepking, 2011).

In deze thesis zal eerst de literatuur besproken worden die samenhangt met het thema over de representatie van menselijk leed. Vervolgens zullen er uit de literatuur hypothesen worden opgesteld. In de methodesectie wordt de toetsing van deze hypothesen uiteengezet en de uitkomsten van het onderzoek zullen vervolgens besproken worden in de resultatensectie. Er zal afgesloten worden met een conclusie, discussie en aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

2. Theoretisch kader

De theorie die besproken zal worden met betrekking tot het onderwerp over de effecten van de representatie van menselijk leed zal bekeken worden vanuit de mogelijke factoren die van invloed zijn op het effect en het verschil in het type effect. In de huidige literatuur is een tweedeling te vinden met betrekking tot dit onderwerp. Enerzijds beweren onderzoekers dat gemedieerd leed niet of nauwelijks een reactie uitlokt bij de media consument. Zij gaan uit van *compassion fatigue* bij het publiek. Door de gewenning aan ingrijpende gebeurtenissen verdwijnt de bewustwording van het leed van de ander. Dit zou leiden tot ongevoeligheid bij de media consument (Moeller, 1999; Sontag, 2005). Anderzijds beweren onderzoekers dat gemedieerd leed wel in staat is een effect teweeg te brengen bij het publiek (Höijer, 2004; Chouliaraki, 2008). Er is sprake van compassie bij het publiek, een pijnlijke emotie die kan ontstaan door de bewustwording van het leed van de ander (Tester, 2001, p. 18). De manier waarop dit gemedieerd leed wordt gecommuniceerd is van invloed op de mate van het effect, net als bepaalde kenmerken van zowel het slachtoffer als de media consument. Het effect zelf kan ook verschillende vormen aannemen; zo kunnen er gevoelens van distantie, schaamte, schuld en machteloosheid bij de toeschouwer ontstaan (Höijer, 2004; Cameron & Payne, 2011; Slovic, 2007; Dijker, 2001; Dijker, 2010; Moeller, 2002). Tenslotte kan het publiek in actie komen door hulp te bieden in de vorm van donaties (Wiepking & Maas, 2009; Bekkers & Wiepking, 2010a; Bekkers & Wiepking, 2010b; Wiepking, 2011; Aretz & Kube, 2010; Bennett & Kottasz, 2000).

In dit onderzoek wordt het standpunt van de laatstgenoemde partij ingenomen en wordt er van uitgegaan dat het publiek reageert op gemedieerd leed. Het leed van de ander alleen blijkt echter vaak niet genoeg te zijn om emoties op te wekken of om tot actie aan te sporen. Er lijken meer aspecten van invloed te zijn met betrekking tot het teweegbrengen van compassie bij het publiek. De berichtgeving, de verschillende factoren die invloed hebben op het effect van de berichtgeving, de verschillende vormen van het effect, kenmerken van het publiek met betrekking tot het effect en het doneergedrag zullen in dit hoofdstuk worden besproken. Er wordt echter wel rekening gehouden met de argumenten van de onderzoekers die *compassion fatigue* bij het publiek vaststellen, vooral wanneer het gaat om de media representatie die deze ongevoeligheid mogelijk teweeg zou kunnen brengen.

2.1. De berichtgeving en het publiek

De representatie van leed wordt in deze thesis beschouwd als de waarneming van het leed van de ander wegens fysieke pijn of mentaal leed door het verlies van bezittingen of dierbaren (Dijker, 2001, p. 660) waar het publiek kennis van neemt door berichtgeving in de media middels beelden en tekst.

Wat het publiek weet over de wereld wordt mede gevormd door wat de media ons er wel en niet over vertellen: “What we know about the world is circumscribed by what the media are able to tell us – and choose to tell us – about the world” (Moeller, 1999, p. 17). De inclusie van een gebeurtenis in de berichtgeving kan worden afgeleid van de nieuwswaarden. Deze zijn niet universeel, maar cultureel, politiek en ideologisch bepaald (Moeller, 1999, p. 17).

2.1.1. De berichtgeving

Galtung en Ruge (1965, p. 65-71) hebben twaalf westerse nieuwsfactoren ontwikkeld die een gebeurtenis tot nieuws kunnen maken. Deze nieuwsfactoren zijn tevens elk in meer of mindere mate van toepassing op de berichtgeving over het leed van de ander.

Als eerste nieuwsfactor is er de frequentie. Een gebeurtenis die dezelfde (dagelijkse) frequentie heeft als het nieuwsmedium, zoals een moord, heeft een grotere kans om geselecteerd te worden dan nieuws over een langdurende sociale trend. Gebeurtenissen die gedurende een langere tijdsperiode plaatsvinden blijven hierdoor vaak onbelicht, tenzij er sprake is van een dramatische climax. Als tweede nieuwsfactor is er de zogenaamde drempel. Gebeurtenissen moeten een bepaalde drempel over om in de berichtgeving te komen. Dit betekent dat de intensiteit van een gebeurtenis groot moet zijn, zoals een gewelddadige moord. De derde nieuwsfactor is eenduidigheid; hoe eenduidiger een gebeurtenis, hoe groter de kans is dat de gebeurtenis nieuws wordt. Dit is niet per se een kwestie van simpel versus complex, maar geeft aan dat een gebeurtenis een heldere interpretatie en een eenduidige betekenis dient te hebben. De vierde factor is de betekenisgeving. De gebeurtenis moet cultureel gelijk zijn aan het land waarin bericht wordt zodat de berichtgeving past in het bestaande kader. Culturele nabijheid en relevantie zijn hierbij van belang. Met relevantie wordt bedoeld dat een gebeurtenis relatief ver kan plaatsvinden, maar toch veel kan betekenen voor de toeschouwer. Een voorbeeld hiervan is de berichtgeving in tijden van conflict waarbij er belangen van het eigen land gemoeid zijn. Harmonie is de vijfde nieuwsfactor. De *gatekeeper* van het nieuws selecteert een gebeurtenis waarvan hij of zij voorspelt dat deze voorkomt of zelfs wil dat deze zal voorkomen. Dit betekent dat een verhaal dat binnen de verwachtingen valt een grotere kans heeft om in de berichtgeving te komen dan een verhaal dat hier buiten valt. Er wordt in dit geval bij voorbaat een beeld gevormd van een gebeurtenis waardoor de kans groter is dat de gebeurtenis nieuws wordt wanneer deze daadwerkelijk plaatsvindt. Onverwachtheid wordt als zesde nieuwsfactor genoemd en lijkt in eerste instantie tegenstrijdig te zijn met de nieuwsfactor harmonie. De meest onverwachte gebeurtenissen die echter in het kader van culturele nabijheid en harmonie plaatsvinden hebben de grootste kans om als nieuws geselecteerd te worden. De zevende factor is continuïteit. Op het moment dat een gebeurtenis als voorpaginanieuws wordt beschouwd,

blijft het een tijd in de media omdat het onderwerp al bekend is bij het publiek en het daarom gemakkelijk te interpreteren is. Compositie is de achtste nieuwsfactor en houdt in dat een gebeurtenis nieuws wordt omdat het past in de balans van de berichtgeving. Zo kan er een balans zijn tussen binnenlands en buitenlands nieuws of zwaarder en lichter nieuws. De negende en tiende factor is de referentie naar elitaire personen of landen. De berichtgeving baseert zich hier op het gegeven dat acties van de elite vaak grotere gevolgen hebben dan die van anderen en dat invloedrijke landen meer aandacht krijgen van de media. De elfde factor is de referentie naar personen. Nieuws heeft de neiging om gebeurtenissen toe te kennen resulterend uit acties van een persoon of personen in plaats vanuit bepaalde sociale krachten. De gebeurtenis wordt hierdoor gepersonaliseerd. Daarnaast zorgt de nieuwsfactor waarbij er gerefereerd wordt naar personen voor de beschikbaarheid van een beeld (namelijk de persoon) bij het verhaal. De laatste factor die bijdraagt aan de nieuwswaarde is de nadruk op negatieve gebeurtenissen. Negatieve gebeurtenissen hebben een grotere kans op eenduidigheid, harmonie, onverwachtheid en een kortere tijdspanne. Een dodelijk ongeval is makkelijker samen te vatten dan de opbouw van een gelukkig en stabiel leven.

2.1.2. Een mediagenieke ramp

De nieuwsfactoren van Galtung en Ruge (1965) geven een heldere kijk op het belang van de nieuwswaarde van een gebeurtenis om door te kunnen dringen in de berichtgeving. De representatie van leed kan in het ene geval vele nieuwsfactoren bevatten en in het andere geval slechts een aantal. Omdat de media het publiek informeren over de wereld en hiermee mogelijk een effect teweeg kunnen brengen bij het publiek is het van belang een relatie te leggen tussen deze medialogica en de representatie van leed. Het publiek zou immers op deze wijze aangespoord kunnen worden tot actie middels donaties. Om aan te geven hoe deze nieuwsfactoren in de praktijk aan bod kunnen komen zullen de nieuwsfactoren die van belang zijn bij gemedieerd leed in kaart worden gebracht aan de hand van de berichtgeving over de tsunami in Zuid-Azië in 2004. De omvang van deze natuurramp was aanzienlijk en de natuurramp is bekend doordat het veel media-aandacht heeft gekregen. De medialogica wordt hierdoor goed in kaart gebracht en er was sprake van een duidelijk effect bij het publiek.

Mainstream media have regard only for some of the pain of others. It is not consciousness of another's pain that compels media attention; rather, it is the media's conviction that certain kinds of pain are fascinating for their public – pain that is understood, at least in the aggregate, to be tolerable. (Moeller, 2006, p. 186)

Volgens Moeller (2006) is het aantal slachtoffers bij een crisis geen voorspeller voor de mate van berichtgeving. De meest verschrikkelijke rampen zijn slechts sporadisch in de media geweest en andere globale rampen lijken genegeerd te worden. Moeller noemt in haar artikel de factoren die van invloed zijn geweest op de grote hoeveelheid media aandacht en de daaropvolgende hulpacties voor de slachtoffers van de tsunami in Zuid-Azië. Zij toont hiermee een aantal factoren die passen bij de eerder genoemde nieuwswaarden van Galtung & Ruge (1985), die van belang zijn voor effectieve berichtgeving en die het publiek aansporen tot actie.

Ten eerste was de ramp in Zuid-Azië telegeniek. De beelden van de gebeurtenis en de gevolgen ervan waren beschikbaar. In de tweede plaats hebben de internationale satellietkanalen, de aanwezigheid van de vele toeristen die de ramp vastlegden en het internet ervoor gezorgd dat de beelden ver en snel verspreid werden. De communicatie verliep gemakkelijk, mede doordat de westerlingen de gebeurtenissen (vaak in het Engels) op een begrijpelijke manier konden navertellen aan de internationale media en daarmee werd er een gezicht gegeven aan de slachtoffers van de ramp. Met andere woorden, de verhalen werden gepersonaliseerd. De intensiteit van de communicatie zorgde voor een globaal gevoel van humanitaire solidariteit die velen motiveerden om de slachtoffers te helpen. De aanwezigheid van de vele toeristen maakten het onderwerp bovendien ook 'eigen'; de westerse burger was betrokken bij deze ingrijpende gebeurtenis. Daarnaast moedigde de nieuwswaarde en het tijdstip van de ramp (rond kerst) de berichtgeving aan. De tsunami wekte gemakkelijk empathie op bij het publiek omdat het duidelijk was wat er was gebeurd en wat de oplossing was, namelijk het geven van geld (Moeller, 2006). Tenslotte betekende het apolitieke karakter van de ramp dat de donateurs konden schenken zonder het gevoel te hebben dat ze daarmee invloed hadden op een politieke agenda. Over natuurrampen valt vaak niet te oordelen vanwege hun apolitieke karakter (Moeller, 2006). In een conflict zijn de 'goeden' daarentegen vaak moeilijk te onderscheiden van de 'slechten' (Moeller, 2002). Auteur David Reiff (Moeller, 2002, p. 49) noemt de rol van het slachtoffer in een conflictsituatie dubieus. Slachtoffers zijn vaak niet alleen maar slachtoffer, behalve wanneer het kinderen zijn. De Rwandese Hutu vluchtelingen in de kampen van het toenmalige oost-Zaire zijn hier een voorbeeld van. Ze waren terecht slachtoffer, maar velen van hen waren ook schuldig aan genocide (Moeller, 2002). Deze morele dubbelzinnigheid was afwezig bij de ramp in Zuid-Azië.

De genoemde factoren dragen bij aan de ontwikkeling van een gebeurtenis tot nieuws. De tsunami in Zuid-Azië is een voorbeeld van een ramp die veel nieuwsfactoren bevat. Hierdoor dringt de gebeurtenis door tot de berichtgeving en krijgt het publiek de kans om hierop te reageren.

2.1.3. Gemedieerd leed

Nu de nieuwsfactoren besproken zijn aan de hand van een specifieke ramp zal vervolgens de algemene berichtgeving over gemedieerd leed in deze paragraaf worden toegelicht.

Volgens het *Centre for Research on Epidemiology of Disasters* is er een toename in het aantal geregistreerde rampen wereldwijd. In 1970-1979 werden er 1230 rampen geregistreerd vergeleken met meer dan 3000 rampen in 2000-2003 (as cited in Ibrahim, 2010, p. 122). De geregistreerde rampen zijn niet automatisch doorgedrongen in de berichtgeving. Wanneer een gebeurtenis wel is doorgedrongen in de berichtgeving is de hoeveelheid aandacht die het bericht krijgt de volgende stap. Over het algemeen wordt er namelijk niet uitvoerig bericht over buitenlandse kwesties. Minimale buitenlandse rapportage is naast het belang van de nieuwswaarden tevens een kwestie van gebrek aan tijd en ruimte in het huidige mediaformat. De wereld kan niet worden samengevat in het korte tijdsbestek van een nieuwsuitzending of de minimale ruimte in een krant. Kwesties als geld, locatie of toegang maken sommige crises effectief onzichtbaar. Slechts weinig mensen riskeren hun leven voor een verhaal over een gevaarlijk gebied waarvoor zij geen visa of bescherming krijgen en dat daarnaast weinig prioriteit heeft. Leed verkoopt echter wel en past in de nieuwswaarde van negativiteit. De selectieve buitenlandse berichtgeving gaat dan ook vaak over de dood van beroemdheden, hongersnood, plagen en genocide (Moeller, 1999, p. 28-29). Grote rampen zorgen voor nieuwswaardige verhalen door hun ongewoonheid en de *human interest angle* (Payne, 1994; Bennett & Kottasz, 2000). Het zien van en het lezen over leed wordt hiermee volgens Moeller (1999, p. 34) verheven tot een vorm van entertainment. Toch creëert de representatie van leed door de verslaggeving van tragische gebeurtenissen medelijden bij het publiek. Leed is doorgedrongen in de gemedieerde omgeving van het dagelijkse leven door de huidige informatie- en communicatietechnologieën (Ibrahim, 2010).

Ondanks de doordringendheid van de media in het dagelijkse leven van het westerse publiek kan de non-stop cyclus van het nieuws ervoor zorgen dat het publiek aangesproken wordt door een bepaald beeld. Tegelijkertijd weet de toeschouwer dat hetzelfde beeld morgen verdwenen is of dat er binnen een paar seconden of minuten een einde komt aan het nieuwsbericht op televisie. De gevoelens verdwijnen daarmee net zo snel als zij opgekomen zijn. Wereldnieuws kan in het huidige medialandschap worden uitgezonden terwijl het gebeurt. De snelheid van het nieuws kan resulteren in oppervlakkigheid (Tester, 2001). Tevens is het lastig om een complexe crisis samen te vatten in een aantal soundbites en vervolgens empathie op te roepen bij het publiek. Het is vaak ook niet duidelijk voor het publiek hoe zij kunnen helpen. Het leed is moeilijk voor te stellen en daardoor is het moeilijk om empathie te voelen voor de slachtoffers (Moeller, 2006). Volgens Philo (2002) is de berichtgeving gelimiteerd in het geven van context en uitleg over de achtergrond van crises. Ontwikkelingslanden worden vaak belicht in het kader van oorlogen, conflicten, terrorisme en rampen. Uit interviews met

het publiek bleek dan ook dat zij ontwikkelingslanden overwegend associëren met negatieve gebeurtenissen en niet wisten wat er in deze landen gebeurde en waarom dit gebeurde. Er lijkt vaak te worden bericht met de aanname van bepaalde voorkennis bij het publiek over een dergelijke kwestie. Achtergronden blijven op deze manier onderbelicht. Wegens het gebrek aan kennis over de aard van de kwestie kan de berichtgeving gemakkelijk voor verwarring zorgen omdat het niet begrepen wordt. Uit het onderzoek van Philo (2002) blijkt echter dat het publiek eerder geïnteresseerd raakt in onderwerpen die zij begrijpen.

Een gebeurtenis dringt niet altijd door in de berichtgeving. Meer dan eens worden rampen niet genoemd in het nieuws omdat zij niet als nieuwswaardig worden beschouwd. Moeller (2006) probeert in haar artikel aan te geven dat onvoorziene natuurrampen voor betere kijkcijfers lijken te zorgen dan rampen die gecreëerd zijn door andere mensen en die zich gedurende een tijdsperiode ontwikkelen, zoals aids. Dit hangt samen met de nieuwswaarden frequentie, eenduidigheid en onverwachtheid (Galtung & Ruge, 1965). Redacties hebben er moeite mee om langlopende humanitaire crises telkens opnieuw te belichten. Het lijkt er hiermee op dat de media in het geval van crises eerder op zoek zijn naar gelegenheid voordat ze op zoek zijn naar belang. Beelden lijken het verschil te maken en het gebrek aan media aandacht is vaak de oorzaak voor het gebrek aan donaties.

Höijer (2004), Moeller (1999) en Bennett en Kottasz (2000) stellen echter dat de media een basisrol hebben in het bieden van publiciteit aan menselijk leed. "If the public doesn't know, or knowing can't relate in some explicit way to an event or issue, then it's off the radar" (Moeller, 1999, p. 12). Media lijken de drijfkracht te zijn achter de beïnvloeding van het publiek. Beelden worden vaak beschouwd als waarheidsgetrouwe afbeeldingen van de werkelijkheid. De onschuldige slachtoffers worden door het publiek met eigen ogen gezien en de beelden dienen als bewijsstukken voor het leed van de ander. Ondanks dat er verschillende manieren bestaan om te reageren op het leed van de ander kan de aanwezigheid van grootschalige humanitaire rampen niet ontkend worden (Höijer, 2004). Beelden van menselijk leed zorgen ervoor dat het publiek de rol van ooggetuige krijgt (Höijer, 2004; Sontag, 2005; Chouliaraki, 2008). Sontag (2005) stelt dat foto's van wreedheden illustreren en bevestigen: "De werkelijkheid blijft bestaan, ondanks de pogingen haar gezag te ondermijnen" (p. 103).

2.1.4. Beelden in de berichtgeving

Wanneer een gebeurtenis wel is doorgedrongen in de berichtgeving lijken beelden essentieel te zijn wanneer het publiek zou moeten worden aangesproken.

Pictures, or more precisely our interpretations of pictures, can make indelible impressions on our minds, and as a distant audience we become bearers of inner pictures of human suffering. Especially when emotional pictures are shown repeatedly over time (...) they have a long-term impact on our collective memories.
(Höijer, 2004, p. 520)

Beelden lijken een crisis te legitimeren (Moeller, 1999, p. 37-38). Volgens Barthes (2000) kan de fotografie als het collectieve geheugen van de wereld beschouwd worden. Het collectieve geheugen is een stelling die aangeeft dat een gebeurtenis belangrijk is en waarbij tekst en beeld de gebeurtenis illustreren en vastleggen in de herinnering van het publiek. Beelden lijken een onuitwisbare indruk te maken en het publiek herinnert ingrijpende gebeurtenissen vaak door te refereren naar iconische beelden, zoals de protestant voor de rij tanks op Tiananmen Square (Moeller, 1999, p. 44). Sontag (2005, p. 82) geeft echter aan dat er geen collectief geheugen bestaat, maar dat een herinnering altijd persoonlijk is. Wanneer het publiek geconfronteerd wordt met beelden reageren ze hier niet op alsof het de eerste keer is dat ze een dergelijk beeld te zien krijgen. De geschiedenis van het zien van beelden en de heersende conventies bepalen de betekenis van de foto voor het publiek (Tester, 2001, p. 87). Höijer (2004) geeft aan dat de mediarepresentaties van leed steeds meer grafisch lijken te worden zodat de grenzen van fatsoen en smaak worden uitgedaagd.

De context lijkt tevens van belang te zijn met betrekking tot de effecten van de representatie van menselijk leed in beeld. Beelden worden over het algemeen niet gelezen als documenten op zich, maar zijn vaak onderdeel van een tekst. Zij worden gevormd door de manier waarop ze gepresenteerd worden, door bijschriften, bijbehorende artikelen, commentaar en door historische en sociale aannames (Szorenyi, 2009). De titel, het onderschrift en de tekst zorgen ervoor dat een beeld niet op zichzelf staat (Campbell, 2004). De reactie van het publiek op de beelden hangt volgens Petley (2003) af van het begrip van de situatie die wordt afgebeeld. De context voorkomt namelijk dat het publiek in de war raakt, onverschillig, ongeduldig of zelfs vijandig wordt. Volgens Petley zou het publiek volledig geïnformeerd moeten zijn door de media omdat de beelden op zich een situatie niet begrijpbaar maken. Philo (2002) benadrukt het belang van de context door te stellen dat tragische beelden zonder context resulteren in een verminderde interesse voor de crisis bij het publiek.

2.2. Het slachtoffer en het publiek

Nu de werking van de media met betrekking tot de nieuwswaarden die van belang zijn voor de berichtgeving uiteengezet is, zal er dieper worden ingegaan op de verschillende factoren die van invloed zijn op het bewerkstelligen van een effect bij het publiek.

2.2.1. De kenmerken van het slachtoffer

Als toeschouwer betreft het leed dat gerepresenteerd wordt in de media een ander. Het concept van de ander kan nogal variëren. De representatie van het slachtoffer krijgt namelijk vorm door bepaalde uiterlijke kenmerken, zoals leeftijd en geslacht. Deze uiterlijke kenmerken lijken ervoor te zorgen dat er een onderscheid ontstaat tussen meer of minder ideale slachtoffers.

Volgens Höijer (2004) zouden er vanuit de morele ideeën van humanitaire organisaties geen grenzen moeten zijn bij de kwalificatie van een hulpwaardige slachtoffer. Höijer stelt dat in de media veel slachtoffers niet als waardige slachtoffers worden gezien. Kinderen, vrouwen en ouderen worden vaak als hulpeloos en onschuldig gezien in een gewelddadige situatie en zij zijn daarom beter geschikt als ideaal slachtoffer in tegenstelling tot mannen. Moeller (2002) benoemt in haar onderzoek een soortgelijke hiërarchie. De zuigeling wordt volgens haar als het meest ideale slachtoffer beschouwd. Kinderen zijn de enige, 'pure' slachtoffers van crises en conflicten. Daarna volgen in aflopende volgorde de kinderen tot twaalf jaar oud, zwangere vrouwen, tienermeisjes, oudere vrouwen, alle andere vrouwen, tienerjongens en alle andere mannen. Kinderen (en hun moeder) blijken bij uitstek het ideale slachtoffer te zijn. Mannen kunnen daarentegen met duizenden tegelijk sterven zonder dat er interesse bestaat in hun status als slachtoffer.

Dijker (2001; 2010) geeft een gedeeltelijke verklaring voor deze hiërarchie. In zijn onderzoek laat hij de proefpersonen eerst een beeld zien van een gezond persoon, gevolgd door een beeld van dezelfde persoon in pijn. Er zijn verschillende versies van de beelden zodat elk beeld een ander kenmerk (zoals leeftijd en geslacht) van het slachtoffer bevat. Uit het onderzoek blijkt dat de kwetsbaarheid van een gezond persoon en de intensiteit van het leed van dezelfde persoon van invloed is op de neiging van het publiek om het lijdende slachtoffer te beschermen. Om deze reden krijgt een volwassen man het minst medelijden omdat hij als het minst kwetsbaar wordt beschouwd en de zuigeling juist het meeste medelijden wegens zijn of haar vermeende kwetsbaarheid.

2.2.2. Waar komt het slachtoffer vandaan?

Naast de uiterlijke kenmerken van het slachtoffer lijkt het voor het effect van de berichtgeving ook van belang te zijn waar het slachtoffer vandaan komt. Sontag (2005) stelt dat hoe meer afgelegen en exotisch de plaats is waarover bericht wordt, hoe groter de kans is dat het publiek geconfronteerd wordt met frontale beelden van de dood en de stervenden. Campbell (2004) lijkt zich hierbij aan te sluiten en stelt dat getoonde dode lichamen in de media vaak lichamen van vreemdelingen zijn. Het concept van de ander wordt hiermee versterkt. Daarnaast laten beelden van ver volgens Moeller (2002) zien wat de problemen daar zijn en tonen hiermee tegelijkertijd 'onze' (westerse) waarden en deugden omdat zulke problemen hier niet mogelijk lijken te zijn.

Amerikaans journalist Ted Koppel (Moeller, 1999, p. 22) geeft aan dat het publiek geneigd is aandacht te geven aan hen die het dichtst bij ons staan, die het meest zijn zoals wij. Met andere woorden, het publiek geeft aandacht aan degenen met wie zij zich kunnen identificeren. Columniste Barbara Ehrenreich stelt dat afkomst van belang is: "If there were a couple of million blond, blue-eyed people facing starvation somewhere, I think the media coverage would be so intense, we'd know their names by this time. We'd see them as individuals" (Moeller, 1999, p. 22).

Loewenstein en Small (2007) proberen aan de hand van een theoretisch kader antwoord te geven op de vraag waarom sommige slachtoffers sympathie opwekken en anderen niet of nauwelijks. Sympathie wordt omschreven als een emotionele zorg voor anderen. Er zijn een viertal factoren die van invloed zijn op de mate van sympathie. Ten eerste is er de overeenkomst tussen de persoonlijke toestand van de toeschouwer en de ander. Een uitspraak die bij deze factor past en toegepast kan worden op bijna elke persoonlijke toestand is dat 'iemand die vol zit de behoefte van een hongerige man niet kan begrijpen'. Hongersnood in Afrika wordt niet begrepen door de westerse persoon die geen gebrek heeft aan voedsel. Daarnaast maken soortgelijke ervaringen uit het verleden of soortgelijke ervaringen van naasten dat een gebeurtenis en de betrokken slachtoffers meer sympathie opwekken bij de toeschouwer. Dit heeft ook te maken met empathie, het vermogen om de gevoelens te ervaren die anderen ervaren. Susan Sontag (2005) illustreert deze factoren treffend met de volgende uitspraak: "'Wij' – dit 'wij' is iedereen die nooit heeft doorgemaakt wat zij hebben doorgemaakt – begrijpen het toch niet. We hebben geen idee. We kunnen het ons op geen enkele manier voorstellen hoe het was" (p. 121). Nabijheid is een derde factor die van belang is en waarbij een grotere afstand de mate van sympathie lijkt te verminderen. Dit hoeft niet slechts geografisch te zijn, maar kan ook gebaseerd zijn op willekeurige gevoelsmatige grenzen en symbolische factoren. De laatste factor betreft de gelijkheid tussen het individu en de ander. Deze factor lijkt deels overeen te komen met de derde factor. De effecten van de fysieke afstand kunnen namelijk worden beïnvloed door de subjectieve sociale afstand tussen individuen. Wanneer er meer gelijkenissen zijn tussen de toeschouwer en de ander lijkt de mate van sympathie die de toeschouwer voor de ander voelt te stijgen (Loewenstein & Small, 2007).

Volgens Szorenyi (2009) krijgen de mensen nabij 'ons' en die gelijk zijn aan 'ons' meer aandacht en worden hun verhalen gevoeliger verteld dan verhalen over de lijdende ander aan de andere kant van de wereld. Szorenyi stelt tevens dat geografische afstand wordt aangevuld met sociale afstand, waarbij het begrip afstand ruimer wordt genomen dan slechts het aantal kilometers. De overeenkomst in cultuur is hierbij namelijk van belang. Zo komt het dat Australië voor een westers publiek dichterbij voelt dan Ethiopië. Deze sociale afstand is volgens Singer (1972, as cited in Smith, p.24, 1998) oneerlijk: "If we accept any principle of impartiality, universalizability, equality, or whatever, we cannot discriminate against someone merely because he is far away from us" (p. 24).

Wanneer het accent wordt verlegd van de effecten op het publiek naar het selectieproces met betrekking tot de berichtgeving is de culturele nabijheid een van de nieuwswaarden van Galtung en Ruge (1965) die bij het theoretisch kader van Loewenstein en Small (2007) van belang zijn. Een gebeurtenis moet betekenisvol zijn voor het publiek en gelijk zijn aan de cultuur van het land waarin wordt bericht. De kans dat een gebeurtenis in een ver oord in het nieuws komt wordt hiermee kleiner. Dit heeft als logisch gevolg dat er een voorkeur bestaat voor westers nieuws in de berichtgeving. Toch maken rampen in verre, onderontwikkelde landen meer slachtoffers dan in meer welvarende landen, voornamelijk door het onvermogen van deze landen om vooruit te plannen en vervolgens effectief te reageren op ernstige rampen (Bennett & Kottasz, 2000). Geen nieuws betekent echter een gebrek aan media aandacht en daardoor een gebrek aan actie (Moeller, 2006). De ander blijft onbekend en anoniem. Adams (1986, as cited in Wiepking, 2011) geeft aan dat het jaarlijkse aantal Amerikaanse toeristen in een gebied het meest bepalend is voor de hoeveelheid zendtijd op de Amerikaanse televisie tijdens een ramp in het desbetreffende gebied. De sociale afstand tot een rampgebied kan dan ook verkleind worden doordat het gebied vaak op het nieuws te zien is. Op deze manier raakt het publiek vertrouwd met deze omgeving en de bijbehorende bevolking.

Smith (1998) bekijkt het vraagstuk met betrekking tot de afstand tot de ander uit een historisch en filosofisch oogpunt. De huidige bekende en verstrengelde samenleving is namelijk een vrij recente ontwikkeling in de geschiedenis van de mensheid. Het voortrekken van nabije mensen was historisch gezien een algemene conventie in samenlevingen op kleine schaal waarbij een voorzichtige in plaats van altruïstische houding nodig was om de veiligheid van de groep te waarborgen. Er werd dus altijd in eerste instantie gedacht aan 'ons' en dan pas aan 'hen'. De auteur vraagt zich dan ook af in hoeverre de mensheid in staat is om deze zorgrelatie uit te breiden naar anderen.

2.3. De reactie van het publiek

Naast het gegeven dat een verschil in de kenmerken van het slachtoffer van invloed zou kunnen zijn op de reactie van het publiek zorgen bepaalde kenmerken van het publiek zelf ook voor een verschil in het effect op de representatie van menselijk leed. Höijer (2004) probeert in haar onderzoek door middel van diepte-interviews een antwoord te geven op de vraag hoe mensen reageren op de media representatie van slachtoffers van politieke conflicten, oorlogen en ander geweld. Hieruit bleek een verschil in reactie op gemedieerd leed te bestaan tussen mannen en vrouwen en in leeftijd.

Over het algemeen reageren vrouwen met meer compassie dan mannen. Reacties als distantiëring en afwijzing komen meer voor bij mannen dan bij vrouwen. Vrouwen lijken zich meer te richten op humanitaire aspecten van het beeld en maken daarbij empathische interpretaties. In

sommige gevallen identificeren vrouwen zich met de situatie van de slachtoffers. Het verschil in het effect tussen de sekses op de representatie van menselijk leed is volgens Gilligan (1982) gelegen in het gegeven dat het morele oordeel van vrouwen zich richt op zorg en het morele oordeel van mannen juist gericht is op rechtvaardigheid. Gilligan redeneert vanuit een conflictsituatie waarbij interventie mogelijk is om zo de verschillende morele oordelen van mannen en vrouwen te illustreren. Vanuit het zorgperspectief is het dan namelijk moreel onjuist om te bombarderen omdat er op deze manier mensen gewond raken en gedood worden. Dit leidt tot leed bij onschuldige slachtoffers. Vanuit het rechtvaardigheidsperspectief is het echter moreel juist om tot bombardementen over te gaan om zo de vijand uit te schakelen en wraak te nemen op de acties van de vijand.

Naast het verschil in reactie tussen de sekses toont Höijer (2004, p. 520) aan dat er een verschil in effect bestaat tussen leeftijdsgroepen. Ouderen blijken met meer compassie te reageren dan jongeren. Een mogelijke reden hiervoor is dat jongeren minder gevoelig zijn omdat zij meer gewend zijn aan het zien van fictief leed. Een andere mogelijkheid is dat zij meer bezig zijn met hun eigen ontwikkeling en het vormen van hun identiteit en daardoor minder makkelijk openstaan voor het leed van anderen. Daarnaast zouden zij zichzelf mogelijk willen weren voor een pessimistische kijk op de wereld. Ouderen worden daarentegen niet bedreigd in hun identiteit door de erkenning van het leed van anderen. Zij hebben tevens meer levenservaring en kennis van de wereld. Daardoor zouden zij meer open kunnen staan voor hun eigen gevoelens en voor het leed van de ander.

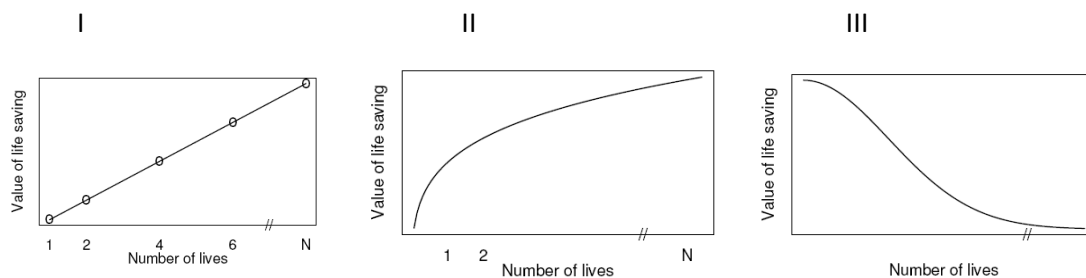
Naast de kenmerken leeftijd en geslacht kan de positie van de toeschouwer ook een factor zijn die van invloed is op de reactie van het publiek. De positie van de toeschouwer van het gerepresenteerde leed wordt door Szorenyi (2009) ook wel geïdentificeerd als 'wit', oftewel geprivilegieerd. De reden hiervoor is dat volgens de auteur de primaire relatie tot het lijden bestaat uit de positie van de toeschouwer zodat vastgesteld kan worden dat er in 'ons' leven geen sprake is van zulk leed en dat we ons ver weg bevinden van de lijdende ander. Zo ontstaat er een verdeling van de wereld in hen die lijden en hen die niet lijden.

Chouliaraki (2008) geeft aan dat de manier waarop het leed wordt vormgegeven in de berichtgeving tevens invloed heeft op het effect op het publiek. Hoe meer sprake er is van dramatisering en personalisering, hoe meer medelijden er voor het slachtoffer wordt getoond.

2.4. Het leed van een individu of een groep

Cameron en Payne (2011), Slovic (2007), Kogut en Ritov (2005), Jenni en Loewenstein (1997) en van den Bos en Maas (2009) belichten met hun onderzoek een andere zijde van de reactie van het publiek op de representatie van menselijk leed, namelijk het belang van aantallen: "One death is a tragedy, 1 million deaths is a statistic" (Joseph Stalin as cited in Moeller, 199, p. 36).

Wanneer het aantal mensen in nood stijgt, vermindert de mate van compassie die de toeschouwer voor hen voelt. Dit fenomeen wordt de ineenstorting van compassie genoemd. Met deze aanname kan er gemakkelijker compassie gevoeld worden voor het leed van een enkele, identificeerbaar slachtoffer (Cameron & Payne, 2011) en wordt er een sterke emotie ervaren als reactie op het individu in nood waardoor de toeschouwer de behoefte voelt om te helpen (Batson, 1987). Wanneer er echter vele personen lijden in een crisis op grote schaal lijkt het publiek niet in staat te zijn om het leed op emotioneel niveau te bevatten. Als gevolg hiervan wordt er ook niet in meerdere mate hulp geboden wanneer het aantal slachtoffers hoger is (Slovic, 2007). De uitspraak van wetenschapper Albert Szent Gyorgi omschrijft dit: "I am unable to multiply one man's suffering by a hundred million" (Slovic, 2007, p. 84). Weber's wet (Colman, 2009a) illustreert dit gegeven. Zo is het verschil tussen één of twee slachtoffers makkelijk te maken. Wanneer de aantallen groter zijn wordt dit moeilijker. Het verschil tussen 88 of 89 slachtoffers lijkt dan niet veel meer uit te maken. Een waarneembaar verschil blijkt dus relatief te zijn. Wanneer dit principe wordt toegepast op de waarde van een mensenleven blijkt dat een lineair model niet van toepassing is op de waardering van dit mensenleven. De onderstaande figuren die Slovic (2007, p. 83, 85, 90) in zijn artikel gebruikt illustreren dit principe.

Figuur I laat een normatief model zien voor de waardering van een menselijk leven. In dit model is elk menselijk leven van gelijke waarde. Figuur II laat zien dat gevoelens van afstomping erin kunnen resulteren dat het publiek minder in staat is om een mensenleven te waarderen wanneer dit om grotere groepen mensen gaat. De figuur laat zien dat de waardering van een enkel mensenleven groot is, maar dat deze waardering minder wordt naarmate het aantal betrokken mensenlevens die in gevaar zijn stijgt. Dit resulteert in het gegeven dat er niet veel verschil gevoeld zal worden tussen het redden van 88 levens of het redden van 89 levens. Figuur II illustreert Weber's wet. Figuur III illustreert tenslotte het gegeven dat onze capaciteit om te voelen gelimiteerd is. De emotie is het grootst wanneer er een individu in nood is, maar de emotie begint af te nemen wanneer het om twee lijdende personen gaat en stort volledig in bij het aantal dat slechts een statistisch gegeven is geworden. Cameron en Payne (2011) en Slovic (2007) geven verschillende verklaringen voor de ineenstorting van compassie bij groepen mensen.

Slovic (2007) concludeert aan de hand van resultaten uit eerder uitgevoerd psychologisch onderzoek dat groepen mensen minder affect teweegbrengen dan individuen. Hij probeert dit fenomeen toe te passen op het gegeven dat massamoorden en genocide zo vaak genegeerd worden en stelt dat overweldigend leed van grote groepen een beperkte invloed heeft op ons affect. Slovic (2007) definieert affect als “de positieve en negatieve gevoelens die gecombineerd worden met rede om op deze manier onze oordelen, besluiten en acties te leiden” (p. 79). Zonder affect blijft informatie betekenisloos en zal het niet gebruikt worden bij beoordelingen en besluitvormingen. De statistieken over de omvang van een massamoord of genocide slagen er niet in de betekenis van de gruwelijkheden te omschrijven. De getallen wekken geen emoties op en er wordt daarom door het publiek niet overgegaan tot actie. Beelden van leed kunnen de waarnemingen ook overbelasten. Een kind in nood trekt onze aandacht en spoort aan tot actie. Het ene kind na de ander zorgt echter voor overbelasting en een groep mensen in nood zijn moeilijker individueel te identificeren. Getallen lijken een afstompende werking te hebben (Moeller, 1999, p. 36) en de capaciteit van het publiek om te voelen lijkt beperkt te zijn. Gevoelens van sympathie, compassie en bedroefdheid lijken dus eerder opgewekt te worden bij het publiek wanneer het leed een individueel slachtoffer betreft (Slovic, 2007, p. 88-89).

De waardering van een mensenleven is volgens Slovic (2007, p. 90) gebaseerd op het aandachts- en verbeeldingsvermogen en hoe meer aantallen hiermee gemoeid zijn, hoe minder het publiek lijkt te voelen. Dit kan zelfs voorkomen bij groepen die slechts uit twee personen bestaan (Slovic, 2007). Aandacht lijkt dan ook van belang te zijn voor het opwekken van emoties en het vergroot emotionele reacties op emotioneel geladen beelden of teksten (Slovic, 2007, p. 83). Dickert en Slovic (2009) tonen aan dat de aandacht van een toeschouwer groter is voor individuen. Wanneer er sprake is van een groep mensen verliest de toeschouwer de aandacht en daarmee vermindert de sympathie zijn intensiteit en focus. Bij een lijdend individu is de aandacht op dit individu gericht. Bij een groep lijdende personen moet deze aandacht worden verdeeld tussen de mensen in het beeld en lijken meerdere mensen in het beeld een afleidende werking te hebben. Deze verdeling van de aandacht heeft een negatief effect op de mate van compassie die gevoeld wordt door de toeschouwer.

Cameron & Payne (2011) geven een alternatieve verklaring voor de ineenstorting van compassie en beweren dat het publiek verwacht dat de behoeftes van grote groepen potentieel overweldigend zouden kunnen zijn en dat zij daardoor hun emotie reguleren door zichzelf ervan te weerhouden deze emoties bij voorbaat al te voelen. Omdat groepen mensen meer kans hebben om emotieregulatie op te wekken voelt het publiek minder compassie voor groepen dan voor individuen. Deze vorm van de ineenstorting van compassie is alleen mogelijk wanneer de toeschouwer in staat is om zijn of haar emotie te reguleren. Het reguleren van emoties van de toeschouwer bij groepen

mensen wordt toegepast uit eigenbelang om zichzelf op deze manier ervan te weerhouden om evenveel emotie te ervaren bij een groep lijdende mensen als bij een lijdend individu.

Ongeacht de oorzaak van de ineensstorting van compassie gaat dit fenomeen ervan uit dat er een verschil in effect blijkt te bestaan tussen individuele en groepen slachtoffers waarbij er meer compassie gevoeld wordt voor het leed van een individu dan van de groep.

2.4.1. Het geïdentificeerde leed

Een manier om gevoelens op te wekken bij de droge statistieken waarin mensenleed vaak gerepresenteerd wordt is om beelden te tonen zodat er een gezicht gegeven wordt aan de aantallen die gemoeid zijn bij de ingrijpende gebeurtenis (Slovic, 2007) en die het slachtoffer identificeerbaar maken. Het belangrijkste beeld dat de waarde van een menselijk leven lijkt te kunnen representeren is echter dat van een individu (Slovic, 2007, p. 88). Denk aan de langdurige en grote hoeveelheid media aandacht die de verdwijning van de Amerikaanse studente Natalee Holloway op Aruba in 2005 in Nederland teweeg bracht. Grote acties van Arubaanse, Nederlandse en Amerikaanse overheden werden in het werk gesteld om het mysterie rondom de verdwijning van het meisje op te lossen (NRC Handelsblad, 2008). Levendige beelden van ingrijpende gebeurtenissen en verhalen van individuele slachtoffers in de media lijken tot globale compassie en humanitaire hulp te leiden (Slovic, 2007).

Liefdadigheidsinstellingen lijken zich al langer te hebben gerealiseerd dat het beter is om een potentiële donateur aan te spreken met een tekst en afbeelding van een enkel kind in plaats van een bijdrage te vragen voor een grotere oorzaak van het leed. Het effect van het identificeerbare slachtoffer maakt dat het publiek eerder bereid is om hulp te bieden aan identificeerbare slachtoffers dan aan onidentificeerbare slachtoffers of statistische slachtoffers (Slovic, 2007; van den Bos & Maas, 2009). Ook zorgt het ervoor dat mensen bereid zijn meer middelen beschikbaar te stellen om de levens te redden van identificeerbare slachtoffers dan het redden van de levens van een gelijk aantal niet te identificeren of zogenoemde statistische slachtoffers (Jenni & Loewenstein, 1997, p. 235). De studie van Kogut en Ritov (2005) bevestigen dit onderzoeksresultaat. In hun studie hebben ze de effecten van het zien van beelden van een enkel kind als slachtoffer vergeleken met beelden van acht kinderen als slachtoffer. Alle slachtoffers werden geïdentificeerd doordat de naam en leeftijd van het kind of de kinderen benoemd werden. Zo waren de onderzoekers er zeker van dat het om een verschil in effect gaat waarbij er een vergelijking gemaakt wordt tussen een individu en een groep. Zij concluderen dat het effect met betrekking tot gevoelens van compassie van het identificeerbare slachtoffer beperkt is tot het individu. De vermeerdering van compassie levert tevens meer bijdragen voor het geïdentificeerde slachtoffer op.

2.5. De effecten van gemedieerd leed

Naast het verschil in effect met betrekking tot de kenmerken van het slachtoffer kan het effect zelf ook verschillende vormen aannemen. Met andere woorden, het publiek kan op verschillende manieren reageren op gemedieerd leed.

2.5.1. Vormen van compassie

Compassie is een emotie die gericht is op het leed van een ander of het gebrek aan welzijn van een ander. Het vereist de aanname van de ernst van een onplezierige situatie (Nussbaum, 2003, p. 14). Globale compassie omschrijft de morele gevoeligheid of zorg voor verre vreemdelingen van andere continenten, culturen en maatschappijen (Höijer, 2004, p. 514). Volgens Chouliaraki (2008) heeft het type *emergency news* de meeste kans op een effect bij het publiek. De context van de gebeurtenis wordt uitgelicht, de emoties komen aan bod en de gebeurtenis wordt gepersonaliseerd. Een manier waarop dit gebeurt is dat slachtoffers en betrokkenen vaak in beeld komen. Dit type berichtgeving roept op tot actie. Deze redenering komt overeen met de visie van Höijer (2004). Zij gaat ervan uit dat de representatie van menselijk leed in de juiste omstandigheden compassie zou kunnen opwekken. Chouliaraki (2004) noemt deze representatie ook wel *the politics of pity*. Hierbij wordt het affectieve potentieel van de toeschouwer in werking gezet en worden er specifieke maatregelen genomen om op het leed te reageren in de vorm van actie. Het leed wordt op deze manier dichterbij gehaald.

Volgens Höijer (2004, p. 522-523) zijn er verschillende manieren waarop met compassie kan worden gereageerd op het leed van de ander. Daarnaast kan de toeschouwer meerdere vormen van compassie tegelijkertijd ervaren. De eerste vorm van compassie bestaat uit gevoelige compassie en richt zich op het leed van het slachtoffer. Als reactie wordt er medelijden en empathie opgewekt bij het publiek. De tweede vorm van compassie bestaat uit schuldgevoelens waarbij de toeschouwer met verontwaardiging en woede op het bericht kan reageren. Deze emotie is meestal gericht op degene die verantwoordelijk is voor de daad. In politieke conflicten is dit vaker een specifiek machtsfiguur dan de daadwerkelijke veroorzaker van het leed. De derde vorm van compassie bestaat uit schaamte veroorzaakt door de ongemakkelijke tegenstrijdigheid die gerelateerd is aan het zien van het leed van anderen in de eigen comfortabele omgeving. De morele verplichting om de ander te helpen wordt hierbij ervaren. De toeschouwer voelt zich passief en kan hierdoor gevoelens van woede ervaren. De laatste vorm van compassie heeft te maken met gevoelens van machteloosheid. Deze vorm van compassie betreft een subjectieve gewaarwording van de beperkingen van de persoon als toeschouwer om het leed van de slachtoffers te verlichten en bestaat tevens uit gevoelens van onmacht. Tester (2001, p. 78-79) geeft daarnaast aan dat schuldgevoelens kunnen ontstaan als reactie van het publiek doordat het publiek zich zo verwijderd voelt van de ander dat

het gevoel verdwijnt dat zij in actie kunnen komen om het leed van de ander te verminderen. Het publiek kan zich hierbij, net als bij gevoelens van schaamte, ongemakkelijk voelen doordat wij zoveel hebben en zij die lijden zo weinig.

2.5.2. Afstand nemen van het slachtoffer

Naast de verschillende vormen van compassie kan het publiek ook afstand nemen van de representatie van menselijk leed. De media consument kan de waarheidsclaim van het nieuwsbericht verwerpen, het nieuwsbericht bekritisieren of het nieuws beschuldigen van commercie en sensatie. Een andere manier om afstand te nemen van het leed is door het slachtoffer te dehumaniseren. Een zogenaamde *us-them* strategie wordt hierbij gebruikt waarbij de cultuur, mentaliteit, manier van leven en het gedrag van de ander worden gedehumaniseerd en daarmee ook het leed. Mogelijke gevoelens van empathie worden genegeerd en het gebrek aan betrokkenheid van de media consument wordt gerationaliseerd en gelegitimeerd (Höijer, 2004).

Daarnaast kan een toeschouwer ook besluiten om de schuld bij het onschuldige slachtoffer te leggen. Dit is vooral van toepassing op de toeschouwer die een sterke overtuiging heeft van een eerlijke wereld. Deze overtuiging klopt echter niet met het leed dat een onschuldig persoon is overkomen of is aangedaan. De ontstane inconsistentie kan worden opgelost door de schuld bij het slachtoffer te leggen zodat het geloof in een eerlijke wereld in stand kan worden gehouden (van den Bos & Maas, 2009). Een andere reden om afstand te nemen van het gemedieerd leed is een teveel aan ervaren emoties wat ervoor zorgt dat het publiek de neiging krijgt zich af te wenden (Dijker, 2001; 2010; Slovic, 2007). Batson (1987) stelt dat het zien van leed verdriet en medelijden veroorzaakt. Wanneer het verdriet het medelijden overschaduwde zal het publiek geneigd zijn zich af te wenden van het slachtoffer. Naast het gegeven dat het ongemak van het publiek het medelijden met het slachtoffer kan overstemmen wat vervolgens resulteert in de neiging van het publiek zich van het slachtoffer af te wenden, kan het publiek in dit geval ook besluiten het slachtoffer te helpen uit egocentrische motieven om zo hun eigen oncomfortabele emotionele staat te verlichten.

2.5.3. Compassion fatigue

Een ander mogelijk gevolg van het zien van leed door het publiek is het ontstaan van verdooving of immuniteit voor menselijk leed. Grote hoeveelheden gemedieerd leed kunnen bijdragen aan de vermindering van de kracht van het beeld (Höijer, 2004). Volgens Moeller (1999) heeft dit als gevolg dat het publiek zich tegen deze beelden keert en zich hiervan afwendt. De media beschouwen dit soort negatieve beelden echter als prioriteit en dit is volgens Moeller dan ook deels de oorzaak voor de ontstane *compassion fatigue*. Het constante nieuws over leed leidt tot verzadiging en uiteindelijk tot verdooftheid. De journalistiek lijkt zichzelf wat betreft de berichtgeving over dezelfde type crises te herhalen en daardoor lijkt het publiek het gevoel te hebben dat ze het al eerder hebben gezien. De

media lijken gebruik te maken van stereotype beelden bij crises die gebaseerd zijn op eenzelfde soort verhaal.

Sontag herziet in *Kijken naar de pijn van anderen* (2005) haar eerder ingenomen standpunt in *On Photography* (1979). In *On Photography* vraagt ze zich tijdens de besprekingen van de politieke effecten van de foto's over de Vietnam oorlog af of zulke effecten opnieuw zouden kunnen plaatsvinden aangezien gruwelijke beelden zo gewoon zijn geworden dat het effect vermindert of zelfs verdwijnt. In *Kijken naar de pijn van anderen* noemt Sontag (2005) een alternatieve verklaring voor *compassion fatigue* bij het publiek en komt hierin overeen met het standpunt van Moeller (1999). Niet het aantal beelden zorgt voor de passieve consumptie van de berichtgeving, maar de manier waarop dit wordt gebracht door de media is de oorzaak.

Tester (2001, p. 47) bespreekt specifiek vier kenmerken van nieuwsfactoren die relevant zijn voor *compassion fatigue* en die aansluiten bij het standpunt van Sontag (2005) en Moeller (1999). Allereerst bestaat er een nadruk op sensationeel nieuws. Daarnaast domineert, zoals Moeller (1999) eerder al noemt, slecht nieuws wat nog eens uitvergroot wordt doordat de media slechts de problemen laten zien zonder de mogelijke oplossingen. Dit zou kunnen leiden tot gevoelens van ineffectiviteit bij het publiek. Met andere woorden, er kan toch niets aan gedaan worden. De ander is al voorbij hulp en hoop waardoor sociale actie zinloos wordt. Als laatste slagen de media er vaak niet in de context bij een gebeurtenis te bieden waardoor de gebeurtenis weinig betekenis krijgt. Chouliaraki (2008) noemt het zogenaamde *adventure news* een oorzaak van *compassion fatigue*. De ingrijpende gebeurtenis wordt in dit type berichtgeving kort beschreven met feiten en weinig context waarbij er niet wordt aangespoord tot actie. Hierdoor wordt de afstand met het slachtoffer vergroot en wordt het publiek niet bereikt.

2.6. Doneren

Doneren is één van de mogelijkheden waarop het publiek in actie kan komen na het zien van leed en wordt gezien als een vorm van pro sociaal gedrag. Geefgedrag wordt door Bekkers en Wiepking (2010a) omschreven als "het vrijwillig doneren van geld aan een organisatie in het voordeel van iemand anders buiten de familie" (p. 3). Er wordt vanuit gegaan dat hoe groter het effect op het publiek is na het zien van leed, hoe groter de bereidheid is om tot actie over te gaan. Uit de literatuurstudie van Bekkers en Wiepking (2010a) blijkt het persoonlijkheidskenmerk empathie gerelateerd te zijn aan filantropisch gedrag omdat dit kenmerk positief gerelateerd is aan pro sociale waarden. Naast het doneren van geld, kan het doneren van tijd ook onder geefgedrag worden verstaan (Bryant, Jeon-Slaughter, Kang & Tax, 2003). Tevens bestaat er een verschil tussen het daadwerkelijk doneren van geld en de doneerintentie (MacMillan, Smart & Thorburn, 1999). Er wordt vanuit gegaan dat hypothetische betalingen hoger zijn dan monetaire betalingen door een

gebrek aan realisme. Het publiek heeft de neiging hun donatie te overschatten wanneer ze ervan uitgaan dat er niet over hoeft te worden gegaan tot een daadwerkelijke betaling (MacMillan et al., 1999).

In 2007 maakte 90 procent van de Nederlandse huishoudens minstens één donatie aan een liefdadigheidsorganisatie. In totaal werd er 1,9 miljard euro geschonken waarbij doelen op het gebied van kerk- en levensbeschouwing, internationale hulp en gezondheid de meeste opbrengsten kregen (Wiepking & Maas, 2009). De media brengen bepaalde gebeurtenissen onder de aandacht van het publiek en bereiken hiermee potentiële donateurs. Daarnaast lijken bepaalde kenmerken van de liefdadigheidsorganisatie of campagnes zelf ook van invloed te zijn op het doneergedrag van het publiek (Bryant et al., 2003; Aretz & Kube, 2010; Wiepking, 2011). De mensen die doneren lijken tevens bepaalde overeenkomsten in eigenschappen te hebben en overeenkomstige redenen te hebben om te doneren (Bekkers & Wiepking, 2010a; 2010b; Wiepking & Maas, 2009). Tenslotte kan de hoeveelheid donatie afhankelijk zijn van de slachtoffers aan wie er gegeven wordt (Small & Loewenstein, 2003; Loewenstein & Small, 2007; Slovic, 2007; Szorenyi, 2009; Aretz & Kube, 2010). De medialogica met betrekking tot donaties, de kenmerken van liefdadigheidsorganisaties, de overeenkomsten in eigenschappen van donateurs en de kenmerken van de slachtoffers met betrekking tot het doneergedrag van het publiek zullen in de volgende paragrafen besproken worden.

2.6.1. De media en doneren

De journalistiek kan enerzijds waarde hechten aan humanitaire berichtgeving, maar anderzijds een onderdeel zijn van commerciële interesses waarbij de media tragedies verkopen om de aandacht van het publiek te trekken door dramatische berichtgeving. Humanitaire organisaties zijn afhankelijk van het publiek wat betreft donaties en de media zijn afhankelijk van het publiek zodat het publiek aandacht schenkt aan hun teksten en programma's (Höijer, 2004). Deze belangen lijken elkaar soms te verstrengelen.

Daarnaast zijn negatieve nieuwsbeelden oververtegenwoordigd in de media omdat de media nu eenmaal niet uitgaan van positief nieuws (Galtung & Ruge, 1985). Moeller (1999, p. 35) geeft echter aan dat positieve beelden meer donaties en grotere donaties opleveren dan negatieve beelden omdat het publiek geneigd is zich af te wenden bij negatieve beelden. Dyck en Coldevin (1992, p. 577) hebben onderzoek gedaan naar factoren die het doneergedrag zouden kunnen beïnvloeden en kwamen tevens tot de conclusie dat een positieve foto een significant positiever effect heeft op het doneergedrag dan een negatieve foto. Wanneer er geen beelden bij een crisis worden gegeven, lijkt dit er echter voor te zorgen dat het publiek de crisis compleet negeert.

De zichtbaarheid wat betreft de behoefte aan hulp bij een crisis wordt bevorderd door aandacht uit de media. Hulpbehoevendheid is dan ook één van de mechanismes die Bekkers en Wiepking (2010b) in hun literatuurstudie noemen als verklaring voor geefgedrag.

2.6.2. Het verzoek om donatie

Aretz en Kube (2010) geven in hun onderzoek aan dat de gemiddelde hoeveelheid donatie het hoogst is in de periode tussen kerst en oud en nieuw. Dit sluit aan op de grote hoeveelheid donaties die gemaakt zijn voor de slachtoffers van de tsunami in Zuid-Azië rond de kerstperiode. Daarnaast blijkt uit een kwalitatieve studie van Bennett en Kottasz (2000) dat een verzoek van een grote liefdadigheidsorganisatie succesvoller is dan individuele liefdadigheidsinitiatieven, net als het gebruik van emotionele beelden voor de campagne. De liefdadigheidsorganisatie dient tenslotte de efficiëntie en evenwichtigheid met betrekking tot de hulpoperatie te benadrukken.

Wiepking (2011) heeft onderzoek gedaan naar de kenmerken die eenmalige nationale campagnes in Nederland succesvol maken. Met succesvol wordt de hoeveelheid geld bedoeld die opgehaald wordt tijdens de actie. Uit het onderzoek blijkt dat campagnes voor onschuldige slachtoffers, gehouden in een periode waarin er niet veel andere campagnes zijn en in jaren van sterkere economische groei succesvoller zijn. Het onschuldige slachtoffer is eerder al eens genoemd en dit zijn vaak slachtoffers van een natuurramp of hongersnood, of het zijn kinderen. Mensen zijn eerder geneigd een ander te helpen als deze persoon geen schuld heeft aan zijn of haar noodsituatie. Daarnaast is de eerder genoemde media aandacht een factor die de kans op financieel succes voor een actie vergroot. De nieuws waarde van een ramp is hierop van invloed. Zowel de geografische als de culturele afstand tot de ramp is bijvoorbeeld een bepalend kenmerk voor de nieuws waarde. Dit kenmerk met betrekking tot het succes van een actie bleek echter niet statistisch significant in de studie van Wiepking (2011). Het tijdstip van de campagne heeft tevens invloed op de reactie van het publiek. Als er veel nationale acties zijn voor het goede doel in een bepaalde periode, raken zowel de media als de potentiële donateurs hierop uitgekeken. Tenslotte lijken mensen in tijden van economische groei zich financieel zekerder te voelen en zij zijn dan ook geneigd vaker en meer geld te geven aan goede doelen. Dit laatste bevestigen Bennett en Kottasz (2000) in hun onderzoek.

2.6.3. Wie geven er?

Wanneer een gebeurtenis nieuws wordt kan het publiek worden aangesproken en daarmee ook de potentiële donateurs. Het publiek bestaat uit mensen met verschillende kenmerken. Geslacht is een kenmerk van het publiek dat mogelijk van invloed is op doneergedrag. Uit de literatuurstudie van Bekkers en Wiepking (2010a) lijkt er geen eenduidig verband te zijn tussen geslacht en geefgedrag, hoewel er steun lijkt te zijn voor de aanname dat vrouwen eerder geven dan mannen. Mannen

doneren op hun beurt weer hogere bedragen. Toch blijkt dat vrouwen eerder geneigd zijn om te doneren dan mannen.

Leeftijd is een ander kenmerk van het publiek en dit kenmerk heeft tevens een positieve relatie met geefgedrag, blijkt uit de literatuurstudie van Bekkers en Wiepking (2010a) en uit onderzoek van Bryant et al. (2003). Een eenduidige verklaring voor dit verband is niet te geven, maar een logische verklaring zou kunnen zijn dat het inkomen van een persoon hoger wordt naarmate hij of zij ouder wordt (Bekkers & Wiepking, 2010a).

Potentiële donateurs kunnen echter ook besluiten om niet te geven. Redenen hiervoor zijn dat er een slecht beeld bestaat van de overheid van het land waarin de ramp heeft plaatsgevonden doordat zij opzettelijk de internationale hulp vertragen of dat de hulp oneerlijk wordt verspreid over de gemeenschap. Daarnaast kan het publiek de ramp zien als 'vermijdbaar'. Hiermee wordt bedoeld dat het publiek het idee heeft dat het dodenaantal voorkomen had kunnen worden met een juiste planning, communicatie of overheidsbeleid (Bennett & Kottasz, 2000). Volgens Bruna Seu (2010) kan de liefdadigheidsorganisatie ook één van de redenen zijn om niet te geven. De lijdende ander wordt hierbij buiten beschouwing gelaten en de donateur ziet zichzelf als slachtoffer van manipulatie en uitbuiting.

2.6.4. Aan wie wordt er gegeven?

Gezien de literatuur van Loewenstein en Small (2007) en Szorenyi (2009) over het gegeven dat de westerse toeschouwer zich meer kan identificeren met het leed van de westerse ander, zou een mogelijk gevolg hiervan kunnen zijn dat de toeschouwer meer compassie voelt voor de westerse ander in tegenstelling tot de niet westerse ander. Deze grotere mate van compassie zou kunnen leiden tot een grotere donatie.

Daarnaast zou het tevens een verschil kunnen maken of de toeschouwer doneert aan een individu of een groep mensen. Uit de theorie van Slovic (2007) blijkt namelijk dat personalisatie een kenmerk is dat een positieve invloed heeft op gevoelens van compassie. De toeschouwer voelt dan ook meer compassie voor het leed van een individu dan een groep wegens de ineensstorting van compassie. Dit principe is van negatieve invloed op hulpgedrag omdat een grotere hoeveelheid slachtoffers volgens Slovic (2007) minder kans lijken te hebben op hulp wegens de verminderde compassie die de toeschouwer voor hen voelt. De theorie van het identificeerbare slachtoffer van Small en Loewenstein (2003) is hierbij relevant. De auteurs gaan ervan uit dat het identificeerbare slachtoffer meer donaties oplevert want als de toeschouwer van tevoren weet aan wie er gegeven wordt zal de donatie volgens hen groter zijn dan wanneer de toeschouwer dit niet weet. Uit het experimenteel onderzoek in een natuurlijke setting van Aretz en Kube (2010) blijkt dat donateurs

meer geven wanneer zij ervoor kiezen om aan een specifiek land te doneren. De hoeveelheid donaties maakte echter geen verschil met de groep donateurs die deze keuze niet hebben gemaakt of konden maken, slechts de hoogte van de donatie was van invloed. De meerderheid van de donateurs kiest er echter voor geen onderscheid te maken.

2.7. Huidig onderzoek

In het huidige onderzoek zal het effect van gemedieerd leed op het publiek worden onderzocht. Aan de hand van de besproken theorie zijn er hypothesen geformuleerd. De besproken theorie laat zien dat de reacties van het publiek kunnen verschillen met betrekking tot bepaalde kenmerken van het publiek, zoals leeftijd en geslacht (Höijer, 2004).

Hypothese 1: *Vrouwen reageren met meer compassie dan mannen op gemedieerd leed.*

Hypothese 2: *Ouderen reageren met meer compassie dan jongeren op gemedieerd leed.*

Daarnaast blijkt uit het onderzoek van Höijer (2004) en Tester (2001) dat het publiek afstand kan nemen van het slachtoffer of juist met schaamte- en schuldgevoelens kan reageren bij het zien van leed bij de ander. Ook kan de toeschouwer zich beperkt voelen in de mogelijkheden om het slachtoffer te helpen (Höijer, 2004; Tester, 2001). Deze verschillende emoties anders dan de gevoelige compassie met betrekking tot het zien van het leed van de ander zullen tevens worden onderzocht.

Wat betreft het verschil tussen westers en niet-westers leed blijkt uit onderzoek van Loewenstein en Small (2007), Sontag (2005), Szorenyi (2009) en Campbell (2004) en het belang van de nieuwswaarden van Galtung en Ruge (1965) dat er wel degelijk een verschil bestaat tussen binnenlandse en buitenlandse berichtgeving wat vervolgens invloed heeft op het mogelijke effect bij het publiek. Fysieke en sociale afstand zijn hierbij van belang en deze twee factoren maken het voor de toeschouwer lastiger om compassie te voelen voor het leed van de verre ander.

Hypothese 3: *Westers leed leidt tot meer compassie dan niet-westers leed bij de toeschouwer.*

Hypothese 4: *Door gevoelens van distantie voelt de toeschouwer minder compassie voor het leed van de niet-westerse ander.*

Daarnaast blijkt dat het leed van een groep mensen minder compassie opwekt dan gepersonaliseerd leed van een individu (Slovic, 2007; Cameron & Payne, 2011; Batson, 1987; Jenni & Loewenstein, 1997; Moeller, 1999; van den Bos en Maas, 2009). Wanneer het aantal mensen in nood stijgt, vermindert de mate van compassie die de toeschouwer voor hen voelt (Cameron & Payne, 2011). Cameron & Payne (2011) tonen in hun onderzoek aan dat de toeschouwer verwacht dat het kostbaarder is om hulp te verlenen aan groepen mensen dan aan een individu. Een mogelijk gevolg zou kunnen zijn dat vanwege deze vermeende kostbare hulpverlening de toeschouwer zich meer beperkt voelt in het verlenen van hulp aan groepen mensen omdat hij of zij de hulp niet kan opbrengen. Aan de hand van deze aannames zijn de volgende hypothesen geformuleerd.

Hypothese 5: *Gemedieerd leed van een groep slachtoffers wekt minder compassie op bij het publiek dan gemedieerd leed dat een individueel slachtoffer betreft.*

Hypothese 6a: *Gevoelens van schuld zijn sterker bij het individu dan bij een groep.*

Hypothese 6b: *Gevoelens van schaamte zijn sterker bij het individu dan bij een groep.*

Hypothese 7: *Bij het zien van leed dat groepen slachtoffers betreft, voelt de toeschouwer zich meer beperkt in zijn mogelijkheden om het leed van het slachtoffer te verlichten.*

Tot slot is er literatuur besproken die betrekking heeft op het doneergedrag. Uit onderzoek van Bekkers en Wiepking (2010a; 2010b) en Wiepking en Maas (2009) hebben mensen die doneren bepaalde overeenkomsten in eigenschappen en redenen om te doneren. In dit onderzoek wordt er uitgegaan van de doneerintentie van het publiek en niet van daadwerkelijke monetaire donaties. Aan de hand van de literatuur die betrekking heeft op het effect van gemedieerd leed en de literatuur met betrekking tot donaties zijn de volgende hypothesen geformuleerd:

Hypothese 8: *Vrouwen hebben een grotere doneerintentie dan mannen.*

Hypothese 9: *Ouderen hebben een grotere doneerintentie dan jongeren.*

Hypothese 10: *Westers leed levert een grotere doneerintentie op dan niet-westers leed.*

Hypothese 11: *Het leed van een individu leidt tot een grotere doneerintentie dan het leed van een groep.*

Door deze hypothesen te onderzoeken wordt het verschil in effect vanuit de psychologie bekeken en wordt er getracht een brug te slaan tussen een specifiek veld in de media en de psychologie. Dit specifieke veld houdt zich bezig met het getoonde leed in de media. De huidige literatuur laat zien dat er verschillende zienswijzen zijn om gemedieerd leed te onderzoeken. Gemedieerd leed kan op verschillende manieren onderzocht en verklaard worden, bijvoorbeeld vanuit de wetenschap van de journalistiek, de media, psychologie of politicologie. Het huidige onderzoek richt zich op de effecten van gemedieerd leed bij de toeschouwer. Dit onderzoek is bedoeld als een aanvulling op bestaand onderzoek en er zal geprobeerd worden om gebruik te maken van kennis uit het veld van de psychologie- en mediastudies.

3. Methodologie

In deze thesis is er gebruik gemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode. Het onderzoek zal worden uitgevoerd aan de hand van een experiment. Het gehele experiment bevat verschillende onderdelen en bestaat uit het verzamelen van demografische gegevens, een voormeting, het aanbieden van beeldmateriaal in combinatie met een bijbehorende tekst en een nameting. In totaal zijn er vier verschillende condities en de proefpersonen zijn gerandomiseerd toegewezen aan elke conditie. Hieruit voortvloeiend is er in dit onderzoek sprake van een *between-subjects design*. De vier condities bestaan uit de westerse versus niet-westerse leed conditie en de individu versus groep conditie.

3.1. Verantwoording van de onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode zal toegelicht en verantwoord worden. Doordat er gebruik is gemaakt van experimenten zal dit type onderzoek uitgediept worden. Vervolgens zal er nader worden ingegaan op de externe en interne validiteit, de bedreigingen hierop en de mogelijkheden om deze bedreigingen te verkleinen. Tenslotte zullen deze concepten worden toegepast op het huidige onderzoek.

3.1.1. Een experimentele setting

Om de onderzoeksvraag en de daarop volgende hypothesen over de effecten van de representatie van menselijk leed te kunnen beantwoorden zal er gebruik worden gemaakt van een experimentele setting. De keuze voor het gebruik van deze setting vloeit voort uit de indruk dat er veel theorieën bestaan over de representatie van menselijk leed, maar dat er minder onderzoeken bestaan naar de effecten van de representatie van menselijk leed op het publiek. Met dit onderzoek wordt geprobeerd een brug te slaan tussen de theoretische beschouwing over dit onderwerp en de gemeten effecten. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat wegens de gecontroleerde omgeving de kans kleiner is dat de proefpersoon afgeleid wordt door omgevingsfactoren tijdens de uitvoering van het experiment dan tijdens de uitvoering van bijvoorbeeld een *online survey*. Een *online survey* wordt doorgaans ingevuld in een omgeving waarbij de kans bestaat snel afgeleid te worden en de vragenlijst daardoor minder aandachtig wordt ingevuld. Door de gecontroleerde omgeving bij een experimentele setting bestaat er meer controle over de steekproef en wordt ervan uit gegaan dat de onderzoeksresultaten minder ruis door externe omgevingsfactoren bevatten. Door gebruik te maken van het laboratorium wordt de kans groter geschat dat de proefpersoon de vragenlijst serieus, geconcentreerd en met aandacht invult. Uit onderzoek van Slovic (2007, p. 83) is gebleken dat aandacht van belang is voor het opwekken van gevoelens. Aandacht lijkt volgens hem de emotionele reacties te vergroten op stimuli die emotioneel geladen zijn. Naast deze aandachtskwestie zou er op

deze manier tevens tijdens de beginfase van het uitvoeren van het onderzoek meteen ingegrepen kunnen worden wanneer blijkt dat de vragenlijsten niet lijken te werken of verkeerd begrepen worden door de deelnemer.

Wat betreft de steekproef wordt er in dit onderzoek vanuit gegaan dat vrijwel iedere persoon in de Nederlandse maatschappij blootgesteld is aan gemedieerd leed en daarom een geschikte proefpersoon zou kunnen zijn. Tester (2001) definieert het publiek als “de denkbeeldige eenheid die bestaat uit degenen die kranten lezen die enigszins inhoudelijk overeenkomen en degenen die naar dezelfde radiozenders luisteren of naar dezelfde televisieomroepen kijken” (p. 44). In Nederland heeft het publiek de toegang tot kranten die wellicht hun eigen kleur hebben, maar wel in grote mate overeenkomen wat betreft de inhoud. Daarnaast heeft het publiek toegang tot dezelfde radiozenders en televisieomroepen.

3.1.2. Externe en interne validiteit

Volgens Tester (2001, p. 71) is het lastig om resultaten te generaliseren wanneer dit het concept compassie betreft. Het publiek bestaat volgens hem namelijk niet uit een homogene groep (Tester, 2001, p. 76). Er kan echter wel gesteld worden dat het publiek uit personen bestaan die zich in het welvarende westen bevinden (Tester, 2001, p. 88). Eén van de doelen van een kwantitatieve onderzoeksstudie is om iets te leren over een grotere groep mensen door het observeren van een relatief kleinere groep respondenten. De mate waarin en de manier waarop de resultaten, die verkregen zijn uit het onderzoek, te generaliseren zijn voor verschillende respondenten, settings en onderzoeksleiders, wordt de externe validiteit genoemd (Bracht & Glass, 1968, p. 437-438). Wat betreft de externe validiteit van de resultaten is het zo dat er twee stappen genomen moeten worden om te kunnen generaliseren. De resultaten van een experiment worden over het algemeen verkregen uit een steekproef van een experimenteel toegankelijke populatie. Een experimenteel toegankelijke populatie is de populatie van deelnemers die beschikbaar zijn voor het onderzoek. Generalisatie is hierbij mogelijk indien de proefpersonen uit de steekproef willekeurig geselecteerd zijn. Als aan dit criterium voldaan is, dient de volgende stap zich aan. De resultaten dienen gegeneraliseerd te kunnen worden van de experimenteel toegankelijke populatie naar een grotere populatie. Het is van belang dat beide populaties overeenkomen in basiskenmerken waardoor generalisatie van de experimenteel toegankelijke populatie naar een grotere populatie mogelijk is (Bracht & Glass, 1968, p. 440-442).

De externe validiteit kan echter in twijfel genomen worden doordat er nooit met zekerheid gesteld kan worden dat de groep proefpersonen zich op dezelfde manier gedraagt als een andere populatie van respondenten. Daarnaast kunnen omgevingsfactoren die van invloed zijn op de interne validiteit van het experiment een bedreiging vormen voor de externe validiteit. Hierbij kan worden

afgevraagd of dezelfde resultaten verwacht kunnen worden onder andere condities. Dit wordt ook wel de ecologische validiteit genoemd (Berkowitz & Donnerstein, 1982). Bekende bedreigingen van de externe validiteit in een experimentele setting die betrekking hebben op de omgevingsfactoren, oftewel de interne validiteit, zijn het *Hawthorne effect* en het *Experimenter effect*.

Bij het *Hawthorne effect* kan het gedrag van de proefpersoon beïnvloed worden door zijn of haar waarneming van het experiment en de manier waarop hij of zij zou moeten reageren op het experimentele materiaal. Dit bewustzijn zou kunnen resulteren in gedrag dat anders niet voor zou komen in een niet-experimentele omgeving. Dit effect kan verkleind worden door het doel van het experiment te verduidelijken aan de proefpersoon. Wanneer het doel namelijk ambigu is zal het effect van het experiment niet consistent zijn. Het moet duidelijk zijn wat er verwacht wordt van de proefpersoon, ook al komt de uitleg over de bedoeling en de uitvoering van het experiment niet overeen met het effect dat uiteindelijk gemeten wordt. Met de verduidelijking van het doel wordt dus bedoeld dat de experimentleider ervoor zorgt dat elke proefpersoon met dezelfde veronderstellingen aan het experiment begint. Daarnaast kan de proefpersoon gemotiveerd zijn doordat zij bewust zijn van het feit dat zij deelnemen aan een experiment en op deze manier een bijdrage leveren aan wetenschappelijke kennis. Dit kan resulteren in opmerkelijke gehoorzaamheid en ijver (Bracht & Glass, 1968, p. 457). Sociaal wenselijkheid is een andere motiverende factor voor experimenteel gedrag. De proefpersoon heeft het gevoel 'het goed te willen doen' en positief geëvalueerd te willen worden.

Het *Experimenter effect* richt zich juist op effecten die geassocieerd zijn met kenmerken van de proefleider waardoor het gedrag van de proefpersoon onbedoeld beïnvloed kan worden (Bracht & Glass, 1968, p. 439). Actieve effecten zijn geassocieerd met onbedoelde verschillen in het gedrag van de proefleider zoals aanmoedigingen en manieren. Passieve effecten worden geassocieerd met het uiterlijk van de proefleider, zoals geslacht, leeftijd en afkomst (Bracht & Glass, 1968, p. 460).

3.1.3. Externe en interne validiteit en het huidige onderzoek

Ondanks het feit dat het effect van de representatie van menselijk leed een complex te bestuderen onderwerp is, wordt ervan uitgegaan dat de verkregen resultaten te generaliseren zijn naar een groep respondenten die niet hebben deelgenomen aan het experiment.

De bedreigingen van de externe validiteit zijn zoveel mogelijk verkleind doordat er ten eerste gebruik is gemaakt van een willekeurige steekproef van de experimenteel toegankelijke populatie. Ten tweede komt de onderzochte populatie overeen in basiskenmerk met een grotere populatie, te weten het Nederlandse publiek. Zij hebben beide toegang tot verschillende type media. De kennis van de mogelijke bedreigingen vergroot de externe en de interne validiteit doordat er in het experiment rekening is gehouden met deze bedreigingen. Het doel van het experiment wordt

duidelijk gemaakt tijdens de instructie op een manier waarbij de proefpersoon onbewust is van het feit dat hij of zij zich in een specifieke conditie bevindt. Het bewustzijn van evaluatie is verkleind doordat de proefleider zich tijdens de uitvoering van het experiment afzonderde in de ruimte waardoor het onmogelijk werd om mee te kijken naar de antwoorden van de proefpersoon. Het reactieve effect wordt hierdoor zoveel mogelijk gecontroleerd.

Het *Experimenter Effect* zou verkleind kunnen worden door gebruik te maken van verschillende proefleiders zodat het effect opgenomen zou kunnen worden als een onafhankelijke variabele in het onderzoeksdesign. Dit is echter praktisch niet haalbaar gebleken en er is geprobeerd om dit effect zoveel mogelijk te verkleinen door consistent gedrag te vertonen en niet meer aanwezig te zijn dan noodzakelijk was tijdens de uitvoering van het experiment. Berkowitz en Donnerstein (1982) geven met de volgende uitspraak aan dat de externe validiteit van een experiment lastig te bepalen is: “Just as it is incorrect to say laboratory behavior will not arise in other settings that are physically very different, so it is equally wrong to hold that the subjects' laboratory reactions will definitely occur on more naturalistic occasions” (p. 255). Zij geven aan dat de juiste manier van vragen stellen van belang is om er zeker van te zijn dat de deelnemers het experiment op de gewenste manier hebben geïnterpreteerd.

De uitvoering van het huidige onderzoek heeft plaatsgevonden in één van de ruimtes in het Erasmus Behavioural Lab (EBL) op de Erasmus Universiteit Rotterdam gedurende de periode van 18 april tot en met 13 mei 2011. De experimenteel toegankelijke populatie bestaat uit personen die zich op de afdeling van het EBL bevonden. Deze personen bleken grotendeels studenten van de Erasmus Universiteit Rotterdam te zijn. De potentiële deelnemers zijn benaderd door de experimentleider met de vraag of zij deel willen nemen aan het onderzoek. Hen werd verteld dat het onderzoek ongeveer vijf minuten zal duren en als dank voor hun deelname zouden zij een beloning krijgen in de vorm van snoep. De deelnemers werden vervolgens willekeurig toegewezen aan één van de vier condities. Door deze willekeurige toewijzing zijn de deelnemers gelijk verdeeld over de condities. In totaal hebben er 89 proefpersonen deelgenomen aan het experiment. In de onderstaande tabellen is de onderverdeling in geslacht en leeftijd te zien.

Tabel 1. *Frequentie van geslacht in de steekproef*

Geslacht	Frequentie	Percentage
Man	34	38.2
Vrouw	55	61.8
Totaal	89	100

Tabel 2. *Frequentie van leeftijd in de steekproef*

Leeftijdscategorie	Frequentie	Percentage
15-19	19	21.3
20-29	66	74.2
30-39	2	2.2
40-49	1	1.1
Missende waarde	1	1.1
Totaal	89	100

Minimumleeftijd	15 jaar
Maximumleeftijd	45 jaar

Tevens is er gevraagd naar de nationaliteit en afkomst van de deelnemers van het experiment. De onderstaande tabellen laten de onderverdelingen in deze variabelen zien.

Tabel 3. *Frequentie van nationaliteit in de steekproef*

Nationaliteit	Frequentie	Percentage
Nederlands	79	88.8
Niet-Nederlands	8	9.0
Missende waarden	2	2.2
Totaal	89	100

Tabel 4. *Frequentie van afkomst in de steekproef*

Afkomst	Frequentie	Percentage
Nederlands	65	73.0
Niet-Nederlands	18	23.6
Missende waarden	3	3.4
Totaal	89	100

De niet-Nederlandse nationaliteiten bevatten de Israëlische, Iranese, Duitse, Surinaams Hindoestaans, Marokkaanse en een niet te categoriseren nationaliteit. De deelnemers met een niet-Nederlandse afkomst zijn afkomstig uit China, Colombia, Duitsland, Kaapverdië, Iran, Indonesië, Syrië, Turkije, Vietnam, India, Suriname en de Filippijnen.

Tenslotte is ook het opleidingsniveau gemeten. 75 van de deelnemers genieten een WO-opleiding. Dat is 84.3 procent van de gehele steekproef. De overige deelnemers hebben een HBO-opleiding ($n = 4$), het Lager Onderwijs ($n = 2$), LBO of hiermee vergelijkbaar: MAVO, Havo 1-3, VWO 1-3 ($n = 2$), MBO of hiermee vergelijkbaar: Havo 4-5, VWO 4-6, VHBO ($n = 5$) genoten. Er is één missende waarde.

De onderverdeling in leeftijd, nationaliteit, afkomst en opleiding wijzen op een homogene steekproef die niet overeenkomt met het gemiddelde Nederlandse publiek. Dit is een kritiekpunt dat veelvuldig voorkomt in psychologisch onderzoek (Heinrich, Heine & Norenzayan, 2010a; 2010b). Desalniettemin is de steekproef wel waardevol mede omdat uit statistieken van het Sociaal Cultureel Planbureau (2005a; 2005b) blijkt dat jongeren de meest intensieve mediagebruikers zijn. Door het intensieve mediagebruik lijken jongeren dan ook vaak geconfronteerd te worden met gemedieerd leed.

3.2. Operationalisatie

De vragenlijst is ontwikkeld met behulp van het E-Prime programma (Psychological Software Tools Inc., Pittsburgh, PA). E-Prime is een programma dat ontwikkeld is voor het ontwerpen van gedragsexperimenten. Het is gericht op uitvoering in kleine psychologie laboratoria voor onderzoekers zonder een programmeringachtergrond wegens het hoge gebruiksgemak (Hairston & Maldjian, 2009). Door gebruik te maken van het E-Prime programma is de vragenlijst zo vormgegeven dat de proefpersonen niet terug kunnen kijken naar hoe ze de vorige stelling(en) ingevuld hadden of alvast vooruit kunnen blikken naar de volgende stelling(en). Op deze manier is geprobeerd een omgeving te creëren waarin de proefpersoon de stellingen zo onafhankelijk mogelijk van elkaar heeft kunnen beantwoorden.

3.2.1. De voormeting

In de voormeting is er gevraagd naar de demografische gegevens en een algemene mate van compassie van de proefpersoon (Bijlagen A tot en met D). De demografische gegevens worden gebruikt om te onderzoeken of er een verschil in effect bestaat tussen verschillende leeftijdsgroepen en seksen. De keuze om een algemene vragenlijst aan te bieden die betrekking heeft op de mate van compassie voordat het beeldmateriaal getoond wordt, is gemaakt omdat er zo vastgesteld kan worden of er een groot verschil bestaat tussen proefpersonen wat betreft hun score op de compassieschaal. Beutel en Marini (1995, p. 441) bieden een vragenlijst voor het meten van compassie. De vragenlijst is met enige aanpassing overgenomen uit dit artikel. Deze aanpassing wordt verantwoord doordat de onderzoekers aangeven dat twee vragen uit de originele vragenlijst in andere bewoordingen hetzelfde meten (Beutel & Marini, 1995, p. 442). De compassieschaal bestaat

uit vier items die de volgende stellingen bevatten: *'Ik vind het moeilijk om sympathie te tonen tegenover mensen in nood in andere landen wanneer er zoveel problemen zijn in ons eigen land'*; *'Ik raak erg overstuur wanneer ik zie dat anderen oneerlijk behandeld worden'*; *'Ik zal instemmen met een goed plan om minder bedeeden in armere landen te helpen, zelfs als dit me geld zou kosten'*; *'Het is niet zozeer mijn probleem wanneer anderen in nood zijn en hulp nodig hebben'*.

3.2.2. Het beeldmateriaal en de context

Wat betreft het beeldmateriaal en de context is er een onderscheid gemaakt tussen westers en niet-westers leed en het individu en de groep (Bijlagen A tot en met D). In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een 2x2 onderzoeksdesign. De onafhankelijke variabelen zijn het westerse leed versus het niet-westerse leed en het individu versus de groep. De definitie van leed die in dit onderzoek wordt aangehouden dient tevens benadrukt te worden. De representatie van leed wordt hierbij beschouwd als de waarneming van het leed van de ander wegens fysieke pijn of mentaal leed door het verlies van bezittingen of dierbaren (Dijker, 2001, p. 660). Deze definiëring is van invloed op de keuze van het beeldmateriaal.

Uit de literatuur is gebleken dat er een verschil is in de mate van compassie bij het publiek wat betreft de uiterlijke kenmerken van het slachtoffer (Höijer, 2004; Moeller, 2002; Dijker, 2001, 2010). Daarom worden deze kenmerken constant gehouden in de verschillende condities van de aangeboden stimuli. Er moet dan worden gekozen voor het continue gebruik van een man, vrouw of kind als slachtoffer in dezelfde leeftijdscategorie.

Er wordt geen gebruik gemaakt van beelden van menselijk leed dat veroorzaakt is door een conflict. De reden hiervoor is dat deze beelden menselijk leed tonen dat veroorzaakt is door andere mensen. Dit type leed zou verwarrend kunnen overkomen omdat het publiek niet verzekerd is van de vermeende onschuld van het slachtoffer. Het slachtoffer zou namelijk zelf een veroorzaker van het leed kunnen zijn. Daarnaast kunnen politieke motivaties met betrekking tot het conflict een rol spelen in de reactie op het gemedieerd leed (Moeller, 2002, 2006). Een andere mogelijkheid is dat de gevoelde emotie van de toeschouwer in de vorm van woede zich richt op de veroorzaker van het leed, in plaats van dat er een emotie ervaren wordt bij het zien van het leed van het slachtoffer (Höijer, 2004). Omdat verschillende beelden verschillende emoties kunnen ontlokken zijn de gebruikte beelden in de verschillende condities van het experiment zoveel mogelijk gelijk aan elkaar.

Slovic (2007) stelt vervolgens dat de mate van compassie bij het publiek vermindert wanneer het aantal slachtoffers stijgt, zelfs bij een aantal van twee. In dit onderzoek is er dan ook een onderscheid gemaakt tussen het leed van een individu en het leed van een groep bestaande uit twee personen. Er is tevens besloten de naam en de leeftijd van de slachtoffers te benoemen zodat zij

identificeerbaar zijn. Het effect van het identificeerbare slachtoffer maakt dat het publiek eerder bereid is om hulp te bieden aan identificeerbare slachtoffers dan aan onidentificeerbare slachtoffers of statistische slachtoffers (Slovic, 2007; van den Bos & Maas, 2009). Kogut & Ritov (2005) tonen in hun onderzoek vervolgens aan dat het effect van het identificeerbare slachtoffer beperkt is tot het individu; de toeschouwer voelt meer compassie voor een enkel, geïdentificeerd slachtoffer dan voor een groep geïdentificeerde slachtoffers. Door deze reactie in de vorm van compassie zou de toeschouwer de behoefte voelen om te helpen (Batson, 1987). Compassie zou dus tevens van invloed kunnen zijn op de doneerintentie en het leed van dit specifieke slachtoffer zou een reden kunnen zijn voor de toeschouwer om te willen doneren.

Uit de theorie blijkt eveneens dat de ineenstorting van compassie, dus de vermindering van compassie bij het zien van leed van groepen mensen, wordt verminderd bij mensen die hun emoties minder goed kunnen reguleren (Cameron & Payne, 2011, p. 3). Omdat emotieregulatie van belang lijkt te zijn in het veroorzaken van de ineenstorting van compassie worden de proefpersonen aangemoedigd om hun emoties vrij te ervaren. Het is van belang te vermelden dat er dus geen onderscheid is gemaakt tussen het instrueren van proefpersonen in de individu- of groepsconditie met betrekking tot het niet reguleren van de emoties. Het doel van deze instructie is echter dat de proefpersoon aangemoedigd wordt om te voelen, in plaats van zich in te houden met betrekking tot wat hij of zij te zien en te lezen krijgt zodat de kans vergroot wordt om het daadwerkelijke verschil in effect te meten. De proefpersonen beginnen het onderzoek dan namelijk met gelijke instructies en doelen en weten op deze manier wat er van hen verwacht wordt. De instructies voor de vragenlijsten met betrekking tot het ervaren van de emotie zijn aangepast overgenomen uit het onderzoek van Cameron & Payne (2011, p. 9): *'U krijgt straks een afbeelding te zien waarop een persoon staat die getroffen is door een natuurramp. Bij het zien van de afbeelding en de bijbehorende tekst wordt u gevraagd uw emoties te ervaren zonder het gevoel te hebben deze in te moeten houden. Probeer u aandachtig te richten op wat u voelt.'*

Voordat het beeld wordt aangeboden wordt er een omschrijving gegeven van de natuurramp die heeft plaatsgevonden. In dit onderzoek is er gekozen om de aardbeving in Haïti in 2010 en Nieuw-Zeeland in 2011 te omschrijven. De informatie over de natuurramp in Haïti en Nieuw-Zeeland is ontleend uit krantenartikelen (NRC.nl, 2010; NRC Handelsblad, 2010; NU.nl, 2010). De proefpersonen die in de westerse condities zitten krijgen de volgende omschrijving te lezen voordat het beeldmateriaal wordt aangeboden: *'In februari 2011 trof een zware aardbeving de stad Christchurch in Nieuw-Zeeland. De ramp richtte een enorme ravage aan en volgens de Nieuw-Zeelandse premier is de aardbeving een van de grootste natuurrampen in Nieuw-Zeeland ooit. De opruimwerkzaamheden kunnen nog maanden duren en tienduizenden bewoners van de stad hebben een tijdlang geen*

toegang tot energie en water gehad'. De proefpersonen in de niet-westerse condities krijgen de volgende omschrijving te lezen voordat het beeldmateriaal wordt aangeboden: 'In januari 2010 trof een zware aardbeving Haïti. De ramp richtte een enorme ravage aan en is volgens de Verenigde Naties de ergste catastrofe waarmee zij ooit te maken hebben gehad. De infrastructuur in de zwaarstgetroffen rampgebieden was verdwenen en de overheid kon niet of nauwelijks hulp bieden aan de getroffen burgers'.

Het beeld bevat een weergave van een westers of niet-westers lijdend individu of een lijdende groep en de daarbij horende tekst. De gebruikte beelden zijn niet gemanipuleerd. Er is gezocht naar beelden die zoveel mogelijk overeen komen wat betreft de vorm en de inhoud. Er is voor gekozen om daadwerkelijk leed te tonen dat ontstaan is als gevolg van de natuurramp. In het onderzoek van Cameron & Payne (2011) worden beelden van kinderen gebruikt die gekoppeld zijn aan een naam en leeftijd. Er wordt in hun onderzoek een verschil gemaakt tussen het beeld van een enkel kind en acht afzonderlijke beelden van kinderen in combinatie met de naam en de leeftijd van het kind. In het huidige onderzoek wordt echter gestreefd naar zoveel mogelijk overeenkomsten tussen de gebruikte beelden en het gemiddeld beeld in het dagelijkse leven van de proefpersoon. Aangezien de beelden in kranten en op televisiejournals vaker overeen lijken te komen met het daadwerkelijke leed van het slachtoffer zal dit ook in het huidige onderzoek worden aangehouden. Onderstaande figuren tonen de gebruikte beelden.

Figuur 1. *Beelden van westers leed en niet-westers leed in de individuconditie*¹

¹ Westerse conditie: <http://projects.ajc.com/gallery/view/metro/news/new-zealand-quake-022211/8.html>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Niet-westerse conditie: <http://www.businessinsider.com/haitis-imf-loans-will-be-interest-free-for-two-year-2010-1>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Figuur 2. *Beelden van westers leed en niet-westers leed in de groepconditie²*

De context wordt aan het beeld toegevoegd in de vorm van een onderschrift zodat het publiek niet in verwarring raakt (Petley, 2003; Philo; Campbell 2004). De context bij het westerse leed is waarheidsgetrouw: *'De 18-jarige Libby Manning huilt nadat ze te horen heeft gekregen dat er geen kans op overlevenden zijn in het CTV gebouw in Christchurch. Haar moeder bevond zich in het verwoeste gebouw ten tijde van de aardbeving'*. Er zal een controlevraag aan het eind van de vragenlijst aangeboden worden om na te gaan of de proefpersoon eerder van Libby Manning heeft gehoord. De context bij het niet-westerse leed is fictief: *'De 24-jarige Naika Remy huilt wanneer zij te horen krijgt dat haar echtgenoot is omgekomen bij de alles verwoestende aardbeving. Zij blijft achter met twee kinderen'*. Door toevoeging van de context wordt de kans vergroot om de daadwerkelijke reactie op de representatie van menselijk leed te meten. Daarnaast wordt tevens geprobeerd op deze wijze de overeenkomst met de realiteit te vergroten omdat het publiek vaker geconfronteerd lijkt te worden met beelden in combinatie met tekst op televisie en in de kranten. De tijd die de proefpersoon neemt om het beeld te bekijken en de tekst te lezen zal worden gemeten door het E-Prime programma. Er zal een debriefing aan het eind van de vragenlijst plaatsvinden bij de deelnemers die in de niet-westerse conditie zitten: *'Het verhaal van Naika Remy is fictief. Het is onbekend waaruit het leed van de persoon bestaat die is afgebeeld. Wel zijn de beelden gebaseerd op gebeurtenissen naar aanleiding van de ramp op Haïti'*.

3.2.3 De nameting

De nameting bestaat uit een vragenlijst die de mogelijke reactie van de proefpersoon op het gemedieerd leed in kaart brengt. In het onderzoek van Cameron & Payne (2011) wordt een vragenlijst gebruikt die compassie en distantie meet. De vragenlijst is enigszins aangepast overgenomen doordat een aantal vragen hetzelfde lijken te meten in andere bewoordingen. Er zijn tijdens de nameting uiteindelijk drie stellingen geformuleerd die compassie meten: *'Ik leef mee met*

² Westerse conditie: <http://underthemountainbunker.com/2011/02/26/update-new-zealand-earthquake/>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Niet-westerse conditie: <http://adrianwarnock.com/2010/01/audio-world-vision-haiti-update/>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

de persoon; *'De persoon lijkt dringend hulp nodig te hebben'*; *'Ik voel me geraakt door de persoon'*. Er zijn twee stellingen die distantie meten: *'Ik voel me nauw betrokken bij de persoon'*; *'Ik voel me emotioneel verbonden met de persoon'*. De stellingen wat betreft schaamte, schuld en machteloosheid zullen geformuleerd worden aan de hand van de genoemde reacties op gemedieerd leed van het onderzochte publiek uit het onderzoek van Höijer (2004) en uit de theorie van Tester (2001): *'Ik schaam me voor mijn eigen comfortabele situatie in tegenstelling tot het getoonde leed'*; *'Ik voel me beperkt om het leed van de persoon te verlichten'*; *'Ik voel me schuldig omdat ik weinig kan doen om te helpen'*. De vijf types van reactie - compassie, distantie, schaamte, schuld en machteloosheid - op het gemedieerd leed zijn de afhankelijke variabelen in het onderzoek. De reacties wat betreft verontwaardiging en woede worden in dit onderzoek achterwege gelaten omdat uit het onderzoek van Höijer (2004) is gebleken dat deze emoties ontstaan bij conflicten en leed dat aangericht is door anderen. In dit onderzoek staan natuurrampen echter centraal en is er geen sprake van een machtsfiguur die verantwoordelijk zou kunnen zijn voor het leed van de ander. De antwoorden op de stellingen in de vragenlijst zijn gebaseerd op een vijfpunts Likert schaal (Colman, 2009b). Dit maakt het voor de proefpersoon mogelijk om uit vijf verschillende responscategorieën te kiezen waaruit blijkt in hoeverre de proefpersoon het eens of oneens is met de bewering. De antwoordmogelijkheden bestaan uit absoluut mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens en absoluut mee eens. De compassieschaal bij de nameting bestaat uit drie items, de distantieschaal uit twee items en de overige schalen uit een enkel item.

Doneerintentie is tevens een onderdeel van de nameting: *'Ik ben bereid om geld te doneren aan de persoon in kwestie'*. Uit het onderzoek van Cameron & Payne (2011) blijkt dat de vraag om donatie bij de voormeting invloed heeft op de mate van compassie die gevoeld wordt bij het beeld. De proefpersoon kan op deze manier bij voorbaat zijn of haar emotie reguleren doordat er een mogelijkheid wordt geboden de lijdende persoon in het beeld hulp te bieden. De relatie tussen de mate van compassie en de mogelijkheid om te doneren zoals dat in de studie van Cameron en Payne (2011) gedaan wordt, is in dit onderzoek niet onderzocht. De vraag met betrekking tot de doneerintentie wordt pas aan het eind van de vragenlijst gesteld en heeft op deze wijze geen invloed op de gemeten compassie. Er is hierbij dus geen sprake van emotieregulatie. Naast de doneerintentie kan de proefpersoon zijn of haar motivatie om wel of niet te willen doneren toelichten.

Tenslotte wordt er tijdens de nameting om het e-mailadres van de proefpersoon gevraagd. Hierdoor kan de proefpersoon aangeven op de hoogte gehouden te willen worden van de onderzoeksresultaten na afloop van het onderzoek. De proefpersoon is overigens vrij om het e-mailadres niet in te vullen. Aangezien er geen mogelijkheid bestaat voor een geldelijke beloning van

de proefpersonen ontvangt de proefpersoon, zoals beloofd tijdens de werving, een traktatie in de vorm van een mars of snickers als beloning voor zijn of haar deelname aan het onderzoek.

3.3. Beslissingen tijdens de ontwikkeling van het experiment

Tijdens de voorbereiding van het uit te voeren onderzoek zijn er een aantal keuzes gemaakt die de interne validiteit dienden te bevorderen en het onderzoeksmateriaal zo constant mogelijk dienden te houden. Door de definitie van leed aan te houden is er uiteindelijk gekozen voor beelden die personen weergeven die (mogelijk) hun dierbaren zijn verloren. In eerste instantie lag de voorkeur bij beelden van leed waarbij het leed van de ander wegens fysieke pijn werd waargenomen. Dit bleek echter geen eenvoudige opgave te zijn, mede door het verschil in de manier waarop het leed getoond werd in de verschillende condities. Voor beelden die het leed van groepen aantoonde bleek het namelijk erg lastig te zijn om beelden te vinden die gelijk waren aan elkaar in de westerse en de niet-westerse condities. Het westerse leed lijkt terughoudender in beeld te worden gebracht dan het niet-westerse leed. Bij het beeldmateriaal van niet-westers leed lijken de overleden slachtoffers vaak frontaal in beeld worden gebracht. Beeldmateriaal van westers leed lijken nauwelijks overleden slachtoffers te bevatten en al helemaal niet in groepen. Ook is ervoor gekozen om het dodenaantal in de introductie van de ramp weg te laten omdat de verschillen zo groot waren dat de vrees bestond voor het ontstaan van scheve verhoudingen. Het dodental als gevolg van de aardbeving in Nieuw-Zeeland wordt rond de 240 geschat, die van Haïti op 230.000 (NRC.nl, 2011; NRC Handelsblad, 2010; NU.nl, 2010).

Daarnaast was het in de originele onderzoeksopzet de bedoeling dat het beeld en de context continu te zien waren voor de proefpersoon tijdens het invullen van de vragenlijst. Tijdens het technisch ontwikkelen van de vragenlijst bleek echter dat de reactietijd van de proefpersoon kon worden gemeten. Dit gaf de mogelijkheid om de tijd te meten die de proefpersoon nam om het beeld te bestuderen en de bijbehorende tekst te lezen. Mogelijk bestaat er een verband tussen deze reactietijd en de mate van compassie die de proefpersoon ervaart. De vragenlijst bleek ook een kort tijdsbestek in beslag te nemen waardoor het vertrouwen werd gewekt dat het beeld nog vers in het geheugen van de proefpersoon lag tijdens het invullen van de vragenlijst. Er is gebruik gemaakt van een *between-subjects design* om het onderscheid in condities zo 'zuiver' mogelijk te houden. De vrees bestond dat het doel van het onderzoek anders te doorzichtig zou zijn en de proefpersonen vooringenomen zouden antwoorden.

Om praktische redenen is ervoor gekozen om de doneerintentie in plaats van het doneergedrag te meten. Er is in het huidige onderzoek namelijk geen geld beschikbaar die de proefpersoon mogelijk in staat zou stellen zijn beloning te doneren aan een liefdadigheidsorganisatie die zich inzet voor het lot van deze slachtoffers. De reden dat het verzoek om donatie gericht is op

het specifieke slachtoffer(s) is omdat het huidige onderzoek zich richt op de effecten van de representatie van leed. Er is voor gekozen om het verschil tussen westers en niet-westers leed en het leed van een individu of groep te onderzoeken. Met andere woorden, het gaat hier om leed van specifieke slachtoffers. Het betrekken en onderzoeken van mogelijke redenen om wel of niet te willen doneren aan liefdadigheidsorganisaties ligt dan ook buiten het bereik van de huidige studie.

4. Resultaten

Dit hoofdstuk bevat de data analyse en de beschrijving van de uitvoering van deze analyses. Deze analyses zijn uitgevoerd met behulp van de SPSS handboeken van Pallant (2010) en de Vocht (2009).

4.1. Vooranalyses

Voordat de analyses zijn uitgevoerd is de data gescreend op fouten en eventuele uitschieters die een verkeerd beeld zouden kunnen geven van de analyses. Uit deze screening is gebleken dat de dataset geen fouten bevat in de vorm van onjuiste waarden. In de vooranalyse is tevens de aard van de variabelen onderzocht. Zo is er gecontroleerd op de normaalverdeling van scores. Statistische analyses hebben namelijk vaak de aanname dat de verdeling van scores op de afhankelijke variabele 'normaal' is. Normaal betekent dat er een verdeling van scores is waarbij de grootste frequentie van scores in het midden van een symmetrische, bolvormige curve vallen. De normaalverdeling is vastgesteld door de beschrijvende statistieken van de afhankelijke variabelen te verkennen aan de hand van histogrammen en zogenaamde *normal probability plots*. Deze figuren suggereren een redelijk normale verdeling van scores met betrekking tot de data (zie bijlage E).

Na de vooranalyse is er begonnen met de beschrijvende fase van de data analyse (zie Methodologie, § 3.1.3.). Uit de beschrijvende analyse is gebleken dat geen van de respondenten die in de westerse leed conditie zaten ooit van Libby Manning heeft gehoord. Vervolgens is de data geherformuleerd ter voorbereiding op de statistische analyses. Items 1 en 4 op de compassieschaal tijdens de voormeting en beide items op de distantieschaal zijn omgekeerd omdat zij negatief beschreven worden ten aanzien van de mogelijke responscategorieën. Met andere woorden, een hoge score op het item betekent een lage mate van compassie of distantie en een lage score betekent juist een hoge mate van compassie of distantie. Na dit te hebben gecorrigeerd zijn de scores op de verschillende items op de voor- en nameting van compassie en distantie bij elkaar opgeteld zodat er totaalscores ontstaan. Deze totaalscores zijn opnieuw gedeeld door het aantal items waaruit de variabele bestaat zodat de waarden weer binnen de vijfpunts Likert schaal vallen. Als laatste is de variabele geslacht gecodeerd in een dichotome variabele waarbij 1 voor 'man' staat en 2 voor 'vrouw'. Het beeld en de bijbehorende tekst die de proefpersonen te zien krijgen in de vragenlijst kan in het vervolg van de resultatensectie stimulus worden genoemd.

Voordat de hypothesen onderzocht werden is er allereerst geprobeerd te onderzoeken of er een mogelijk verband bestaat tussen de voor- en nameting van compassie aan de hand van correlatie. Hieruit bleek dat er sprake is van een significante, kleine, positieve correlatie tussen de twee variabelen, $r = .248$, $n = 77$, $p < .05$, waarbij een hoge mate van compassie tijdens de voormeting

geassocieerd wordt met een hoge mate van compassie tijdens de nameting. Dit is een wenselijk resultaat en suggereert dat een proefpersoon die een hoge mate van algemene compassie vertoont tevens met een hoge mate van compassie op het beeld en de bijbehorende tekst reageert. Normaal gesproken kan er geen causaal verband tussen deze associatie afgeleid worden en kan slechts de positieve of negatieve richting van de associatie worden bepaald. Theoretisch gezien is het echter onmogelijk dat de nameting van compassie de voormeting van compassie voorspelt. Daarom kan vastgesteld worden dat een hoge mate van compassie tijdens de voormeting een hoge mate van compassie tijdens de nameting suggereert.

4.2. De invloed van leeftijd en geslacht op de reactie van het publiek

De kenmerken van het publiek hebben volgens Höijer (2004) invloed op de mogelijke reacties van dit publiek op gemedieerd leed. Leeftijd en geslacht zijn twee kenmerken die verschillende reacties teweeg kunnen brengen.

4.2.1. Geslacht

Om te onderzoeken wat de invloed is van geslacht op de mate van compassie bij het zien van leed is er gebruik gemaakt van een *independent sample t-test* met de afhankelijke variabele compassieschaal tijdens de nameting en de onafhankelijke variabele geslacht. Met deze analyse wordt de eerste hypothese onderzocht waarbij er gesteld wordt dat vrouwen met meer compassie op gemedieerd leed reageren dan mannen. Uit de resultaten blijkt echter dat er geen significant verschil in scores is tussen mannen ($M = 3.39, SD = .82$) en vrouwen ($M = 3.74, SD = .76; t(81) = -1.98, p = .051$). Er kan echter wel gesteld worden dat het verschil in gemiddelde scores bij benadering significant is op het niveau van $p < .05$. Dit kan duiden op een effect waarbij vrouwen met meer compassie reageren dan mannen bij het zien van gemedieerd leed.

Naast de mate van compassie bij het zien van leed is tevens de invloed van geslacht op de mate van gevoelens van compassie tijdens de voormeting, distantie, schuld, machteloosheid en schaamte onderzocht aan de hand van t-toetsen voor twee onafhankelijke steekproeven, de *independent sample t-test*. In tabel 1 is te zien dat er een significant verschil in gemiddelden is tussen mannen ($M = 3.65, SD = .84$) en vrouwen ($M = 3.10, SD = .87$) wat betreft de mate van distantie ($t(86) = 2.91, p < .01$). Uit dit resultaat kan gesteld worden dat mannen met meer distantie reageren dan vrouwen op gemedieerd leed. Het verschil in gemiddelde scores tussen mannen ($M = 2.35, SD = .95$) en vrouwen ($M = 2.75, SD = .93; t(87) = -1.92, p = .058$) wat betreft de mate van gevoelens van schuld is bij benadering significant op het niveau van $p < .05$. Hieruit kan gesteld worden dat vrouwen de neiging hebben zich schuldiger te voelen na het zien van leed dan mannen. De overige afhankelijke variabelen geven geen significant resultaat.

Tabel 1. Het verschil in gemiddelde scores tussen mannen en vrouwen op de compassieschaal tijdens de voormeting (I), nameting (II), de distantieschaal, schuld, machteloosheid en schaamte

	<i>M</i> Man	<i>SD</i> Man	<i>M</i> Vrouw	<i>SD</i> Vrouw	Significantie
Compassie I	3.42	.62	3.61	.57	$t(79) = -1.378, p = .172$
Compassie II	3.39	.82	3.74	.76	$t(81) = -1.98, p = .051$
Distantie**	3.65	.84	3.10	.87	$t(86) = 2.91, p < .01$
Schuld	2.35	.95	2.75	.93	$t(87) = -1.92, p = .058$
Machteloosheid	3.64	1.17	3.60	.97	$t(86) = .157, p = .875$
Schaamte	2.32	1.20	2.49	1.05	$t(87) = -.691, p = .491$

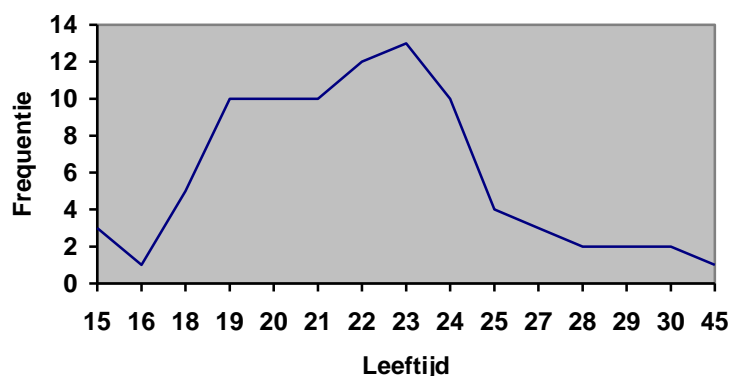
* Statistisch significant verschil in gemiddelden tussen de variabelen op het niveau van .05, gebruik makend van de *Independent Samples T-test* (2-tailed)

** Statistisch significant verschil in gemiddelden tussen de variabelen op het niveau van .01, gebruik makend van de *Independent Samples T-test* (2-tailed)

4.2.2. Leeftijd

Een ander kenmerk van het publiek is de leeftijd. Uit de vooranalyse blijkt dat de steekproef niet gelijk is verdeeld over verschillende leeftijden. De meeste proefpersonen vallen in de leeftijd van 19 tot en met 24 waarbij 23 jaar oud de meest voorkomende leeftijd is. De verdeling in leeftijd van de steekproef wordt in onderstaande figuur afgebeeld.

Figuur 1. De verdeling van de steekproef in leeftijd

Aan de hand van Pearson's correlatiecoëfficiënt is onderzocht of er een verband bestaat tussen leeftijd en de mate van compassie tijdens de nameting. De analyse is uitgevoerd om te onderzoeken of er een associatie is tussen de leeftijd van de toeschouwer en de reactie op gemedieerd leed. Met

deze analyse wordt de tweede hypothese onderzocht waarbij er gesteld wordt dat ouderen met meer compassie reageren dan jongeren op gemedieerd leed. De focus van de analyse ligt daarom op de nameting van compassie. Tabel 2 toont echter tevens de relatie tussen leeftijd en de algemene mate van compassie.

Tabel 2. *Correlatie tussen leeftijd en de voor- en nameting van compassie*

	Leeftijd	Voormeting Compassie	Nameting Compassie
Leeftijd	-	.115	.063

Uit de tabel blijkt dat er geen sterke correlatie bestaat tussen de verschillende variabelen. Dit betekent dat de leeftijd van de proefpersoon niet geassocieerd is met de genoemde afhankelijke variabelen. Het maakt dus niet uit of iemand nu jonger of ouder is wat betreft de mate van de algemene compassie en de compassie die men voelt na het zien van de stimulus.

4.3. De invloed van westers leed en niet-westers leed op het publiek

Aan de hand van *independent sample t-tests* met de afhankelijke variabelen compassie, distantie, schuld, machteloosheid en schaamte tijdens de nameting en de onafhankelijke variabele westers versus niet-westers is het verschil in effect onderzocht tussen westers en niet-westers leed. Hypothese drie stelde dat westers leed tot meer compassie bij de toeschouwer leidt dan niet-westers leed. In tabel 3 is echter te zien dat er geen significant verschil in scores is op de afhankelijke variabelen tussen westers leed en niet-westers leed. Dit betekent dat het voor de mate van de ervaren emoties van de proefpersoon niet uitmaakt of het gemedieerd leed een westers of een niet-westers slachtoffer betreft.

Tabel 3. *Het verschil in gemiddelde scores tussen westers leed en niet-westers leed op de compassie-en, distantieschaal, schuld, machteloosheid en schaamte*

	<i>M</i> Westers leed	<i>SD</i> Westers leed	<i>M</i> Niet- westers leed	<i>SD</i> Niet- westers leed	Significantie
Compassie	3.65	.83	3.58	.77	$t(81) = .420, p = .676$
Distantie	3.26	.92	3.36	.88	$t(86) = -.547, p = .586$
Schuld	2.49	.94	2.70	.95	$t(87) = -1.07, p = .287$
Machteloosheid	3.64	1.03	3.58	1.07	$t(86) = .282, p = .779$
Schaamte	2.29	1.08	2.57	1.13	$t(87) = -1.193, p = .236$

Daarnaast is onderzocht of gevoelens van distantie invloed hebben op de mate van compassie die de toeschouwer voelt bij het zien van leed van de niet-westerse ander. Hypothese vier stelde namelijk dat de toeschouwer minder compassie zou voelen voor het leed van de niet-westerse ander door gevoelens van distantie. Het verband tussen de variabelen compassie tijdens de nameting en distantie is onderzocht aan de hand van correlatie. Hieruit blijkt dat er een sterke relatie tussen deze twee variabelen bestaat. Er is namelijk een significante, grote, negatieve correlatie tussen de variabelen, $r = -.689, n = 83, p < .01$. Deze negatieve correlatie is een verwachte uitkomst gezien de theoretische onderbouwing van deze relatie. Hoe meer compassie een proefpersoon voelt bij het zien van de stimulus, hoe minder distantie hij of zij voelt bij het zien van het beeld met de bijbehorende tekst.

Wanneer onderzocht wordt in hoeverre deze relatie verschilt wanneer het leed een westers of een niet-westers slachtoffer betreft, wordt er gebruik gemaakt van een correlatie analyse tussen twee groepen. De correlatie tussen de mate van compassie en distantie bij de westerse ander is opnieuw significant, groot en negatief, $r = -.713, n = 42, p < .01$. De correlatie tussen de mate van compassie en distantie bij de niet-westerse ander blijft significant, groot en negatief, echter is deze correlatie wel kleiner dan bij de westerse ander, $r = -.661, n = 41, p < .01$. Deze resultaten indiceren dat hoe meer compassie de proefpersoon voelt bij het zien van het beeld van een westerse ander, hoe minder distantie hij of zij voelt bij het zien van het slachtoffer. Bij de niet-westerse ander is dit verband minder sterk. Met behulp van de z-waarde voor het vergelijken van de correlatiecoëfficiënt tussen twee groepen zal dit verschil op significantie worden onderzocht (Pallant, 2010, p. 142). Wanneer de z-waarde buiten -1.96 en +1.96 valt is het verschil tussen de twee correlatie coëfficiënten significant (Pallant, 2010, p. 141). De berekende z-waarde voor de westerse en niet-

westerse ander is 2.00³. Er bestaat dus een significant verschil, op het niveau van $p < .05$, in de sterkte van de correlatie tussen compassie en distantie voor de westerse en de niet-westerse ander. Compassie verklaart significant meer van de variantie voor de mate van distantie bij de westerse ander dan bij de niet-westerse ander. De mate van compassie voor het leed van de niet-westerse ander lijkt te worden beïnvloed door gevoelens van distantie.

4.4. De invloed van het leed van groepen en individuen op het publiek

Aan de hand van *independent sample t-tests* met de afhankelijke variabelen compassie, distantie, schuld, machteloosheid en schaamte tijdens de nameting en de onafhankelijke variabele groepen en individuen is het verschil in effect onderzocht tussen het leed van een individu en een groep. Hiermee wordt hypothese vijf onderzocht die stelde dat gemedieerd leed van een groep slachtoffers minder compassie opwekt bij het publiek dan gemedieerd leed dat een individueel slachtoffer betreft. In tabel 4 is te zien dat er echter geen significant verschil in scores is op de afhankelijke variabelen tussen het leed van een individu ($M = 3.73$, $SD = .70$) of een groep ($M = 3.48$, $SD = .88$; $t(81) = 1.383$, $p = .170$) op de compassieschaal tijdens de nameting. Bij benadering is het verschil in gemiddelden tussen het gemedieerd leed van een groep slachtoffers en het gemedieerd leed dat een individueel slachtoffer betreft significant te noemen op het niveau van $p < .10$. Dit betekent dat groepen mensen minder compassie opwekken bij het publiek dan een individu. Bij hypothesen zes *a* en zes *b* werd ervan uitgegaan dat gevoelens van schuld en schaamte sterker zijn bij het individu dan bij een groep. Er is echter geen significant verschil in scores op de afhankelijke variabele schuld tussen het zien van het leed van een individu ($M = 2.62$, $SD = .89$) of een groep ($M = 2.36$, $SD = 1.02$; $t(87) = .267$, $p = .790$). Dit geldt ook voor de afhankelijke variabele schaamte bij het zien van het leed van een individu ($M = 2.49$, $SD = 1.14$) of een groep ($M = 2.36$, $SD = 1.08$; $t(87) = .532$, $p = .596$).

Tot slot stelde hypothese zeven dat de toeschouwer zich meer beperkt voelt in zijn mogelijkheden om het leed van het slachtoffer te verlichten bij het zien van leed dat groepen slachtoffers betreft. Het verschil in gemiddelde scores tussen het leed van een individu ($M = 3.80$, $SD = .83$) en een groep ($M = 3.43$, $SD = 1.13$; $t(86) = 1.649$, $p = .103$) wat betreft de mate van machteloosheid is bij benadering significant op het niveau van $p < .10$. Dit geldt ook voor gevoelens van distantie bij het zien van leed van een individu ($M = 3.14$, $SD = .88$) of een groep ($M = 3.48$, $SD = .89$; $t(86) = -1.762$, $p = .082$). De gemiddelde score op de distantieschaal is hoger bij het zien van leed dat een groep betreft, dan het leed dat een individu aangaat. Hieruit kan gesteld worden dat het publiek de neiging heeft zich meer te distantiëren van een groep, dan van een individu. De mate van

³ $Z = (Z_1 - Z_2) / \sqrt{(1 / (N_1 - 3) + (1 / (N_2 - 3)))}$. De correlatiecoëfficiënt wordt omgezet in een z-waarde aan de hand van een standaard scoreformulier. De z-waarde is ontleend uit de tabel in McCall (1990, as cited in Pallant, 2010, p. 142)

machteloosheid die gevoeld wordt is echter groter bij een individu dan bij een groep. Het gegeven dat het publiek zich eerder distantieert van een groep, staat blijkbaar los van de gevoelens van machteloosheid die het publiek kan ervaren bij het zien van het leed van een groep mensen. Dit gegeven lijkt tevens ondersteund te worden door de zeer kleine correlatie tussen de variabelen distantie en machteloosheid, $r = .003$ (zie tabel 6).

Tabel 4. *Het verschil in gemiddelde scores tussen het leed van een individu en het leed van een groep op de compassie- en, distantieschaal, schuld, machteloosheid en schaamte*

	<i>M</i> Individu	<i>SD</i> Individu	<i>M</i> Groep	<i>SD</i> Groep	Significantie
Compassie	3.73	.70	3.48	.88	$t(81) = 1.383, p = .170$
Distantie	3.14	.88	3.48	.89	$t(86) = -1.762, p = .082$
Schuld	2.62	.89	2.36	1.02	$t(87) = .267, p = .790$
Machteloosheid	3.80	.93	3.43	1.13	$t(86) = 1.649, p = .103$
Schaamte	2.49	1.14	2.36	1.08	$t(87) = .532, p = .596$

4.5. De doneerintentie van het publiek

Aan de hand van *independent sample t-tests* met de afhankelijke variabelen doneerintentie is het verschil in effect onderzocht tussen mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, westers en niet-westers leed en het leed van een individu en een groep. Hypothese acht stelde dat vrouwen een grotere doneerintentie hebben dan mannen. In tabel 5 is te zien dat er een significant verschil in scores is op de afhankelijke variabele tussen mannen en vrouwen ($t(86) = -2.44, p < .05$). Dit betekent dat mannen ($M = 2.59, SD = 1.13$) minder de neiging hebben om te doneren dan vrouwen ($M = 3.13, SD = .93$) bij het zien van leed. Uitgaande van hypothese negen hebben ouderen een grotere doneerintentie dan jongeren. Aan de hand van Pearson's correlatiecoëfficiënt is onderzocht of er een verband bestaat tussen leeftijd en de doneerintentie. Uit deze analyse blijkt dat er geen sterke correlatie bestaat tussen de variabelen, $r = .003, n = 87, p = .982$. Dit betekent dat de leeftijd van de proefpersoon niet geassocieerd is met de doneerintentie. Hypothese tien en elf stelden dat westers leed en het leed van een individu een grotere doneerintentie tot gevolg heeft dan niet-westers leed of het leed van een groep. Er bestaat echter geen verschil in doneerintentie bij het zien van westers leed of niet-westers leed of het leed van een individu of groep.

Tabel 5. *Het verschil in gemiddelde scores tussen mannen en vrouwen, westers leed en niet-westers leed en het leed van een individu en het leed van een groep op doneerintentie*

	<i>M (I)</i>	<i>SD (I)</i>	<i>M (II)</i>	<i>SD (II)</i>	Significantie
Man (I)-Vrouw (II)*	2.59	1.13	3.13	.93	$t(86) = -2.44, p < .05$
Westers (I)-Niet-westers (II)	2.89	1.03	2.95	1.07	$t(86) = -.289, p = .773$
Individu (I)-Groep (II)	3.02	.988	2.81	1.10	$t(86) = .937, p = .352$

* Statistisch significant verschil in gemiddelden tussen de variabelen op het niveau van .05, gebruik makend van de *Independent Samples T-test* (2-tailed)

4.6. Het verband tussen de verschillende reacties van het publiek

Naast het statistisch analyseren van verschillen en verbanden die betrekking hebben op de vooraf opgestelde hypothesen zullen er tevens statistische analyses uitgevoerd worden die niet direct betrekking hebben op de hypothesen, maar mogelijk wel kunnen leiden tot interessante resultaten die een toegevoegde waarde aan de inhoud van het onderzoek hebben. Zo zijn de variabelen motivatie voor donatie en de tijd die de proefpersonen namen om de stimulus te bekijken ook gemeten. Daarnaast kunnen de variabelen die betrekking hebben op de hypothesen op een alternatieve manier geanalyseerd worden.

4.6.1. De reactie van het publiek

Allereerst is er geprobeerd te onderzoeken of er een verband bestaat tussen de voor- en nameting van compassie en distantie, schuld, machteloosheid en schaamte. Onderstaande tabel toont de correlaties tussen de verschillende variabelen.

Tabel 6. *Correlatie tussen voor- en nameting van compassie en distantie, schuld, machteloosheid en schaamte*

	Voormeting Compassie	Nameting Compassie	Distantie	Schuld	Machteloos heid	Schaamte
Voormeting Compassie	-	.248*	-.245*	.261*	.233*	-.009
Nameting Compassie		-	-.689**	.315**	.170	.290**
Distantie			-	-.329**	.003	-.216*
Schuld				-	.139	.447**
Machteloosheid					-	.116
Schaamte						-

* Statistisch significante correlatie tussen de variabelen op het niveau van .05, gebruik makend van de *Pearson product-moment correlation coefficient (2-tailed)*

** Statistisch significante correlatie tussen de variabelen op het niveau van .01, gebruik makend van de *Pearson product-moment correlation coefficient (2-tailed)*

Uit tabel 6 blijkt dat er een significante, kleine, negatieve correlatie bestaat tussen de voormeting van compassie en distantie, $r = -.245$, $n = 80$, $p < .05$, waarbij een hoge mate van compassie tijdens de voormeting geassocieerd wordt met een lage mate van distantie bij de nameting. Bij de nameting van compassie en distantie is deze relatie nog sterker, dit is de meest sterke correlatie uit de tabel en is al eerder toegelicht in paragraaf 4.2. Er bestaat een significante, positieve, kleine correlatie tussen de voormeting van compassie en schuld, $r = .261$, $n = 81$, $p < .05$, waarbij een hoge mate van compassie tijdens de voormeting geassocieerd wordt met een hoge mate van schuld na het zien van de stimulus. Bij de nameting van compassie en schuld is deze relatie opnieuw sterker. Er bestaat een significante, middelmatige, positieve relatie tussen de variabelen, $r = .315$, $n = 83$, $p < .01$. Ook deze relatie is te verwachten als onderzoeksresultaat. Het betekent namelijk dat hoe meer algemene compassie of compassie die een proefpersoon voelt na het zien van de stimulus, hoe meer gevoelens van schuld hij of zij ervaart bij het zien van het beeld met de bijbehorende tekst.

Uit tabel 6 is de associatie tussen de voor- en nameting van compassie en gevoelens van machteloosheid af te leiden. Hieruit blijkt dat er een significante, kleine, positieve correlatie bestaat tussen de voormeting van compassie en machteloosheid, $r = .233$, $n = 80$, $p < .05$, waarbij een hoge mate van algemene compassie geassocieerd wordt met een hoge mate van gevoelens van

machteloosheid na het zien van de stimulus. Bij de nameting van compassie is de associatie tevens klein en positief, echter niet significant, $r = .170$, $n = 82$, $p = .127$ en wordt een hoge mate van compassie na het zien van de stimulus geassocieerd met een hoge mate van gevoelens van machteloosheid.

Uit de tabel blijkt dat er geen correlatie bestaat tussen de voormeting van compassie en schaamte. Bij de nameting is dit echter niet het geval, hierbij bestaat er een significante, kleine, positieve correlatie tussen de mate van compassie na het zien van de stimulus en de gevoelens van schaamte, $r = .290$, $n = 83$, $p < .01$, waarbij hogere gevoelens van compassie na het zien van het beeld en het lezen van de tekst geassocieerd worden met grotere gevoelens van schaamte. Tenslotte valt de significante, middelmatige associatie op tussen de variabelen schuld en distantie en schaamte en schuld. De associatie tussen schuld en distantie is negatief gecorreleerd, $r = -.329$, $n = 88$, $p < .01$, waarbij een hoge mate van schuldgevoelens volgens verwachting geassocieerd is met een lage mate van distantie na het zien van de stimulus. De associatie tussen schaamte en schuld is positief gecorreleerd, $r = .447$, $n = 89$, $p < .01$. Grotere gevoelens van schaamte zijn geassocieerd met grotere schuldgevoelens na het zien van het beeld en het lezen van de bijbehorende tekst.

Tenslotte is de relatie tussen de doneerintentie en de voor- en nameting van compassie, distantie, schaamte, machteloosheid en schuld onderzocht aan de hand Pearson's *product-moment* correlatie coëfficiënt. In tabel 7 zijn de correlaties weergegeven.

Tabel 7. *Correlatie tussen doneerintentie en de voor- en nameting van compassie, distantie, schuld, machteloosheid en schaamte*

	Doneerintentie	Voormeting Compassie	Nameting Compassie	Distantie	Schuld	Machteloosheid	Schaamte
Doneerintentie	-	.324*	.486*	-.411*	.188	.159	.189

* Statistisch significante correlatie tussen de variabelen op het niveau van .01, gebruik makend van de *Pearson product-moment correlation coefficient* (2-tailed)

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat er een significante, middelmatige, positieve correlatie bestaat tussen de voormeting van compassie en doneerintentie, $r = .324$, $n = 80$, $p < .01$, waarbij een hoge mate van compassie tijdens de voormeting geassocieerd wordt met een hoge mate van doneerintentie. Bij de nameting van compassie en doneerintentie is de correlatie nog sterker en is de correlatie significant, middelgroot en positief, $r = .486$, $n = 82$, $p < .01$. Deze resultaten impliceren dat

een hoge mate van compassie geassocieerd is met een hoge mate van doneerintentie. Tabel 7 toont tevens een significante, negatieve, middelmatige correlatie tussen distantie en doneerintentie, $r = -.411$, $n = 87$, $p < .01$, waarbij een hoge mate van distantie geassocieerd wordt met een lage mate van doneerintentie.

4.7. De duur van gemedieerd leed en de reacties van het publiek

Aan de hand van Pearson's correlatiecoëfficiënt is de relatie tussen de duur van het vertoon van de stimulus en de voor- en nameting van compassie, distantie, schaamte, machteloosheid en schuld onderzocht. Hieruit blijkt dat er geen correlatie bestaat tussen de variabelen zoals in tabel 8 te zien is. Dit betekent dat de duur van het kijken naar het beeld en de bijbehorende tekst niet geassocieerd is met de genoemde afhankelijke variabelen. Het maakt voor de tijd die er genomen wordt door de proefpersoon om naar het beeld te kijken en de tekst te lezen geen verschil of de proefpersoon bijvoorbeeld een hoge of een lage mate van compassie heeft.

Tabel 8. *Correlatie tussen de duur van het vertoon van de stimulus en de voor- en nameting van compassie, distantie, schuld, machteloosheid en schaamte*

	Duur Stimulus in sec	Voormeting Compassie	Nameting Compassie	Distantie	Schuld	Machteloosheid	Schaamte
Duur Stimulus in sec	-	-.096	.002	.040	.033	.087	.195

Aan de hand van *independent sample t-tests* met de afhankelijke variabelen duur van het vertoon van de stimulus is het verschil in effect onderzocht tussen mannen en vrouwen, westers en niet-westers leed en het leed van een individu en een groep. In tabel 9 is te zien dat er een significant verschil in scores is op de afhankelijke variabele tussen mannen en vrouwen ($t(87) = -2.18$, $p < .05$) en het leed van een westerse ander of een niet-westerse ander ($t(87) = 2.53$, $p < .05$). Mannen ($M = 12.9$, $SD = 5.48$) doen er minder lang over dan vrouwen ($M = 16.01$, $SD = 7.14$) om de stimulus te bekijken. Ook neemt de toeschouwer meer tijd om naar het leed van de westerse ander te kijken ($M = 16.55$, $SD = 6.74$) dan naar het leed van de niet-westerse ander ($M = 13.06$, $SD = 6.24$). Er bestaat geen verschil in duur tussen het leed van een individu of een groep.

Tabel 9. *Het verschil in gemiddelde scores tussen mannen en vrouwen, westers leed en niet-westers leed en het leed van een individu en het leed van een groep op de duur van het vertoon van de stimulus in seconden*

	<i>M (I)</i>	<i>SD (I)</i>	<i>M (II)</i>	<i>SD (II)</i>	Significantie
Man (I)-Vrouw (II)*	12.9	5.48	16.01	7.14	$t(87) = -2.18, p < .05$
Westers (I)-Niet-westers (II)*	16.55	6.74	13.06	6.24	$t(87) = 2.53, p < .05$
Individu (I)-Groep (II)	14.80	7.31	14.85	6.09	$t(87) = -.034, p = .973$

* Statistisch significant verschil in gemiddelden tussen de variabelen op het niveau van .05, gebruik makend van de *Independent Samples T-test* (2-tailed)

4.8. De voorspellende waarde van de kenmerken van het publiek en de condities

Er is een meervoudige regressie analyse gebruikt om de invloed van de onafhankelijke variabelen geslacht, leeftijd, westers en niet-westers leed en het leed van het individu of de groep vast te stellen op de voorspelling van compassie tijdens de nameting, distantie, schuld, machteloosheid, schaamte, duur van het vertoon van de stimulus en de doneerintentie.

4.8.1. Compassie

In deze meervoudige regressie analyse is er gekeken naar de invloed van de onafhankelijke variabelen op de mate van compassie tijdens de nameting. Compassie tijdens de voormeting is buiten beschouwing gelaten omdat de verschillende condities hier geen invloed op hebben. Het model verklaart geen significante hoeveelheid variantie en geen enkele onafhankelijke variabele levert een statistisch significante unieke bijdrage op. Dit betekent dat deze groep onafhankelijke variabelen niet in staat zijn om de mate van compassie te kunnen voorspellen. Met andere woorden, er kan geen causaal verband verondersteld worden tussen de afhankelijke variabele compassie en de onafhankelijke variabelen.

Tabel 10. *Meervoudige regressieanalyse met betrekking tot de invloed van de onafhankelijke variabelen geslacht, leeftijd, westers & niet-westers, groep & individu op de afhankelijke variabelen compassie tijdens de nameting.*

Compassie tijdens de nameting

R^2 6.9 % , $F(4, 77) = 1.437$, $p = .230$

4.8.2. Distantie

Aan de hand van een meervoudige regressie analyse wordt in dit model de invloed van de onafhankelijke variabelen op de mate van distantie onderzocht. De totale variantie die verklaard wordt door het model als geheel is 15.3 procent, $F(4, 82) = 3.703$, $p < .01$. Dit betekent dat er een causaal verband verondersteld wordt tussen deze groep onafhankelijke variabelen op de mate van distantie. De onafhankelijke variabele geslacht levert een statistisch significante unieke bijdrage op (beta = $-.269$, $p < .05$). Dit betekent dat geslacht de meeste bijdrage levert aan de verklaring van distantie wanneer voor de verklaarde variantie van de andere onafhankelijke variabelen in het model gecontroleerd wordt. Uit de eerder uitgevoerde *independent sample t-test* in paragraaf 4.1.1. is gebleken dat mannen ($M = 3.65$, $SD = .84$) met meer distantie dan vrouwen ($M = 3.10$, $SD = .87$) op gemiddeld leed reageren.

4.8.3. Schuld

In deze meervoudige regressie analyse is er gekeken naar de invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele schuld. Het model verklaart geen significante hoeveelheid variantie, 5.7 procent, $F(4, 83) = 1.252$, $p = .295$, en geen enkele onafhankelijke variabele levert een statistisch significante unieke bijdrage op. Dit betekent dat deze groep onafhankelijke variabelen niet in staat zijn om de mate van schuld te kunnen voorspellen.

4.8.4. Machteloosheid

In deze meervoudige regressie analyse wordt de invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele machteloosheid onderzocht. Opnieuw verklaart het model geen significante hoeveelheid variantie, 5.0 procent, $F(4, 82) = 1.089$, $p = .368$, en geen enkele onafhankelijke variabele levert een statistisch significante unieke bijdrage op. Dit betekent dat deze groep onafhankelijke variabelen niet in staat zijn om de mate van machteloosheid te kunnen voorspellen.

4.8.5. Schaamte

Aan de hand van een meervoudige regressie analyse is er gekeken naar de invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele schaamte. Het model verklaart geen

significante hoeveelheid variantie, 3.8 procent, $F(4, 83) = .816, p = .518$, en geen enkele onafhankelijke variabele levert een statistisch significante unieke bijdrage op. Dit betekent opnieuw dat deze groep onafhankelijke variabelen niet in staat zijn om de mate van schaamte te kunnen voorspellen.

4.8.6. Duur van het zien van leed

Met behulp van een meervoudige regressie analyse wordt in dit model de invloed van de onafhankelijke variabelen op de duur van het vertoon van de stimulus onderzocht. De totale variantie die verklaard wordt door het model als geheel is 12.0 procent, $F(4, 83) = 2.833, p < .05$. De onafhankelijke variabelen westers en niet-westers leed en geslacht leveren een statistisch significante unieke bijdrage op, waarbij de variabele westers en niet-westers leed een hogere beta waarde heeft (beta = $-.260, p < .05$) dan de variabele geslacht (beta = $.224, p < .05$). Dit betekent dat deze totale groep van onafhankelijke variabelen in staat zijn om de duur van het vertoon van de stimulus te kunnen voorspellen. De westerse of niet-westerse conditie levert hierbij de meeste bijdrage aan de verklaring van de duur van het vertoon van de stimulus wanneer voor de verklaarde variantie van de andere onafhankelijke variabelen in het model gecontroleerd wordt, gevolgd door de onafhankelijke variabele geslacht.

4.8.7. Doneerintentie

In deze meervoudige regressie analyse is er gekeken naar de invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele doneerintentie. Het totale model verklaart geen significante hoeveelheid variantie, 7.4 procent, $F(4, 82) = 1.642, p = .172$. Geslacht levert echter wel een statistisch significante unieke bijdrage op in het model (beta = $.253, p < .05$). Los van deze significante unieke bijdrage betekent dit resultaat dat deze groep onafhankelijke variabelen niet in staat zijn om de mate van doneerintentie te voorspellen. Geslacht levert echter de meeste bijdrage aan de verklaring van doneerintentie wanneer er gecontroleerd wordt voor de verklaarde variantie van de andere onafhankelijke variabelen in het model.

4.9. De invloed van de condities

Om te onderzoeken of er een verschil bestaat tussen de vier verschillende condities op de afhankelijke variabelen is er gebruik gemaakt van een *one-way between-groups* variantie analyse. Op deze manier wordt het verschil per conditie (westers & individu (I); westers & groep (II); niet-westers & individu (III); niet-westers & groep (IV)) op de afhankelijke variabelen compassie tijdens de nameting, distantie, schuld, machteloosheid, schaamte, duur van het vertoon van de stimulus en de doneerintentie onderzocht.

Tabel 11. *One-way between-groups variantie analyse tussen de onafhankelijke variabele conditie en de afhankelijke variabelen compassie tijdens de nameting, distantie, schuld, machteloosheid, schaamte, duur van het vertoon van de stimulus en de doneerintentie*

	Significantie
Compassie	$F(3, 79) = .690, p = .561$
Distantie	$F(3, 84) = 1.17, p = .325$
Schuld	$F(3, 85) = .700, p = .555$
Machteloosheid	$F(3, 84) = .953, p = .419$
Schaamte	$F(3, 85) = .745, p = .528$
Duur Stimulus	$F(3, 85) = 2.36, p = .078$
Doneerintentie	$F(3, 84) = 2.29, p = .084$

Geen van de analyses was statistisch significant. Dit betekent dat er geen verschil in scores tussen condities op de afhankelijke variabelen bestaat. De duur van het vertoon van de stimulus en de doneerintentie benaderen echter significantie op het niveau van $p < .05$. Post-hoc vergelijkingen gebruik makend van de Tukey HSD test laten zien dat de gemiddelde score van conditie 1 ($M = 17.09$, $SD = 8.44$), westers en individu, bij benadering significant verschilt van conditie 3 ($M = 12.41$, $SD = 5.05$), niet-westers en individu, wat betreft de duur van het vertoon van de stimulus. Conditie 2 ($M = 15.99$, $SD = 4.48$) en conditie 4 ($M = 13.72$, $SD = 7.30$) verschillen niet significant van zowel conditie 1 en 3 als van elkaar. De gemiddelde score met betrekking tot de duur van de stimulus verschilt tussen het individueel westers leed en het individueel niet-westerse leed. Er wordt langer de tijd genomen om naar individueel westers leed te kijken en de bijbehorende tekst te lezen dan dat er voor individueel niet-westers leed wordt genomen. Wanneer de post-hoc vergelijking gebruik makend van de Tukey HSD test gedaan wordt met betrekking tot de doneerintentie laat deze vergelijking zien dat de gemiddelde score van conditie 3 ($M = 3.32$, $SD = .839$), niet-westers en individu, bij benadering significant verschilt van conditie 4 ($M = 2.57$, $SD = 1.165$), niet-westers en groep. Conditie 1 ($M = 2.74$, $SD = 1.054$) en conditie 2 ($M = 3.05$, $SD = .99$) verschillen niet significant van zowel conditie 3 en 4 als van elkaar. De gemiddelde score met betrekking tot de doneerintentie verschilt tussen het niet-westerse leed van een individu of groep. De doneerintentie bij een groep is kleiner dan de doneerintentie van een individu in de niet-westerse leed conditie.

4.10. Motivatie voor doneerintentie

Naast de doneerintentie zijn de proefpersonen gevraagd naar hun motivatie wat betreft de doneerintentie. Uit deze antwoorden kwamen soms interessante argumenten die meer inzicht gaven in de redenen om wel of niet te willen doneren aan de desbetreffende persoon of personen.

Opvallend was dat er twee argumenten het sterkst naar voren kwamen, namelijk het willen doneren omdat het slachtoffer of de slachtoffers hulp nodig lijkt of lijken te hebben en het niet willen doneren omdat het slachtoffer of de slachtoffers een naaste verloren heeft of hebben en dat is niet te compenseren met geld. Nadat de antwoorden zijn gecodeerd is er een onafhankelijke Chi-square test uitgevoerd om te kijken of deze motivaties per conditie verschillen.

De resultaten wat betreft het bieden van hulp suggereren geen significante associatie tussen westers en niet-westers leed, $\chi^2(1, n = 84) = 1.37, p = .242$ en het zien van leed van een individu of een groep $\chi^2(1, n = 84) = .153, p = .696$. Het bieden van hulp werd 16 keer als argument gebruikt. Een aantal treffende uitspraken van proefpersonen met betrekking tot het bieden van hulp aan een niet-westers slachtoffer: *'Donatie is in dit geval zeker op zijn plaats. Indien het binnen de mogelijkheden van een persoon ligt om minderbedeelden te helpen zie ik dit als een morele verplichting'*, of: *'Deze mensen zijn daadwerkelijk arm en er is geld nodig om ze te helpen. Zij zou het daadwerkelijk goed kunnen gebruiken om bijvoorbeeld haar kinderen te voeden'*. Uitspraken met betrekking tot het bieden van hulp aan een westers slachtoffer luiden als volgt: *'Wellicht dat zij daarmee een begin kan maken met een nieuw leven op te bouwen nadat al haar bezittingen zijn vernield door de aardbeving'*, of: *'Ik denk dat ze het erg moeilijk zal hebben zonder moeder. De verdere situatie ken ik niet, maar wellicht heeft ze geen ouders die voor haar kunnen zorgen en zullen studie en levensonderhoud erg moeilijk worden'*.

De resultaten met betrekking tot het niet willen doneren omdat het slachtoffer of de slachtoffers een naaste verloren heeft of hebben suggereren opnieuw geen significante associatie tussen het zien van het leed van een individu of een groep, $\chi^2(1, n = 84) = .056, p = .813$. Er blijkt in deze categorie echter wel een significante associatie te zijn tussen het zien van westers of niet-westers leed, $\chi^2(1, n = 84) = 15.77, p < .01$. In de westerse conditie wordt het leed wegens het verlies van een dierbare 19 keer genoemd. In de niet-westerse conditie is dit slechts drie keer. Dit is een opvallend en interessant resultaat waaruit zou kunnen blijken dat het verlies van een dierbare in de westerse conditie vaker herkend wordt als niet te compenseren met geld en dat de toeschouwer daarom niet de neiging heeft om deze persoon of personen hulp te bieden. Het verlies van een dierbare in een niet-westerse conditie voldoet blijkbaar minder aan deze voorwaarde. De uitspraken met betrekking tot het niet willen doneren omdat het verlies van een dierbare niet kan worden gecompenseerd met geld komen overeen in de westerse conditie: *'Ik denk dat het niet om geld gaat*

maar om verlies van een naaste. Wat mensen in je eigen omgeving ook overkomt en dan heb je er ook mee te doen.' en in de niet-westerse conditie: *'Hun geliefden zijn overleden, mijn geld verandert daar niets aan.'*

Naast deze twee argumenten waren er ook andere argumenten die in mindere mate voorkwamen als motivatie voor doneerintentie. Zo was er het tekort van de eigen financiële situatie: *'Mijn eigen financiële omstandigheden laten weinig ruimte over voor een donatie'*. Dit argument werd tien keer benoemd. Ook waren er proefpersonen die niet bereid waren om te doneren aan deze specifieke persoon of personen: *'Het is oneerlijk om zomaar een gezin eruit te kiezen terwijl er ongetwijfeld meer slachtoffers zijn. Een instantie geld geven is beter'*, of: *'Zou een donatie haar zoveel helpen dat ze er wat aan heeft? Het hele land is in de problemen en als alleen zij geld ontvangt lost dat nog te weinig op'*. Dit argument werd zes keer gebruikt. Ook werd er getwijfeld aan de betrouwbaarheid van het juist terecht komen van de donatie: *'Iedereen kan op deze manier een steentje bijdragen. Al heb ik wel een beetje argwaan bij de donatie: komt het wel op de juiste plek terecht?'*. Dit argument werd vijf keer benoemd. Tenslotte waren er nog proefpersonen die het teveel aan eigen financiën als reden noemden om te doneren ($n=3$): *'Ik heb relatief gezien genoeg geld om deze mensen te helpen'*, waarvan het zien van leed hen niet raakten ($n=4$): *'Ik zou niet per se doneren, misschien als ik meer wist over de persoon. Zo'n foto raakt me niet echt'* en waarvoor het leed te ver was en de problemen in het eigen land belangrijker werden bevonden ($n=2$): *'(..) Tevens is het niet het einde van de wereld want het bevindt zich verre van onze problemen in het land'* en *'Dit is niet mijn probleem. Natuurlijk zou het fijn zijn als ik in zo'n situatie geholpen word door anderen, maar dat word ik al door de overheid van mijn land. Dat het daar minder is geregeld is niet mijn probleem en dus is het niet aan mij om hier mijn eigen financiële middelen aan te besteden'*. Er waren negen overige uitspraken die niet te categoriseren waren: *'Ik zou best een donatie willen geven, maar op dit moment ben ik zelf bezig met een goede doelen project'*, of: *'Persoonlijk geef ik mijn geld liever aan goede doelen die zich sterk maken voor dier en natuur aangezien ik van mening ben dat wij mensen verantwoordelijk zijn voor elkaar'*. Er waren vijf missende waarden. Een aantal uitspraken overlappen elkaar in categorieën.

5. Conclusie en discussie

In deze studie zijn de effecten onderzocht van de representatie van gemedieerd leed. Het hoofddoel was om antwoord te geven op wat het verschil in reactie tussen het publiek is op gemedieerd menselijk leed bij natuurrampen en of er een verschil bestaat in reactie tussen westers en niet-westers leed en het leed van een individu of een groep. Om antwoord te kunnen geven op deze vraag werd bestaand onderzoek uitgebreid door kennis uit de disciplines van de media- en psychologiestudies te gebruiken. De gebruikte theorie voor het huidige onderzoek is als uitgangspunt bruikbaar gebleken. In de bestaande theorie is er echter niet altijd expliciet een brug geslagen tussen het specifieke veld in de media- en psychologiestudies waar de focus bij de representatie van menselijk leed en het publiek ligt. Het is opvallend dat deze twee onderzoeksvelden niet vaak gebruik lijken te maken van elkaars expertise aangezien zij elkaar goed zouden kunnen aanvullen. Media- en psychologiestudies zouden juist een bron van inspiratie en verduidelijking voor elkaar kunnen zijn wat betreft het complexe onderwerp over het leed van de ander. Volgens Bruna Sue (2010) richten mediastudies zich meer op de representatie van leed en betrekken zij het publiek meestal niet in hun studie. Psychologiestudies met betrekking tot het publiek zijn volgens haar echter vaak gebaseerd op vragenlijsten en laboratoriumexperimenten waarbij mediarepresentaties als neutrale stimuli gebruikt worden.

In dit onderzoek is geprobeerd om literatuur uit deze twee disciplines te gebruiken en vervolgens conclusies te trekken die gebaseerd zijn op kwantitatief, experimenteel onderzoek in een gecontroleerde omgeving. Hiermee is een poging gedaan om de kennis uit de mediastudies en de methode van onderzoek uit het veld van de psychologie met elkaar te integreren. Op basis van deze inzichten zijn hypothesen over de effecten van het leed van de ander geformuleerd. De hypothesen zullen hierbij bediscussieerd worden en vervolgens aan de hand van de resultaten worden verworpen of aangenomen.

5.1. Conclusie

In dit onderzoek is er aan de hand van experimenteel onderzoek een verschil in effect gevonden in de vorm van compassie, distantie, gevoelens van schaamte, machteloosheid en schuld bij het zien van het leed van de ander bij natuurrampen. De kenmerken van de toeschouwer en de kenmerken van het slachtoffer of slachtoffers zijn van invloed op dit verschil in effect.

In de eerste en tweede hypothese wordt ervan uitgegaan dat de reactie van het publiek afhankelijk is van hun leeftijd en geslacht. De eerste hypothese stelt dat vrouwen met meer compassie reageren

op gemedieerd leed dan mannen. Uit het onderzoek is gebleken dat deze hypothese juist is. Mannen lijken met meer distantie op gemedieerd leed te reageren. Omdat deze resultaten slechts bij benadering statistisch significant zijn gebleken, dient dit resultaat met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Deze uitkomsten komen overeen met de onderzoeksresultaten van Høijer (2004). Zij stelt dat vrouwen over het algemeen met meer compassie reageren dan mannen en dat reacties als distantiëring meer voorkomen bij mannen dan bij vrouwen. Uit de aanvullende analyses is tevens gebleken dat mannen er minder lang over doen dan vrouwen om het beeld te bekijken en de tekst te lezen dat over het leed van de ander gaat. Geslacht blijkt dan ook een goede voorspeller te zijn voor de duur van het kijken naar het gemedieerd leed. Deze onderzoeksresultaten passen bij de theorie over aandacht en emotie van Slovic (2007) en Dickert en Slovic (2009). Zij stellen dat aandacht van belang lijkt te zijn voor het opwekken van emoties omdat de hoeveelheid aandacht emotionele reacties op emotioneel geladen beelden of teksten vergroot. Uit de huidige onderzoeksresultaten blijkt dat mannen minder compassie en meer distantie voelen dan vrouwen en dat zij minder lang de tijd nemen om naar het beeld te kijken en de tekst te lezen. Zij besteden dus minder aandacht aan de stimulus wat mogelijk een vermindering van de emotionele reacties als gevolg heeft. Met deze resultaten wordt de eerste hypothese aangenomen. Er lijkt een verschil in geslacht te bestaan wat betreft gevoelens van compassie bij het zien van gemedieerd leed.

De tweede hypothese gaat uit van het standpunt dat ouderen met meer compassie op gemedieerd leed reageren dan jongeren. Leeftijd lijkt echter geen invloed te hebben op de mate van gevoelens van compassie en dit resultaat sluit niet aan op het onderzoeksresultaat van Høijer (2004). Uit de aanvullende analyses is gebleken dat leeftijd tevens geen invloed heeft op gevoelens van distantie, schaamte, machteloosheid en schuld die de toeschouwer ervaart bij het zien van leed of op de doneerintentie. De tweede hypothese wordt verworpen.

De derde hypothese stelt dat westers leed meer compassie opwekt bij de toeschouwer dan niet-westers leed. Uit de resultaten is gebleken dat het voor de toeschouwer geen verschil maakt of het leed een westers of een niet-westers slachtoffer betreft wanneer het gaat om de mate van de verschillende emoties die ervaren kunnen worden tijdens het zien van leed. Compassie is een van de emoties die de toeschouwer zou kunnen ervaren. Hypothese drie wordt hiermee verworpen en de theorie van Loewenstein en Small (2007) met betrekking tot de grotere mate van sympathie die gevoeld wordt bij het zien van een slachtoffer waarmee men zich kan identificeren wordt hiermee niet bevestigd.

Hypothese vier houdt in dat de toeschouwer minder compassie voelt voor het leed van de niet-westerse ander door gevoelens van distantie. Uit het onderzoek is gebleken dat de toeschouwer meer compassie ervaart en zich minder ver verwijderd voelt van het leed van een westerse ander dan van het leed van een niet-westerse ander. Met dit verband wordt aangetoond dat gevoelens van

distantie van invloed zijn op de mindere mate van compassie die de toeschouwer voelt bij het zien van leed van de niet-westerse ander. De vierde hypothese wordt aangenomen. Uit de aanvullende analyse is tevens gebleken dat de toeschouwer meer tijd neemt om naar het leed van de westerse ander te kijken dan naar het leed van de niet-westerse ander. Het gegeven dat het slachtoffer een westerse of een niet-westerse ander betreft blijkt een goede voorspeller te zijn voor de tijd die de toeschouwer neemt om het gemedieerd leed te bekijken en hierover te lezen. Hoewel er geen significant verschil blijkt te zijn tussen de mate van compassie met betrekking tot een westers of een niet-westers slachtoffer, lijkt de westerse ander meer aandacht te genieten van de toeschouwer. De Amerikaans journalist Ted Koppel (Moeller, 1999, p. 22) heeft deze uitspraak eerder gedaan. Hij stelt dat het publiek aandacht geeft aan degenen met wie zij zich kunnen identificeren. De niet-westerse ander wordt door gevoelens van distantie als verder weg ervaren en lijkt hierdoor minder compassie op te wekken bij de toeschouwer. Dit is een opvallend onderzoeksresultaat aangezien de fysieke afstand tussen Nederland en Haïti minder groot is dan de fysieke afstand tussen Nederland en Nieuw-Zeeland. Dit resultaat kan verklaard worden aan de hand van de theorie van Szorenyi (2009) en Loewenstein en Small (2007) die stellen dat de geografische afstand van de ander aangevuld wordt met de sociale afstand. In deze theorie wordt de overeenkomst in cultuur in acht genomen en beschrijft het begrip afstand meer dan slechts het aantal kilometers.

Hypothese vijf stelt dat gemedieerd leed van een groep slachtoffers minder compassie opwerkt bij het publiek dan gemedieerd leed dat een individueel slachtoffer betreft. Uit de resultaten blijkt dat het verschil in aantal slachtoffers van invloed is op de mate van compassie die de toeschouwer voelt bij het zien van leed. Het publiek reageert met minder compassie op groepen slachtoffers dan op individuele slachtoffers. Dit resultaat is bij benadering statistisch significant gebleken en dient tevens met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. De vijfde hypothese wordt wel aangenomen. Deze resultaten zijn in lijn met de theorieën over groepen en individuen van Cameron en Payne (2011), Slovic (2007), Kogut en Ritov (2005), Jenni en Loewenstein (1997) en van den Bos en Maas (2009). Zij stellen allen dat het leed van een individu meer gevoelens opwekt dan het leed van een groep. Het effect van het identificeerbare slachtoffer is hierbij van belang.

Hypothese zes *a* en *b* gaan uit van het standpunt dat gevoelens van schaamte en schuld sterker zijn bij het individu dan bij een groep. Uit het onderzoek blijkt echter dat gevoelens van schaamte en schuld niet verschillen bij de toeschouwer wat betreft het zien van leed van een groep of een individu. Hypothese zes *a* en zes *b* worden dan ook verworpen.

Hypothese zeven stelt dat de toeschouwer zich meer beperkt voelt in zijn mogelijkheden om het leed van het slachtoffer te verlichten bij het zien van leed dat groepen slachtoffers betreft. De resultaten suggereren echter het tegenovergestelde resultaat; de toeschouwer voelt zich machtelozer bij het zien van leed dat een individu aangaat dan een groep. Ook dit resultaat is slechts

bij benadering statistisch significant gebleken en voorzichtigheid bij het interpreteren van de resultaten is dan ook weer gewenst. Hypothese zeven wordt echter wel verworpen.

Hypotheses zes en zeven zijn opgesteld door studies van Höijer (2004) en Tester (2001) te combineren met studies van Cameron en Payne (2011), Slovic (2007), Kogut en Ritov (2005), Jenni en Loewenstein (1997) en van den Bos en Maas (2009). De combinatie van de theorieën met betrekking tot verschillen in gevoelens van schaamte, schuld en machteloosheid bij individuen of groepen blijkt niet aanneembaar te zijn. Hypothese vijf en zeven laten echter zien dat er wel een verschil in effect bestaat tussen gemedieerd leed dat een individueel slachtoffer of een groep slachtoffers betreft. Hoewel niet alle onderzochte emoties een even sterk verschil laten zien, blijken groepen slachtoffers volgens verwachting minder compassie op te wekken dan individuele slachtoffers. Doordat emoties potentieel overweldigend zouden kunnen zijn bij het zien van leed van groepen werd verwacht dat de toeschouwer zich dan ook machtelozer zou voelen in deze conditie (Slovic, 2007). Dit is uit het onderzoek echter niet gebleken. Uit de resultaten zou afgeleid kunnen worden dat gevoelens van compassie en machteloosheid meer overeenkomen met elkaar dan van tevoren werd aangenomen, hoewel het verband tussen deze twee variabelen statistisch gezien klein is.

Hypothesen acht, negen, tien en elf stellen dat vrouwen en ouderen een grotere doneerintentie hebben dan mannen en jongeren, de wil om te doneren groter is bij westers leed dan bij niet-westers leed en het leed van een individu een grotere doneerintentie tot gevolg heeft dan het leed van een groep. Uit de resultaten blijkt dat vrouwen volgens verwachting en de theorie (Bekkers & Wiepking, 2010a) sterker de neiging hebben om te willen doneren dan mannen. Leeftijd blijkt geen invloed te hebben op de doneerintentie. Er bestaat tevens geen verschil in effect met betrekking tot de doneerintentie tussen westers leed en niet-westers leed en het leed van een individu of een groep. Hypothese acht wordt aangenomen, hypothesen negen, tien en elf worden verworpen. Het maakt geen verschil of een persoon jonger of ouder is wat betreft de doneerintentie en blijktbaar wordt er tevens geen verschil gezien in de noodzaak om hulp te willen verlenen aan een westers of een niet-westers slachtoffer of aan een groep of individu. Het leed van de westerse ander waarmee de westerse toeschouwer zich meer kan identificeren (Loewenstein & Small, 2007; Szorenyi, 2009) is blijikbaar geen voorwaarde om meer te willen doneren. Ook wordt de theorie van het identificeerbare slachtoffer hiermee niet bevestigd. Het maakt met betrekking tot de doneerintentie niet uit of de toeschouwer van tevoren weet aan wie er een bijdrage zal worden geleverd. Dit is in tegenstelling tot de theorie van Small en Loewenstein (2003) die stellen dat het identificeerbare slachtoffer meer donaties oplevert.

5.1.1. Conclusies uit de extra analyses

Naast het statistisch analyseren van de data waarbij er geprobeerd is antwoord te geven op de onderzoekshypotheses zijn er tevens analyses gedaan die niet direct betrekking hebben op de hypothesen, maar wel hebben geleid tot interessante resultaten die meer inzichten geven over de effecten van het zien van leed. Zo blijkt uit de resultaten dat hoe meer compassie een toeschouwer voelt bij het zien van het leed van de ander, hoe minder verwijderd hij of zij zich van het slachtoffer of de slachtoffers voelt. De bevestiging van hypothese vier, waaruit bleek dat de toeschouwer minder compassie voelt voor de niet-westerse ander door gevoelens van distantie, is een voorbeeld van het negatieve verband tussen deze twee variabelen en is theoretisch gezien een te verwachten verband.

Daarnaast lijken gevoelens van schuld en schaamte nauw in verband te staan met elkaar wanneer een toeschouwer geconfronteerd wordt met gemedieerd leed. Schaamte voor de eigen comfortabele situatie zou kunnen leiden tot het besef dat men in de positie van passieve toeschouwer weinig kan doen om te helpen. Dit zou gevoelens van schuld kunnen opwekken. Het omgekeerde kan echter ook het geval zijn; door gevoelens van schuld, omdat men beseft weinig te kunnen doen om te helpen, wordt men zich meer bewust van de eigen comfortabele situatie en schaamt zich hier vervolgens voor. Daarnaast staan compassie, distantie en de wil van het publiek om te doneren in verband met elkaar. Hoe meer compassie en hoe minder distantie de toeschouwer voelt, hoe groter de wil is om te doneren aan het slachtoffer. Dit is theoretisch gezien opnieuw een te verwachten verband.

De motivatie voor donatie is tevens gecodeerd. Een opvallend resultaat is dat het westerse leed en het niet-westerse leed op een andere manier geïnterpreteerd wordt. Het bieden van hulp wordt gerechtvaardigd bij het zien van leed door het verlies van een dierbare in de niet-westerse conditie, maar niet in de westerse conditie. In de westerse conditie wordt dit verlies als verdriet beschouwd dat niet kan worden weggenomen met geld. In de niet-westerse conditie lijkt het verlies meer gekoppeld te worden aan de economische status van de persoon of de personen. Eén van de proefpersonen in de niet-westerse conditie motiveerde zijn doneerintentie met de uitspraak dat deze mensen daadwerkelijk arm zijn. Uit de afbeelding is dit echter niet af te leiden en zien de niet-westerse personen in het beeld er misschien wel even welvarend uit als de westerse personen aangezien er naar beelden zijn gezocht die zoveel mogelijk met elkaar overeenkomen. Blijkbaar tonen de niet-westerse slachtoffers een zichtbaardere behoefte aan hulp. Volgens Bekkers en Wiepking (2010b) is dit een reden om hulp te bieden aan het slachtoffer. De identificatie van het verdriet lijkt minder goed te worden herkend bij het niet-westerse slachtoffer. Ook is het opvallend dat de toeschouwer het bieden van hulp aan dit specifieke slachtoffer of slachtoffers ziet als reden

om niet te willen doneren. Uit de studie van Bennett en Kottasz (2000) blijkt dan ook dat een verzoek van een grote liefdadigheidsorganisatie succesvoller is dan individuele liefdadigheidsinitiatieven. Het effect van het identificeerbare slachtoffer wordt niet bevestigd gezien deze motivatie om niet te willen geven aan een specifiek slachtoffer. Tenslotte lijkt financiële zekerheid een factor van belang te zijn met betrekking tot de doneerintentie (Bennet en Kottasz, 2000). De toeschouwer zou wel willen doneren wanneer hij of zij zich financieel zeker voelt, maar wil dit niet wanneer hij of zij onvoldoende financiële middelen tot zijn of haar beschikking heeft.

5.1.2. Generalisering van de bevindingen

Tester (2001, p. 71 & 76) geeft aan dat het lastig is om resultaten met betrekking tot compassie te generaliseren omdat het publiek niet uit een homogene groep bestaat. De media consument is onderdeel van een groep heterogene mensen die allen verschillende sociale en culturele ervaringen, interesses en achtergronden hebben (Höijer, 2004). Al eerder is vastgesteld dat het één van de doelen van een kwantitatieve onderzoeksstudie is om de resultaten te kunnen generaliseren (Bracht & Glass, 1968, p. 437-438). Generalisatie houdt in dat de resultaten van een kleinere populatie die beschikbaar is voor het experiment ook gelden voor een grotere populatie, ofwel het Nederlandse publiek. Er dient dan wel aan de voorwaarden van willekeurige selectie te worden voldaan en de populaties dienen overeenkomstig te zijn in basiskkenmerken.

Zoals eerder genoemd is zijn de bedreigingen van de externe validiteit zoveel mogelijk verkleind binnen het bereik van het huidige onderzoek. Wegens praktische redenen zijn deze beperkingen echter niet in dergelijke mate verkleind dat generalisatie van de steekproef naar een grotere populatie zomaar mogelijk is. Er is echter wel gebruik gemaakt van een willekeurige steekproef van de experimenteel toegankelijke populatie, ook al is deze populatie behoorlijk homogeen te noemen. Daarnaast zijn de proefpersonen willekeurig toegewezen aan de verschillende condities in het onderzoek. Er wordt aangenomen dat de kenmerken met betrekking tot de toegang tot verschillende type media overeen komen met het Nederlandse publiek. De kenmerken wat betreft de leeftijd, het opleidingsniveau, de nationaliteit en afkomst echter hoogstwaarschijnlijk niet. Uit onderzoek van Henrich et al. (2010a; 2010b) blijkt dat gedragswetenschappers resultaten met betrekking tot de psychologie en het gedrag van de mens generaliseren op basis van steekproeven uit westerse, ontwikkelde, geïndustrialiseerde, rijke en democratische samenlevingen. De resultaten met betrekking tot de huidige studie dienen echter niet gegeneraliseerd te worden op internationaal publiek, slechts op het Nederlandse publiek. Zij komen wel overeen in de eerder genoemde eigenschappen. Het Nederlandse publiek is echter niet zo homogeen als de onderzochte groep. Henrich et al. (2010) geven dan ook aan dat de steekproeven in experimentele studies vaker wel dan niet uit een kleine subpopulatie van een land afkomstig zijn. In het prestigieuze *Journal of Personality*

and Social Psychology bestaan 67 procent van de Amerikaanse steekproeven en 80 procent van de steekproeven uit andere landen uit *undergraduate* psychologiestudenten. Op dit gegeven zal in de discussie nog verder worden ingegaan.

5.1.3. Relevantie en consequenties

De theoretische relevantie van dit onderzoek is dat er een eerste poging gedaan is om het gebruik van kennis uit de media- en psychologiestudies waarbij de focus ligt op het getoonde leed in de media, met elkaar te combineren en vervolgens kwantitatief, experimenteel onderzoek uit te voeren in een gecontroleerde omgeving. Hiermee is geprobeerd een brug te slaan tussen beide disciplines omdat het uitgangspunt in dit onderzoek is geweest dat deze velden elkaar zouden kunnen aanvullen wat betreft het onderwerp over het leed van de ander.

De praktische relevantie is tot stand gekomen door de realisatie dat de berichtgeving van invloed is op de mate van het effect bij het zien van het leed van de ander. Het is van praktisch belang voor liefdadigheidsorganisaties om te weten wie er geven omdat zij afhankelijk zijn van fondsenwerving als een bron van inkomsten (Bekkers en Wiepking, 2010a). Echter, sommige kenmerken van de berichtgeving zijn onontkoombaar doordat er aan het kenmerk 'niet-westers leed' weinig kan worden veranderd. Het zou wel van belang kunnen zijn dat de niet-westerse ander niet altijd als ver en exotisch wordt weergegeven in de media (Sontag, 2005). Dit zou gevoelens van distantie kunnen verkleinen en gevoelens van compassie juist kunnen vergroten. Tijdens het vooronderzoek waarbij er op zoek werd gegaan naar beelden die zoveel mogelijk gelijk zijn aan elkaar in de verschillende condities, was het opvallend dat westers leed anders in beeld lijkt te worden gebracht dan niet-westers leed. Misschien is het zaak om de overeenkomsten tussen ons en hen te benadrukken, in plaats van de verschillen. Zo wordt het gevoel verkleind dat een dergelijke ingrijpende gebeurtenis ons niet zou kunnen overkomen en wordt er misschien wel minder voorbij gegaan aan het leed van de niet-westerse ander.

Personalisatie blijkt van invloed te zijn op de mate van compassie en het leed van een individu wordt dan ook met meer gevoelens van compassie ervaren dan het leed van een groep. De ineenstorting van compassie is hierop van toepassing en beschrijft het algemene fenomeen van verminderde affectieve gevoeligheid bij groepen hulpbehoevende mensen (Slovic, 2007). Deze ineenstorting is theoretisch van belang omdat het een gebeurtenis omschrijft waarbij moreel gedrag afwijkt van morele principes. Dit heeft invloed op hulpgedrag aangezien dit betekent dat ingrijpende gebeurtenissen op grote schaal waarbij de meeste slachtoffers in nood zijn ironisch genoeg de minste kans hebben op hulp (Cameron & Payne, 2011, p. 2). Het effect van het geïdentificeerde slachtoffer is dan ook praktisch relevant voor liefdadigheidsorganisaties (Aretsz & Kube, 2010).

In dit onderzoek is aangetoond dat er een verschil in de mate van compassie is bij het publiek. Zoals er bepaalde trends in de berichtgeving zijn, hebben rampen dit niet. Rampen gebeuren altijd. Door rekening te houden met bepaalde kenmerken in de berichtgeving, zoals personalisatie, zou het doneergedrag van het publiek vergroot kunnen worden. Want zoals eerder benoemd: hoe groter het effect op het publiek zal zijn, hoe groter de mogelijke bereidheid zal zijn om tot actie over te gaan.

5.2. Discussie

Door de complexe aard van het onderwerp zijn er een aantal factoren geweest waar rekening mee gehouden moest worden tijdens de uitvoering van het onderzoek en waardoor er bepaalde beslissingen moesten worden genomen om de validiteit van het onderzoek te bevorderen. Dit bleek onder andere uit het kiezen van de beelden. Zoals eerder benoemd in de methode was het lastig om beelden te vinden die gelijk waren aan elkaar in de westerse en de niet-westerse conditie omdat het leed in beide condities anders in beeld lijkt te worden gebracht. Dit wordt in de theorie bevestigd door Sontag (2005) en Campbell (2004). Hierdoor werd de wens om meerdere foto's per conditie te gebruiken bemoeilijkt, net als het gebruik van foto's die fysieke pijn weergeven. Kogut en Ritov (2005) geven als kritiekpunt in hun eigen studie aan dat de slachtoffers die gebruikt zijn in hun studie aantrekkelijk waren en waarschijnlijk een emotionele reactie opwekken bij de deelnemers van het onderzoek. Dit kritiekpunt geldt ook voor het huidige onderzoek.

Daarnaast is het aan de hand van kwantitatief onderzoek lastig in te schatten wat de beweegredenen van een proefpersoon zijn om bepaalde keuzes in zijn of haar stellinginname te maken. Zo is het bijvoorbeeld lastig om in te schatten of een proefpersoon een bepaalde affiniteit heeft met een land aan de hand van kwantitatief onderzoek. Eén van de proefpersonen vertelde na afloop van het experiment dat de natuurramp in Haïti veel emoties in haar opwekten omdat zij ten tijde van de ramp op reis was door Zuid-Amerika en hierdoor meer had meegekregen van deze ramp. Door ruimte te maken voor een open vraag in de vragenlijst is geprobeerd deze beperking gedeeltelijk te overbruggen, echter is de gestelde vraag met betrekking tot de motivatie van de doneerintentie misschien te specifiek geweest om ruimte over te houden voor eventuele persoonlijke toevoegingen die bepaalde keuzes of stellinginnamen hadden kunnen onderbouwen. In mediastudies worden echter vaak methodes uit verschillende disciplines gebruikt (Höijer, 2008). Met betrekking tot onderzoek naar het publiek overheerste voorheen de kwantitatieve onderzoeksmethode. Tegenwoordig wordt dit echter steeds vaker gecombineerd met kwalitatieve onderzoeksmethodes aangezien deze een meerwaarde bieden ten opzichte van de betekenisgeving en interpretatie van het publiek (Höijer, 2008).

Daarnaast bleek uit de resultaten dat er geen verband bestaat tussen de duur van het vertoon van de stimulus en de mate van compassie, distantie, gevoelens van schaamte, machteloosheid en schuld die de toeschouwer heeft. De conditie westers en niet-westers leed en de onafhankelijke variabele geslacht zijn zoals eerder genoemd echter wel significant van invloed op de duur van het vertoon van de stimulus. De afwezigheid van het verband tussen de duur van het vertoon van de stimulus en de overige afhankelijke variabelen zou kunnen duiden op het feit dat de mate van de verschillende emoties die de toeschouwer voelt tijdens het zien van de stimulus niet van invloed zijn op de tijd die de toeschouwer neemt om naar de stimulus te kijken. De westerse of niet-westerse conditie en het geslacht van de proefpersoon zijn echter wel in staat de duur te voorspellen. Er wordt vanuit gegaan dat het leestempo van de proefpersoon minder van invloed is op de resultaten aangezien de tekst in de vier condities gelijk zijn in lengte. Door de gerandomiseerde toewijzing van de proefpersonen aan de verschillende condities zou het verschil in leestempo elkaar op moeten heffen.

Wat betreft de resultaten met betrekking tot de afwezigheid van het verschil in effecten tussen de leeftijd van de proefpersonen zou het kunnen zijn dat er te weinig variatie in leeftijd is geweest in de huidige steekproef om hier een verschil in te kunnen vinden. De steekproef zou gelijk verdeeld moeten zijn over verschillende leeftijden en de range tussen de minimum- en de maximumleeftijd zou groter moeten zijn. Het gebrek aan variatie geldt tevens voor het opleidingsniveau en de afkomst. De groep onderzochte deelnemers zijn dan ook behoorlijk homogeen te noemen. Dit is in lijn met het onderzoek van Henrich et al. (2010a; 2010b). Voor vervolgonderzoek zou een meer diverse steekproef gebruikt moeten worden om de resultaten met meer zekerheid te kunnen generaliseren naar het Nederlandse publiek.

Ondanks de homogeniteit van de steekproef blijken de resultaten wel waardevol te zijn. Wanneer er namelijk gekeken wordt naar het mediagebruik van de Nederlandse populatie zien we dat jongeren hier het meeste tijd aan besteden en dat dit aantal blijft stijgen (Sociaal Cultureel Planbureau, 2005b). Het mediagebruik van de Nederlandse samenleving komt in 2005 met 19 uur per week al voor als de meest gekozen vrijetijdsbesteding (Sociaal Cultureel Planbureau, 2005a). Onder mediagebruik wordt lezen, televisie kijken, het luisteren van audio en het gebruik van de computer verstaan. Veertig procent van de vrije tijd van de Nederlanders wordt besteed aan mediagebruik (Sociaal Cultureel Planbureau, 2005a). Daarnaast zoekt ongeveer de helft van de internetgebruikers naar nieuws en actualiteiten op het internet (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009). Gezien de steekproef in het huidige onderzoek voornamelijk jongeren zijn, kan er gesteld worden dat dit de meest intensieve mediagebruikers zijn.

5.2.1. Vervolgonderzoek

De keuzes en resultaten met betrekking tot het huidige onderzoek geven meteen een aantal beperkingen aan. Er wordt dan ook gepleit voor vervolgonderzoek waarin een meer divers scala aan beeldmateriaal gebruikt wordt. De diversiteit zou gevonden kunnen worden in het vermeerderen van het aantal gelijke beelden, maar zou ook gevonden kunnen worden in het bieden van beeldmateriaal van slachtoffers die onaantrekkelijker zijn dan de slachtoffers die gebruikt zijn in de beelden van het huidige onderzoek. Denk hierbij aan de man als slachtoffer, aangezien uit bestaand onderzoek blijkt dat deze de minste compassie kan verwachten (Höijer, 2004; Moeller, 2002).

Tevens wordt er gepleit voor vervolgonderzoek waarbij er sprake is van een grotere en meer diverse steekproef, ook met het oog op een gebrek aan een verschil in effect met betrekking tot de leeftijd van de toeschouwer. Dit bleek in het korte tijdsbestek van het huidige onderzoek praktisch niet haalbaar te zijn.

Een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek vanuit de media- en psychologiestudies zou wenselijk zijn. Generalisering is echter lastig met betrekking tot kwalitatieve onderzoeksstudies. Voorstanders van kwantitatieve onderzoeksmethoden beweren dan ook dat kwalitatief onderzoek alleen verkennende, beschrijvende en specifieke kennis weergeeft. Een kwalitatieve onderzoeksstudie kan een aanvulling zijn op kwantitatief onderzoek waarbij generalisatie mogelijk is, in de vorm van een *pilotstudy* of een diepgaande vervolgstudie (Höijer, 2008). Zoals Höijer (2004) in haar onderzoek benoemt zijn er nog veel vragen die beantwoord zouden moeten worden met betrekking tot de representatie van menselijk leed:

There are many questions that we need to address with systematic empirical research: questions of how different media report on different human catastrophes, questions of changes over time in media reporting, questions of how different audience groups react to different humanitarian disasters reported in the media, and questions of changes in audience reactions over time. (p. 529)

Als aanvulling op deze vragen zou het interessant zijn om de effecten van gemedieerd leed bij conflicten in kaart te brengen aan de hand van experimenteel onderzoek. Onderzoeken uit mediastudies (Moeller, 2002; 2006; Höijer, 2004) stellen vast dat dit type leed verwarrend zou overkomen omdat het publiek niet zeker weet of het slachtoffer nu onschuldig is want hij of zij zou zelf één van de 'slechten' kunnen zijn. Er kunnen tevens politieke belangen bij het conflict gemoeid zijn die vervolgens weer van invloed zijn op de emotie. De effecten op het gemedieerd leed kunnen dan ook bestaan uit woede en verontwaardiging en kunnen gericht zijn op de veroorzaker van het leed, in plaats van op het slachtoffer. Experimenteel onderzoek lijkt een aanvullende waarde te

hebben om de effecten van dit type conflict in kaart te brengen, om uit te zoeken wat nu de emoties zijn op dit type leed en wat tenslotte de redenen zijn dat de toeschouwer deze emoties voelt.

De huidige resultaten leveren echter inspiratie op voor vervolgonderzoek, vooral als er gekeken wordt naar de ontwikkelingen in de media na recente rampen. Tester (2001) geeft aan dat leed en ellende tegenwoordig in elk deel van de wereld uitgezonden kunnen worden aan een westers publiek dat mogelijk compassie voor de ander zou kunnen voelen. De mogelijkheid tot de transformatie van een gebeurtenis naar nieuws hoeft niet te betekenen dat het nieuws daadwerkelijk wordt uitgezonden. Verder betekent het niet dat de tijd die de toeschouwer besteedt aan het kijken naar het leed van de ander hetzelfde is als de tijd die besteed wordt met de lijdende ander: "It does not all follow that we are more knowledgeable about suffering and misery simply because we can be more knowledgeable" (Tester, 2001, p. 102). De opbrengst van het Rode Kruis na de recente aardbeving en tsunami in Japan op 11 maart 2011 van zes miljoen euro (Trouw, 2011) is dan ook klein in vergelijking met de tsunami in Zuid-Azië (203 miljoen euro; www.samenwerkendehulporganisaties.nl; Eindrapportage SHO, 2008) in 2004 en de watersnoodramp in Pakistan (27.5 miljoen euro; Eindrapportage SHO, 2010). Er is echter ontzettend veel online video materiaal van toeschouwers die zich in het gebied bevonden tijdens de ramp in Japan. De ramp was voor de toeschouwer live in beeld te zien. Nieuwe media technologieën maken volgens Ibrahim (2010) van het publiek op deze manier meer dan alleen een toeschouwer. Er bestaan nu alternatieve mogelijkheden om een verbintenis aan te gaan met mediagebeurtenissen door het creëren van online inhoud of door het posten van foto's en video's. Daarnaast kunnen gebeurtenissen nu ook bekeken worden buiten de context van het nieuws, zoals in video portals als *Youtube*. Voor vervolgonderzoek zou het interessant zijn om de effecten van deze live registratie te meten op de emoties van de toeschouwer.

Tot slot kan worden gesteld dat dit onderzoek een eerste stap is geweest naar een combinatie van een media- en psychologiestudie en hopelijk is het een aanleiding voor vervolgonderzoek. Ondanks de methodologische tekortkomingen zijn de resultaten interessant en biedt deze studie inzichten in de effecten van het zien van de representatie van leed.

Referenties

- ANP/Redactie (14 april 2011). Nederland helpt Japan met zes miljoen. *Trouw.nl*. Geraadpleegd op 13 juni 2011 via <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/1874904/2011/04/14/Nederland-helpt-Japan-met-zes-miljoen.dhtml>
- Aretz, B. & Kube, S. (23 maart 2010). Centre for European Economic Research: Discussion paper number 10-016. Choosing Your Object of Benevolence – A Field Experiment on Donation Options. Geraadpleegd via <https://134.245.92.14/dspace/bitstream/10419/30201/1/622683632.pdf>
- Barthes, R. (2000). *Camera Lucida. Reflections on photography*. London: Vintage Books.
- Basil, D.Z., & Ridgway, N.M. (2006). Guilt Appeals: The Mediating Effect of Responsibility. *Psychology & Marketing*, 23(12), 1035-1054.
- Batson, D.C. (1987). Prosocial Motivation: Is it ever Truly Altruistic? *Advances in Experimental Social Psychology*, 20, 65-122.
- Bekkers, R., & Wiepking, P. (2010a). Who Gives? A Literature Review of Predictors of Charitable Giving. *Working paper Department of Philanthropic Studies*. Amsterdam: VU Universiteit Amsterdam. Geraadpleegd via http://www.understandingphilanthropy.com/documents/who_gives.pdf
- Bekkers, R., & Wiepking, P. (2010b). A Literature Review of Empirical Studies of Philanthropy: Eight Mechanisms That Drive Charitable Giving. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. XX(X), 1-50. DOI: 10.1177/0899764010380927
- Bennett, R. & Kottasz, R. (2000). Emergency fund-raising for disaster relief. *Disaster Prevention and Management*, 9(5), 352-360.
- Berkowitz, L. & Donnerstein, L. 1982. External Validity Is More Than Skin Deep. Some Answers to Criticisms of Laboratory Experiments. *American Psychologist*, 37(3), 245-257.
- Beutel, M. A., & Marini, M.M. (1995). Gender and Values. *American Sociological Review*, 60(3), 436-448.

- Bos, K. van den, & Maas, M. (2009). On the Psychology of the Belief in a Just World: Exploring Experiential and Rationalistic Paths to Victim Blaming. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35(12), 1567-1578.
- Bracht, G.H. & Glass, G.V. 1968. The External Validity of Experiments. *American Educational Research Journal*, 5(4), 437-474.
- Bruna Sue, I. (2010). 'Doing Denial': audience reaction to human rights appeals. *Discourse Society*, 21, 438-457.
- Bryant, W.K., Jeon-Slaughter, H., Kang, H., & Tax, A. (2003). Participation in Philanthropic Activities: Donating Money and Time. *Journal of Consumer Policy*, 26, 43-73.
- Cameron, C.D., & Payne, B.K. (2011). Escaping Affect: How motivated Emotion Regulation Creates Insensitivity to Mass Suffering. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(1), 1-15.
- Campbell, D. (2004). Horrific Blindness: Images of Death in Contemporary Media. *Journal for Cultural Research*, 8(1), 55 - 74.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2009). *Media en ICT: gebruik televisie, krant, pc en internet*. Geraadpleegd op 13 juni 2011 via <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70655ned&D1=0-147&D2=0-2&D3=a&VW=T>
- Chouliaraki, L. (2004). Watching 11 September: the politics of pity. *Discourse Society*, 15, 185-198.
- Chouliaraki, L. (2008). The Mediation of Suffering and the Vision of a Cosmopolitan Public. *Television New Media*, 9, 371-391.
- Colman, A.M. (2009a). Weber's law *n*. *Oxford Reference Online*. Oxford University Press. Geraadpleegd op 20 februari 2011 via <http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t87.e8891>

Colman, A.M. (2009b). Likert Scale *n*. *A dictionary of Psychology*. Oxford University Press.

Geraadpleegd op 23 februari 2011 via

<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t87.e4655>

Dickert, S., & Slovic, P. (2009). Attentional mechanisms in the generation of sympathy. *Judgement and Decision Making*, 4(4), 297-306.

Dijker, A.J. (2001). The influence of perceived suffering and vulnerability on the experience of pity. *European Journal of Social Psychology*, 31(6), 659-676.

Dijker, A.J. (2010). Perceived vulnerability as a common basis of moral emotions. *British Journal of Social Psychology*, 49, 415-423.

Doctors Without Borders / Médecins sans Frontières (2011). *Top Ten Humanitarian Crises of 2009*.

Geraadpleegd op 20 februari 2011 via

<http://www.doctorswithoutborders.org/publications/topten/2009/article.cfm?id=4127>

Dyck, E.J., & Coldevin, G. (1992). Using positive vs negative photographs for thirdworld fundraising. *Journalism Quarterly*, 68(3), 572-579.

Galtung, J., & Ruge, M.H. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-91.

Gilligan, C. (1982). *In a different voice: psychological theory and women's development*. Cambridge: Harvard University Press.

Haakmaan, D. (3 maart 2011). Zoekactie naar overlevenden aardbeving gestaakt. *NRC.nl*.

Geraadpleegd op 1 maart 2011 via <http://www.nrc.nl/nieuws/2011/03/03/zoekactie-naar-overlevenden-aardbeving-nieuw-zeeland-gestaakt/>

Hairston, W.D., & Maldjian, J.A. (2009). An adaptive staircase procedure for the E-Prime programming environment. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*, 93, 104-108.

Henrich, J., Heine, S.J., & Norenzayan, A. (2010a). The weirdest people in the world? *Behavioral and Brain Science*, 33, 61-135.

Henrich, J., Heine, S.J., & Norenzayan, A. (2010b). Most people are not weird. *Nature*, 466(7302), 29.

Höijer, B. (2004). The Discourse of Global Compassion: The Audience and Media Reporting of Human Suffering. *Media, Culture & Society*, 26(4), 513-531.

Höijer, B. (2008). Ontological Assumptions and Generalizations in Qualitative (Audience) Research. *European Journal of Communication*, 23(3), 275-294.

Ibrahim, Y. (2010). Distant Suffering and Postmodern Subjectivity: the Communal Politics of Pity. *Nebula*, 7.1/7.2, 122-135. Geraadpleegd op 1 maart 2011 via <http://www.nobleworld.biz/images/Ibrahim4.pdf>

Jenni, K.E., & Loewenstein, G. (1997). Explaining the "Identifiable Victim Effect." *Journal of Risk and Uncertainty*, 14(3), 235-257.

Kogut, T., & Ritov, T. (2005). The "Identified Victim" Effect: An Identified Group or Just a Single Individual? *Journal of Behavioral Decision Making*, 18, 157-167.

Linklater, A. (2007). Distant Suffering and Cosmopolitan Obligations. *International Politics*, 44, 19-36.

Loewenstein, G., & Small, D.A. (2007). The Scarecrow and the Tin Man: The Vicissitudes of Human Sympathy and Caring. *Review of General Psychology*, 11(2), 112-126.

MacMillan, D.C., Smart, T.S., & Thorburn, A.P. (1999). A Field Experiment Involving Cash and Hypothetical Charitable Donations. *Environmental and Resource Economics*, 14, 399-412.

Moeller, S.D. (1999). *Compassion Fatigue: How the Media Sell Disease, Famine, War and Death*. New York: Routledge.

Moeller, S.D. (2002). A Hierarchy of Innocence : The Media's Use of Children in the Telling of International News. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 7(1), 36-56.

Moeller, S.D. (2006). "Regarding the pain of others": Media, Bias and the Coverage of International Disasters. *Journal of International Affairs*, 59(2), 173-197.

Nussbaum, M.C. (2003). Compassion & Terror. *Daedalus*, 132(1), 10-26.

Onbekende auteur (5 februari 2008). Chronologie van de hype. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd op 20 februari 2011 via

http://vorige.nrc.nl/nieuwsthema/holloway/article1881568.ece/Chronologie_van_de_hype

Onbekende auteur (16 januari 2010). VN: ramp Haïti is onze ergste ooit. *NRC Handelsblad*.

Geraadpleegd op 1 maart 2011 via

http://vorige.nrc.nl/buitenland/haiti/article2460695.ece/VN_ramp_Haiuml_ti_is_onze_ergste_ooit

Onbekende auteur (10 februari 2010). Dodental aardbeving Haïti nu 230.000. *NU.nl*. Geraadpleegd

op 1 maart 2011 via <http://www.nu.nl/buitenland/2180935/dodental-aardbeving-haiti-230000.html>

Onbekende auteur (9 augustus 2010). 'Watersnood Pakistan grotere ramp dan tsunami.' *NU.nl*.

Geraadpleegd op 17 februari 2011 via <http://www.nu.nl/buitenland/2308868/watersnood-pakistan-grotere-ramp-dan-tsunami.html>

Pallant, J. (2010). *SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using SPSS 4th edition*.

Berkshire: Open University Press.

Payne, C.F. (1994). Handling the Press. *Disaster Prevention and Management*, 3(1), 24-32.

Petley, J. (2003). War Without Death: Responses to Distant Suffering. *Journal for Crime, Conflict and the Media*, 1(1), 72-85.

Philo, G. (2002). Television News and Audience Understanding of War, Conflict and Disaster.

Journalism Studies, 3(20), 173-186.

Ranganathan, S. K., & Henley, W.H. (2008). Determinants of charitable donation intentions: A structural equation model. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 13, 1-11.

Slovic, P. (2007). "If I look at the mass I will never act": Psychic numbing and genocide. *Judgement and Decision Making*, 2(2), 79-95.

- Small, D.A. & Loewenstein, G. (2003). Helping a Victim or Helping the Victim: Altruism and Identifiability. *The Journal of Risk and Uncertainty*, 26(1), 5-16.
- Smith, D.M. (1998). How far should we care? On the spatial scope of beneficence. *Progress in Human Geography*, 22(1), 15-38.
- Sociaal Cultureel Planbureau (2005a). *Wat doen Nederlanders in hun vrije tijd*. Geraadpleegd op 13 juni 2011 via http://www.scp.nl/Organisatie/Onderzoeksgroepen/Tijd_Media_Cultuur/Tijdsbesteding/Hoe_lang_en_hoe_vaak/Vrije_tijd/Wat_Nederlanders_doen_in_hun_vrije_tijd
- Sociaal Cultureel Planbureau (2005b). *Wat doen Nederlanders in hun vrije tijd*. Geraadpleegd op 13 juni 2011 via http://www.scp.nl/Organisatie/Onderzoeksgroepen/Tijd_Media_Cultuur/Tijdsbesteding/Hoe_lang_en_hoe_vaak/Vrije_tijd/Media/Naar_persoonskenmerken
- Sontag, S. (1979). *On Photography*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books.
- Sontag, S. (2005). *Kijken naar de pijn van anderen*. Amsterdam: De Bezige Bij.
- Stichting Samenwerkende Hulporganisaties (2008). *Eindrapportage Tsunami*. Geraadpleegd op 20 februari 2011 via <http://www.samenwerkendehulporganisaties.nl/Documents/PKN-SHO%20Tsunami%20eindrapportage.pdf>
- Stichting Samenwerkende Hulporganisaties (2010). *Eindrapportage Pakistan*. Geraadpleegd op 20 februari 2011 via http://www.samenwerkendehulporganisaties.nl/Documents/3306.1007%20rapportagepakistan_wt.pdf
- Szorenyi, A. (2009). Distanced suffering: photographed suffering and the construction of white in/vulnerability. *Social Semiotics*, 19(2), 93-109.
- Tester, K. (2001). *Compassion, Morality and the Media*. Buckingham: Open University Press.
- Vocht, de A. (2009). *Basishandboek SPSS 17*. Utrecht: Bijleveld Press.

Wiepking, P. (2011). Vrijgevigheid in beeld. Nationale acties voor het goede doel in Nederland. *Mens & Maatschappij*, 86(1), 88-110.

Wiepking, P., & Maas, I. (2009). Resources That Make You Generous: Effects of Social and Human Resources on Charitable Giving. *Social Forces*, 87(4), 1973-1996.

Beelden

Griffith, R. (fotograaf AP), portret van Libby Manning. Ingezien op <http://projects.ajc.com/gallery/view/metro/news/new-zealand-quake-022211/8.html>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Griffith, R. (fotograaf AP), portret van Libby Manning en familie. Ingezien op <http://underthemountainbunker.com/2011/02/26/update-new-zealand-earthquake/>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Onbekende fotograaf, portret van Haïtiaanse vrouw. Ingezien op <http://www.businessinsider.com/haitis-imf-loans-will-be-interest-free-for-two-year-2010-1>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Onbekende fotograaf, portret van Haïtiaanse vrouw en jongen. Ingezien op <http://adrianwarnock.com/2010/01/audio-world-vision-haiti-update/>. Geraadpleegd op 1 maart 2011.

Bijlage A – Vragenlijst Conditie I

Conditie: Westers Leed & Individu

Slide 1

In dit onderzoek krijgt u een beeld te zien waarop een persoon afgebeeld staat die getroffen is door een natuurramp. Deze beelden zijn niet gemanipuleerd en berusten op een waarheidsgetrouwe weergave van het leed van deze persoon. De beelden zijn niet expliciet schokkend.

Doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe iemand reageert op het zien van het leed van een ander. Het onderzoek zal ongeveer 5 minuten in beslag nemen. De deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig. Als u niet wilt deelnemen hoeft u daarvoor geen reden te geven.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 2

Voordat deze beelden aan u getoond worden vragen wij u om een aantal persoonsgegevens in te vullen. Deze gegevens worden anoniem verwerkt. De persoonsgegevens die tijdens deze studie worden verzameld, worden vervangen door een codenummer. Alleen dat nummer zal gebruikt worden voor studiedocumentatie. Enkel de onderzoeker weet wie de persoon achter het codenummer is.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 3 – Pretest Vraag 1a

Wat is uw nationaliteit?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlandse nationaliteit, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 4 – Pretest Vraag 1b

Wat is uw afkomst?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlands, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 5 – Pretest Vraag 2

Wat is uw opleidingsniveau?

1. Lager onderwijs
2. LBO (of hiermee vergelijkbaar: MAVO, Havo 1-3, VWO 1-3)
3. MBO (of hiermee vergelijkbaar: Havo 4-5, VWO 4-6, VHBO)
4. HBO (of hiermee vergelijkbaar)

5. Universiteit (of hiermee vergelijkbaar)
6. Anders

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 6

Wij vragen u een algemene vragenlijst in te vullen voordat de beelden getoond worden. In de vragenlijst staan stellingen waar u het mee eens of oneens kan zijn. Geef voor elke stelling aan in welke mate u het ermee eens of oneens bent.

Probeer alle stellingen te beantwoorden en er geen over te slaan. Per stelling is slechts één antwoord mogelijk.

Probeer zo eerlijk mogelijk antwoord te geven, er zijn geen goede of foute antwoorden.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 7 – Pretest Compassie 1

Ik vind het moeilijk om sympathie te tonen tegenover mensen in nood in andere landen wanneer er zoveel problemen zijn in ons eigen land.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 8 – Pretest Compassie 2

Ik raak erg overstuur wanneer ik zie dat anderen oneerlijk behandeld worden.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 9 – Pretest Compassie 3

Ik zal instemmen met een goed plan om minder bedeelden in armere landen te helpen, zelfs als dit me geld zou kosten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 10 – Pretest Compassie 4

Het is niet zozeer mijn probleem wanneer anderen in nood zijn en hulp nodig hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 11

U krijgt straks een afbeelding te zien waarop een persoon staat die getroffen is door een natuurramp. Bij het zien van de afbeelding en de bijbehorende tekst wordt u gevraagd uw emoties te ervaren zonder het gevoel te hebben deze in te moeten houden. Probeer u aandachtig te richten op wat u voelt.

Na het zien van het beeld zal er van u gevraagd worden een aantal stellingen te beantwoorden die betrekking hebben op het beeld en de bijbehorende tekst. U kunt het beeld niet meer terughalen nadat u verder bent gegaan.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 12

In februari 2011 trof een zware aardbeving de stad Christchurch in Nieuw-Zeeland. De ramp richtte een enorme ravage aan en volgens de Nieuw-Zeelandse premier is de aardbeving een van de grootste natuurrampen in Nieuw-Zeeland ooit. De opruimwerkzaamheden kunnen nog maanden duren en tienduizenden bewoners van de stad hebben een tijdlang geen toegang tot energie en water gehad.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 13

De 18-jarige Libby Manning huilt nadat ze te horen heeft gekregen dat er geen kans op overlevenden zijn in het CTV gebouw in Christchurch. Haar moeder bevond zich in het verwoeste gebouw ten tijde van de aardbeving.

Druk op een toets om verder te gaan, u kunt hierna niet meer terug naar dit beeld

Slide 14 – Posttest Compassie 1

Ik leef mee met de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 15 – Posttest Compassie 2

Ik voel me geraakt door de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 16 – Posttest Compassie 3

De persoon lijkt dringend hulp nodig te hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 17 – Posttest Distantie 1

Ik voel me nauw betrokken bij de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 18 – Posttest Distantie 2

Ik voel me emotioneel verbonden met de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 19 – Posttest Schaamte

Ik schaam me voor mijn eigen comfortabele situatie in tegenstelling tot het getoonde leed.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 20 – Posttest Machteloosheid

Ik voel me beperkt om het leed van de persoon te verlichten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal

4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 21 – Posttest Schuld

Ik voel me schuldig omdat ik weinig kan doen om te helpen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 22 – Posttest Doneerintentie

Ik ben bereid om geld te doneren aan de persoon in kwestie.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 23

Kunt u uw keuze met betrekking tot de donatie toelichten?

Vul hieronder uw antwoord in

Slide 24 – Controlevraag

Heeft u hiervoor eerder gehoord van Libby Manning?

1. Ja
2. Nee

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 25

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Indien u op de hoogte gehouden wilt worden van de onderzoeksresultaten vragen wij uw emailadres in te vullen. Mocht u hier niet van gediend zijn, dan kunt u dit ook aangeven.

Wat is uw emailadres?

1. ...
2. Die geef ik liever niet.

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 26

Nogmaals:

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Bijlage B - Vragenlijst Conditie II

Conditie: Westers Leed & Groep

Slide 1

In dit onderzoek krijgt u een beeld te zien waarop een aantal personen afgebeeld staan die getroffen zijn door een natuurramp. Deze beelden zijn niet gemanipuleerd en berusten op een waarheidsgetrouwe weergave van het leed van deze personen. De beelden zijn niet expliciet schokkend.

Doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe iemand reageert op het zien van leed van anderen. Het onderzoek zal ongeveer 5 minuten in beslag nemen. De deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig. Als u niet wilt deelnemen hoeft u daarvoor geen reden te geven.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 2

Voordat deze beelden aan u getoond worden vragen wij u om een aantal persoonsgegevens in te vullen. Deze gegevens worden anoniem verwerkt. De persoonsgegevens die tijdens deze studie worden verzameld, worden vervangen door een codenummer. Alleen dat nummer zal gebruikt worden voor studiedocumentatie. Enkel de onderzoeker weet wie de persoon achter het codenummer is.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 3 – Pretest Vraag 1a

Wat is uw nationaliteit?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlandse nationaliteit, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 4 – Pretest Vraag 1b

Wat is uw afkomst?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlands, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 5 – Pretest Vraag 2

Wat is uw opleidingsniveau?

1. Lager onderwijs
2. LBO (of hiermee vergelijkbaar: MAVO, Havo 1-3, VWO 1-3)
3. MBO (of hiermee vergelijkbaar: Havo 4-5, VWO 4-6, VHBO)

4. HBO (of hiermee vergelijkbaar)
5. Universiteit (of hiermee vergelijkbaar)
6. Anders

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 6

Wij vragen u een algemene vragenlijst in te vullen voordat de beelden getoond worden. In de vragenlijst staan stellingen waar u het mee eens of oneens kan zijn. Geef voor elke stelling aan in welke mate u het ermee eens of oneens bent.

Probeer alle stellingen te beantwoorden en er geen over te slaan. Per stelling is slechts één antwoord mogelijk.

Probeer zo eerlijk mogelijk antwoord te geven, er zijn geen goede of foute antwoorden.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 7 – Pretest Compassie 1

Ik vind het moeilijk om sympathie te tonen tegenover mensen in nood in andere landen wanneer er zoveel problemen zijn in ons eigen land.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 8 – Pretest Compassie 2

Ik raak erg overstuur wanneer ik zie dat anderen oneerlijk behandeld worden.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 9 – Pretest Compassie 3

Ik zal instemmen met een goed plan om minder bedeelden in armere landen te helpen, zelfs als dit me geld zou kosten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 10 – Pretest Compassie 4

Het is niet zozeer mijn probleem wanneer anderen in nood zijn en hulp nodig hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 11

U krijgt straks een afbeelding te zien waarop personen staan die getroffen zijn door een natuurramp. Bij het zien van de afbeelding en de bijbehorende tekst wordt u gevraagd uw emoties te ervaren zonder het gevoel te hebben deze in te moeten houden. Probeer u aandachtig te richten op wat u voelt.

Na het zien van het beeld zal er van u gevraagd worden een aantal stellingen te beantwoorden die betrekking hebben op het beeld en de bijbehorende tekst. U kunt het beeld niet meer terughalen nadat u verder bent gegaan.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 12

In februari 2011 trof een zware aardbeving de stad Christchurch in Nieuw-Zeeland. De ramp richtte een enorme ravage aan en volgens de Nieuw-Zeelandse premier is de aardbeving een van de grootste natuurrampen in Nieuw-Zeeland ooit. De opruimwerkzaamheden kunnen nog maanden duren en tienduizenden bewoners van de stad hebben een tijdlang geen toegang tot energie en water gehad.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 13

De 18-jarige Libby Manning, haar broer en vader huilen nadat ze te horen hebben gekregen dat er geen kans op overlevenden zijn in het CTV gebouw in Christchurch. Hun moeder en echtgenote bevond zich in het verwoeste gebouw ten tijde van de aardbeving.

Druk op een toets om verder te gaan, u kunt hierna niet meer terug naar dit beeld

Slide 14 – Posttest Compassie 1

Ik leef mee met de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 15 – Posttest Compassie 2

Ik voel me geraakt door de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 16 – Posttest Compassie 3

De personen lijken dringend hulp nodig te hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 17 – Posttest Distantie 1

Ik voel me nauw betrokken bij de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 18 – Posttest Distantie 2

Ik voel me emotioneel verbonden met de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 19 – Posttest Schaamte

Ik schaam me voor mijn eigen comfortabele situatie in tegenstelling tot het getoonde leed.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 20 – Posttest Machteloosheid

Ik voel me beperkt om het leed van de personen te verlichten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal

4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 21 – Posttest Schuld

Ik voel me schuldig omdat ik weinig kan doen om te helpen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 22 – Posttest Doneerintentie

Ik ben bereid om geld te doneren aan de personen in kwestie.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 23

Kunt u uw keuze met betrekking tot de donatie toelichten?

Vul hieronder uw antwoord in

Slide 24 - Controlevraag

Heeft u hiervoor eerder gehoord van Libby Manning?

1. Ja
2. Nee

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 25

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Indien u op de hoogte gehouden wilt worden van de onderzoeksresultaten vragen wij uw emailadres in te vullen. Mocht u hier niet van gediend zijn, dan kunt u dit ook aangeven.

Wat is uw emailadres?

1. ...
2. Die geef ik liever niet.

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 26

Nogmaals:

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Bijlage C - Vragenlijst Conditie III

Conditie: Niet-westers Leed & Individu

Slide 1

In dit onderzoek krijgt u een beeld te zien waarop een persoon afgebeeld staat die getroffen is door een natuurramp. Deze beelden zijn niet gemanipuleerd en berusten op een waarheidsgetrouwe weergave van het leed van deze persoon. De beelden zijn niet expliciet schokkend.

Doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe iemand reageert op het zien van het leed van een ander. Het onderzoek zal ongeveer 5 minuten in beslag nemen. De deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig. Als u niet wilt deelnemen hoeft u daarvoor geen reden te geven.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 2

Voordat deze beelden aan u getoond worden vragen wij u om een aantal persoonsgegevens in te vullen. Deze gegevens worden anoniem verwerkt. De persoonsgegevens die tijdens deze studie worden verzameld, worden vervangen door een codenummer. Alleen dat nummer zal gebruikt worden voor studiedocumentatie. Enkel de onderzoeker weet wie de persoon achter het codenummer is.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 3 – Pretest vraag 1a

Wat is uw nationaliteit?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlandse nationaliteit, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 4 – Pretest vraag 1b

Wat is uw afkomst?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlands, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 5 – Pretest Vraag 2

Wat is uw opleidingsniveau?

1. Lager onderwijs
2. LBO (of hiermee vergelijkbaar: MAVO, Havo 1-3, VWO 1-3)
3. MBO (of hiermee vergelijkbaar: Havo 4-5, VWO 4-6, VHBO)
4. HBO (of hiermee vergelijkbaar)

5. Universiteit (of hiermee vergelijkbaar)
6. Anders

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 6

Wij vragen u een algemene vragenlijst in te vullen voordat de beelden getoond worden. In de vragenlijst staan stellingen waar u het mee eens of oneens kan zijn. Geef voor elke stelling aan in welke mate u het ermee eens of oneens bent.

Probeer alle stellingen te beantwoorden en er geen over te slaan. Per stelling is slechts één antwoord mogelijk.

Probeer zo eerlijk mogelijk antwoord te geven, er zijn geen goede of foute antwoorden.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 7 – Pretest Compassie 1

Ik vind het moeilijk om sympathie te tonen tegenover mensen in nood in andere landen wanneer er zoveel problemen zijn in ons eigen land.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 8 – Pretest Compassie 2

Ik raak erg overstuur wanneer ik zie dat anderen oneerlijk behandeld worden.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 9 – Pretest Compassie 3

Ik zal instemmen met een goed plan om minder bedeelden in armere landen te helpen, zelfs als dit me geld zou kosten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 10 – Pretest Compassie 4

Het is niet zozeer mijn probleem wanneer anderen in nood zijn en hulp nodig hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 11

U krijgt straks een afbeelding te zien waarop een persoon staat die getroffen is door een natuurramp. Bij het zien van de afbeelding en de bijbehorende tekst wordt u gevraagd uw emoties te ervaren zonder het gevoel te hebben deze in te moeten houden. Probeer u aandachtig te richten op wat u voelt.

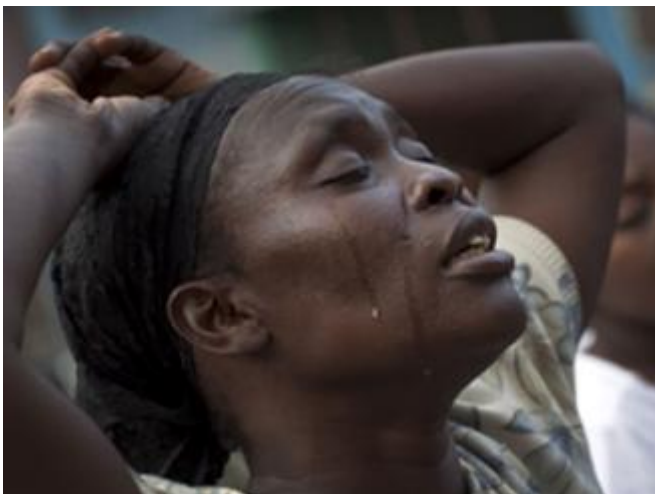
Na het zien van het beeld zal er van u gevraagd worden een aantal stellingen te beantwoorden die betrekking hebben op het beeld en de bijbehorende tekst. U kunt het beeld niet meer terughalen nadat u verder bent gegaan.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 12

In januari 2010 trof een zware aarbeving Haïti. De ramp richtte een enorme ravage aan en is volgens de Verenigde Naties de ergste catastrofe waarmee zij ooit te maken hebben gehad. De infrastructuur in de zwaarstgetroffen rampgebieden was verdwenen en de overheid kon niet of nauwelijks hulp bieden aan de getroffen burgers.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 13

De 24-jarige Naika Remy huilt wanneer zij te horen krijgt dat haar echtgenoot is omgekomen bij de alles verwoestende aardbeving. Zij blijft achter met twee kinderen.

Druk op een toets om verder te gaan, u kunt hierna niet meer terug naar dit beeld

Slide 14 – Posttest Compassie 1

Ik leef mee met de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 15 – Posttest Compassie 2

Ik voel me geraakt door de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 16 – Posttest Compassie 3

De persoon lijkt dringend hulp nodig te hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 17 – Posttest Distantie 1

Ik voel me nauw betrokken bij de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 18 – Posttest Distantie 2

Ik voel me emotioneel verbonden met de persoon.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal

4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 19 – Posttest Schaamte

Ik schaam me voor mijn eigen comfortabele situatie in tegenstelling tot het getoonde leed.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 20 – Posttest Machteloosheid

Ik voel me beperkt om het leed van de persoon te verlichten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 21 – Posttest Schuld

Ik voel me schuldig omdat ik weinig kan doen om te helpen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 22 – Posttest Doneerintentie

Ik ben bereid om geld te doneren aan de persoon in kwestie.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 23

Kunt u uw keuze met betrekking tot de donatie toelichten?

Vul hieronder uw antwoord in

Slide 24 - Debriefing

Het verhaal van Naika Remy is fictief. Het is onbekend waaruit het leed van de persoon bestaat die is afgebeeld. Wel zijn de beelden gebaseerd op gebeurtenissen naar aanleiding van de ramp op Haïti.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 25

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Indien u op de hoogte gehouden wilt worden van de onderzoeksresultaten vragen wij uw emailadres in te vullen. Mocht u hier niet van gediend zijn, dan kunt u dit ook aangeven.

Wat is uw emailadres?

1. ...
2. Die geef ik liever niet.

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 26

Nogmaals:

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Bijlage D - Vragenlijst Conditie IV

Conditie: Niet-westers Leed & Groep

Slide 1

In dit onderzoek krijgt u een beeld te zien waarop een aantal personen afgebeeld staan die getroffen zijn door een natuurramp. Deze beelden zijn niet gemanipuleerd en berusten op een waarheidsgetrouwe weergave van het leed van deze personen. De beelden zijn niet expliciet schokkend.

Doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe iemand reageert op het zien van leed van anderen. Het onderzoek zal ongeveer 5 minuten in beslag nemen. De deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig. Als u niet wilt deelnemen hoeft u daarvoor geen reden te geven.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 2

Voordat deze beelden aan u getoond worden vragen wij u om een aantal persoonsgegevens in te vullen. Deze gegevens worden anoniem verwerkt. De persoonsgegevens die tijdens deze studie worden verzameld, worden vervangen door een codenummer. Alleen dat nummer zal gebruikt worden voor studiedocumentatie. Enkel de onderzoeker weet wie de persoon achter het codenummer is.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 3 – Pretest Vraag 1a

Wat is uw nationaliteit?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlandse nationaliteit, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 4 – Pretest Vraag 1b

Wat is uw afkomst?

1. Nederlands
2. Niet-Nederlands, namelijk...

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 5 – Pretest Vraag 2

Wat is uw opleidingsniveau?

1. Lager onderwijs
2. LBO (of hiermee vergelijkbaar: MAVO, Havo 1-3, VWO 1-3)
3. MBO (of hiermee vergelijkbaar: Havo 4-5, VWO 4-6, VHBO)

4. HBO (of hiermee vergelijkbaar)
5. Universiteit (of hiermee vergelijkbaar)
6. Anders

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 6

Wij vragen u een algemene vragenlijst in te vullen voordat de beelden getoond worden. In de vragenlijst staan stellingen waar u het mee eens of oneens kan zijn. Geef voor elke stelling aan in welke mate u het ermee eens of oneens bent.

Probeer alle stellingen te beantwoorden en er geen over te slaan. Per stelling is slechts één antwoord mogelijk.

Probeer zo eerlijk mogelijk antwoord te geven, er zijn geen goede of foute antwoorden.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 7 – Pretest Compassie 1

Ik vind het moeilijk om sympathie te tonen tegenover mensen in nood in andere landen wanneer er zoveel problemen zijn in ons eigen land.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 8 – Pretest Compassie 2

Ik raak erg overstuur wanneer ik zie dat anderen oneerlijk behandeld worden.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 9 – Pretest Compassie 3

Ik zal instemmen met een goed plan om minder bedeelden in armere landen te helpen, zelfs als dit me geld zou kosten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 10 –Pretest Compassie 4

Het is niet zozeer mijn probleem wanneer anderen in nood zijn en hulp nodig hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 11

U krijgt straks een afbeelding te zien waarop personen staan die getroffen zijn door een natuurramp. Bij het zien van de afbeelding en de bijbehorende tekst wordt u gevraagd uw emoties te ervaren zonder het gevoel te hebben deze in te moeten houden. Probeer u aandachtig te richten op wat u voelt.

Na het zien van het beeld zal er van u gevraagd worden een aantal stellingen te beantwoorden die betrekking hebben op het beeld en de bijbehorende tekst. U kunt het beeld niet meer terughalen nadat u verder bent gegaan.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 12

In januari 2010 trof een zware aarbeving Haïti. De ramp richtte een enorme ravage aan en is volgens de Verenigde Naties de ergste catastrofe waarmee zij ooit te maken hebben gehad. De infrastructuur in de zwaarstgetroffen rampgebieden was verdwenen en de overheid kon niet of nauwelijks hulp bieden aan de getroffen burgers.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 13

De 24-jarige Naika Remy en haar zoon huilen wanneer zij te horen krijgen dat haar echtgenoot en zijn vader is omgekomen bij de alles verwoestende aardbeving. Naika Remy blijft achter met twee kinderen.

Druk op een toets om verder te gaan, u kunt hierna niet meer terug naar dit beeld

Slide 14 – Posttest Compassie 1

Ik leef mee met de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 15 – Posttest Compassie 2

Ik voel me geraakt door de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 16 – Posttest Compassie 3

De personen lijken dringend hulp nodig te hebben.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 17 – Posttest Distantie 1

Ik voel me nauw betrokken bij de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 18 – Posttest Distantie 2

Ik voel me emotioneel verbonden met de personen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 19 – Posttest Schaamte

Ik schaam me voor mijn eigen comfortabele situatie in tegenstelling tot het getoonde leed.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 20 – Posttest Machteloosheid

Ik voel me beperkt om het leed van de personen te verlichten.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 21 – Posttest Schuld

Ik voel me schuldig omdat ik weinig kan doen om te helpen.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 22 – Posttest Doneerintentie

Ik ben bereid om geld te doneren aan de personen in kwestie.

1. absoluut mee oneens
2. mee oneens
3. neutraal
4. mee eens
5. absoluut mee eens

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past

Slide 23

Kunt u uw keuze met betrekking tot de donatie toelichten?

Vul hieronder uw antwoord in

Slide 24 - Debriefing

Het verhaal van Naika Remy is fictief. Het is onbekend waaruit het leed van de persoon bestaat die is afgebeeld. Wel zijn de beelden gebaseerd op gebeurtenissen naar aanleiding van de ramp op Haïti.

Druk op een toets om verder te gaan

Slide 25

Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Indien u op de hoogte gehouden wilt worden van de onderzoeksresultaten vragen wij uw emailadres in te vullen. Mocht u hier niet van gediend zijn, dan kunt u dit ook aangeven.

Wat is uw emailadres?

1. ...
2. Die geef ik liever niet.

Vul hieronder het nummer in wat bij uw antwoord past met een eventuele toevoeging

Slide 26

Nogmaals:

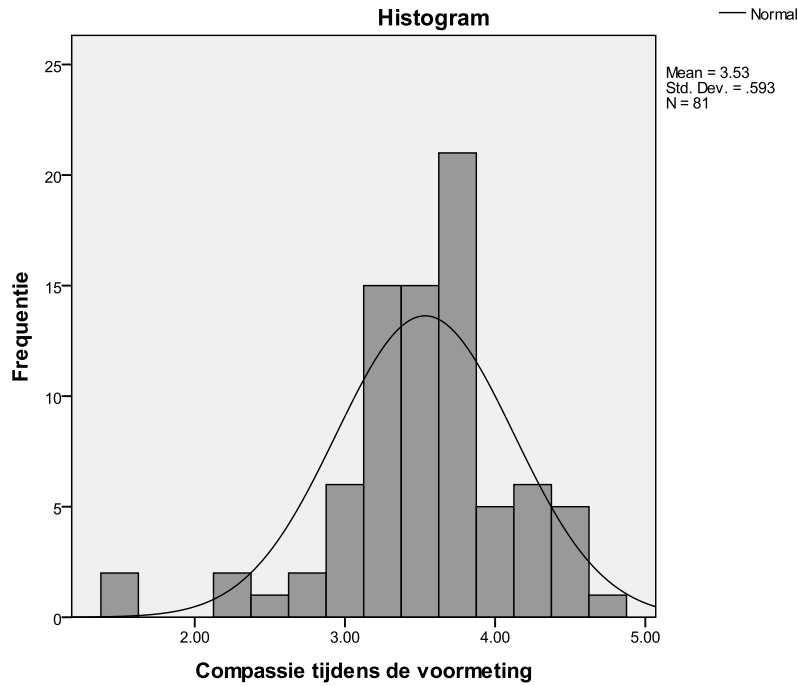
Bedankt voor uw deelname aan het onderzoek!

Bijlage E - Normaalverdeling

Weergave in histogrammen wat betreft de normaalverdeling van de afhankelijke variabelen.

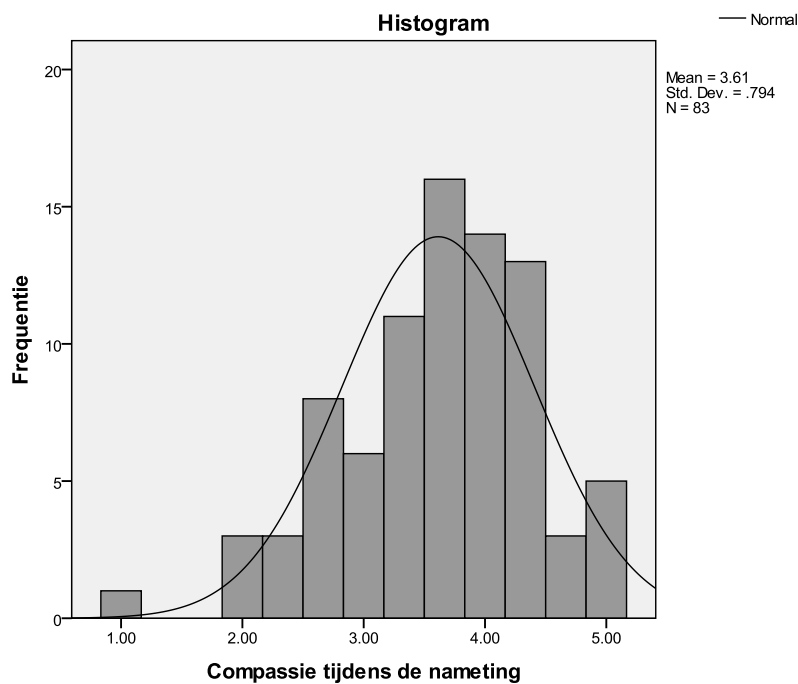
Figuur E1.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Compassie tijdens de voormeting

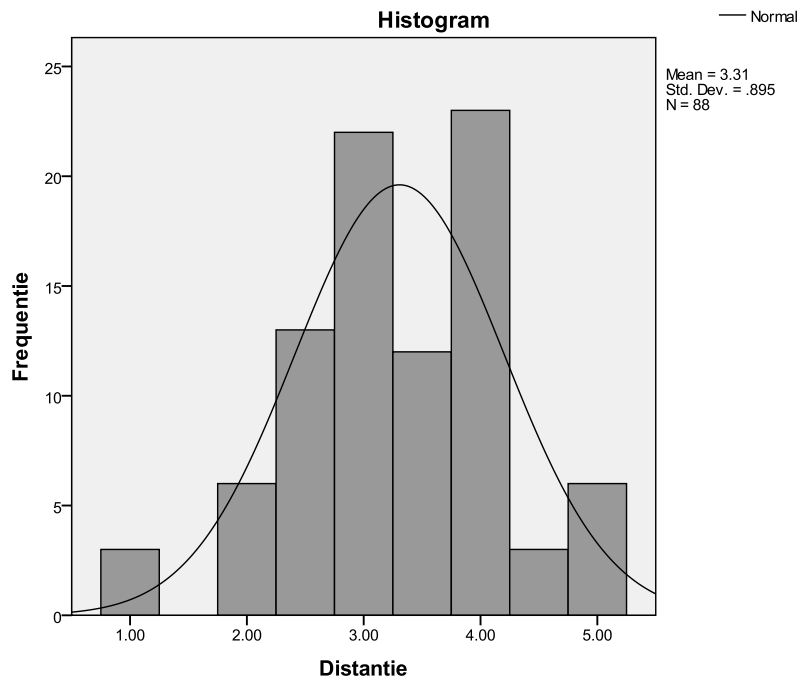
Figuur E2.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Compassie tijdens de nameting

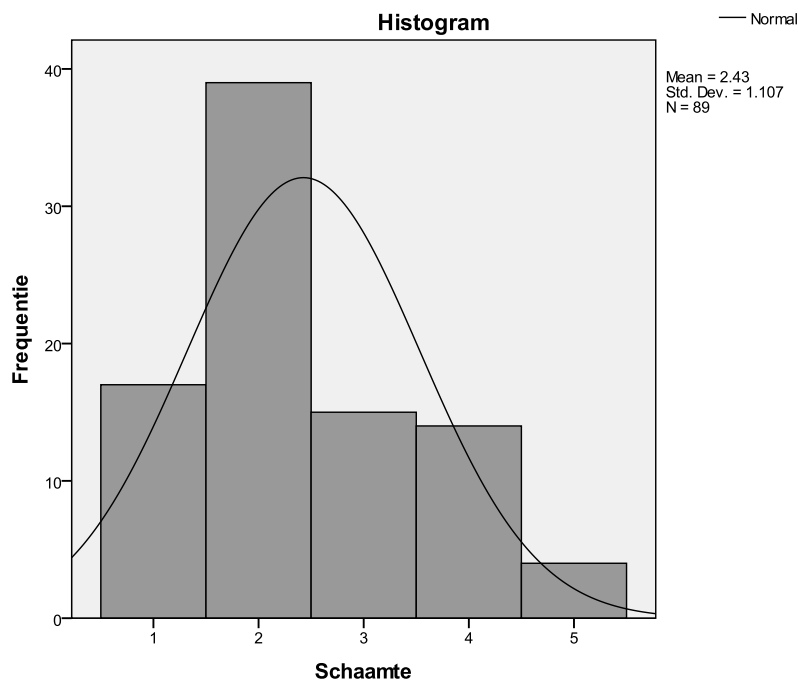
Figuur E3.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Distantie

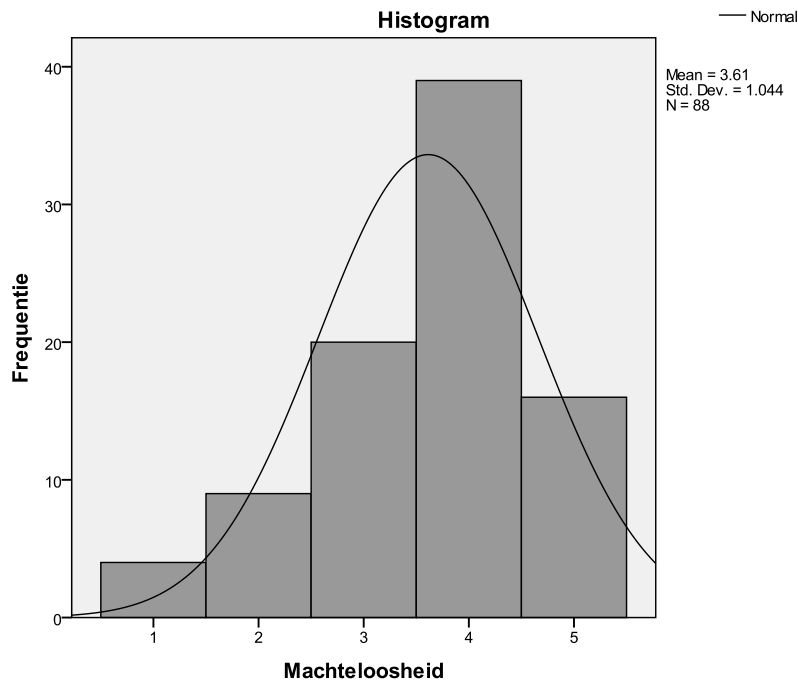
Figuur E4.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Schaamte

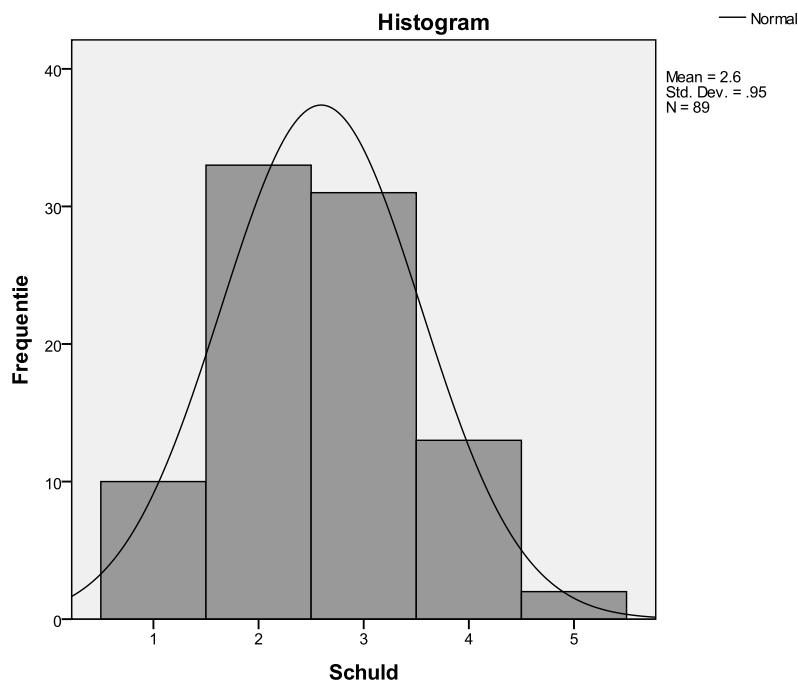
Figuur E5.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Machteloosheid

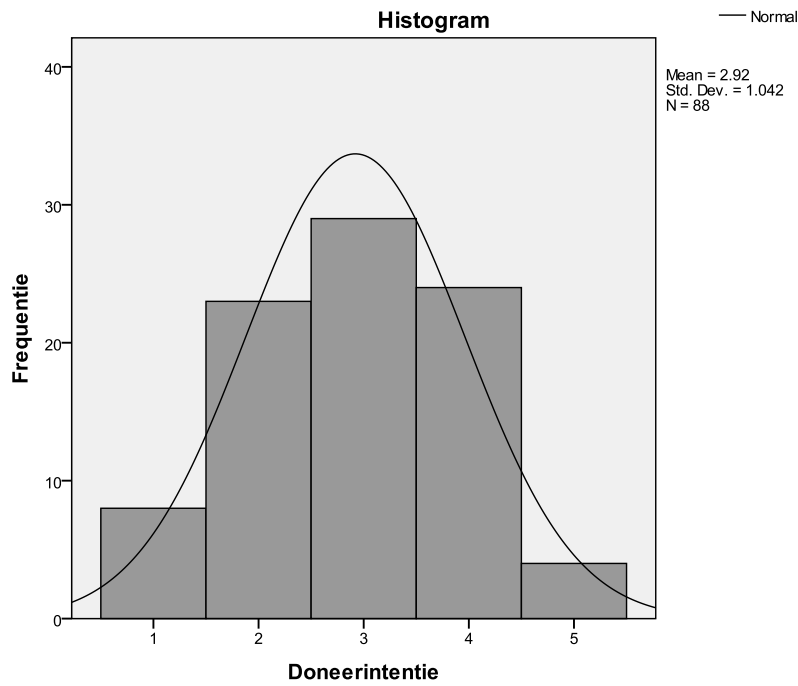
Figuur E6.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Schuld

Figuur E7.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Doneerintentie

Figuur E8.

De normaalverdeling van de afhankelijke variabele Duur van het vertoon van de Stimulus

